

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
1.1 Motivation	3
1.2 Problemfelt	4
1.3 Forklaring af problemformulering del 1	7
1.4 Forklaring af problemformulering del 2	7
1.5 Arbejdsspørgsmål	7
1.6 Analysestrategi	11
1.6.1 Forklaring af analysestrategi	11
1.7 Faktuel gennemgang af Hyldespjældet	12
2. Metode	14
2.1 Casestudiet	14
2.2 Forskerrolle	15
2.3 Spørgeskemaundersøgelsen	16
2.4 Udarbejdelsen af spørgeskemaets indhold samt form	16
2.5 Begrundelse for valg af undersøgelsesgruppe	17
2.6 Pilotundersøgelse	18
2.7 Gennemførelse af undersøgelsen	18
2.8 Validitet for respondentgruppe og besvarelsesprocent	19
2.9 Det kvalitative interview	19
2.10 Begrundelse for valg af interviewstrategi	20
2.11 Overvejelser omkring interviewets gennemførelse	23
2.12 Praktisk gennemførelse og behandling af interview	23
2.13 Validitet for interview	24
2.14 Logbog	24
3. Videnskabsteori	28
3.1. Hermeneutikken	29
3.2 Forståelsesorienteret triade	30
3.2.1 Hyldespjældet	31
3.2.2 Det erfarede rum (Inspireret af Lefebvres <i>Repræsentationernes rum</i>)	31
3.2.3 Det begrebne rum (Inspireret af Lefebvres <i>Rummets repræsentationer</i>)	31
3.2.4 Det levede rum (Inspireret af Lefebvres <i>Rumlig praksis</i>)	32
3.3 Analyse 1	32
3.3.1 Deltagelse	32
3.3.2 Flere byer i byen	33
3.4 Delkonklusion 1	35
4. Samfundsdiagnose	37
4.1 Afgrænsning fra empowerment	37
4.2 Fællesskabet og solidaritet	38
4.2.1 Den reflektive solidaritet	40
4.2.2 Flydende modernitet og ændringen i fællesskabet	41
4.3 Gaardmand – det historiske fællesskab i den almene sektor	42

4.4 Opsamling på den teoretiske udvikling	44
4.5 Analyse 2	45
4.5.1 Kontekstualisering	48
4.6 Delkonklusion 2	50
5. Anbefalinger	52
5.1 Tommelfinger	52
5.1.1 Anbefaling – det fysiske rum.	53
5.2 Pegefinger	54
5.2.1 Deltagelse.....	54
5.2.2 Ildsjælens syn på mulighed for deltagelse	56
5.2.3 Driften.....	56
5.2.4 Anbefaling– Mulighed for deltagelse.....	57
5.2.5 Aktivitetsmedarbejder/ beboerrådgiver.....	57
5.2.6 Aktivitetsmedarbejder/beboerrådgiver i Hyldespjældet.....	60
5.2.7 Den anerkendende metode.....	60
5.2.8 Mulighederne for en aktivitetsmedarbejder i Hyldespjældet.....	61
5.2.9 Alternativ udlejningsmetode	63
5.2.10 Kompetenceudvikling	64
5.3 Langfinger	65
5.3.1 De 'levende' aktiviteter.....	66
5.3.2 Kendskab til aktiviteter	66
5.3.3 Velkomstkomiteen.....	67
5.3.4 Orientering	67
5.3.5 Anbefaling– information og kommunikation.....	68
5.3.5.1 De 'levende' aktiviteter.....	68
5.3.5.2 Velkomstkomiteen.....	68
5.3.5.3 Informationskanaler	69
5.4 Ringfinger	71
5.5 Opsummering - Anbefalingerne	72
6. Konklusion	76
7. Perspektivering og kritisk refleksion	78
7.1 Teoretiske perspektivering og refleksion.....	78
7.2 Praktisk perspektivering og refleksion.....	79
8. Litteraturliste	81
9. Bilag	

1. Indledning

1.1 Motivation

Nedenstående projekt er resultatet af en opgave, vi som gruppe påtog os gennem *videnskabsbutikken*, der formidler kontakt mellem offentlige og private personer såvel som virksomheder og institutioner, der har problemstillinger, de ønsker at få belyst. I vores tilfælde drejer det sig om et samarbejde med Det Grønne Miljøudvalg i det almene bolig område, Hyldeespjældet. Her følger den projektbeskrivelse, som vi har modtaget fra Hyldeespjældet. Projektbeskrivelsen danner baggrund for vores videre arbejde med problemstillingen i Hyldeespjældet og har været den primære motivation for vores arbejde:

I mio. mennesker bor i en almen bolig. Boligområderne er under pres socialt og økonomisk, og der er ved at ske en opsplitning af samfundet. Hvad skal der til for at udvikle engagementet og det sociale liv og gøre boligområderne robuste?

Med denne overordnede problemstilling som baggrund har vi i Hyldeespjældet et konkret ønske om at finde ud af, hvordan vi kan tilgodese beboernes interesser og lyst til at engagere sig?

Hyldeespjældet er en almen bebyggelse fra 1976. Vi er 700 beboere fordelt på knap 400 lejemål. Vi har en mangeårig tradition for at have mange engagerede beboere i Hyldeespjældet, som enten tager del i beslutningsprocesser om f.eks. miljø, udearealer, økonomi, vedligeholdelse, arrangementer mv., andre er aktive med praktiske opgaver ved at passe café, høns, lam, genbrugsgård, tøjbyttebod mv. eller deltager i de fælles aktiviteter og arrangementer i bebyggelsen – se vores hjemmeside på www.hyldenet.dk. De senere år har vi dog måtte konstatere, at tilgangen af nye beboere til de allerede eksisterende grupper og arrangementer er dalende. Vi vil gerne sætte fokus på, hvordan vi også fremover kan være et aktivt og engageret boligområde, og vil gerne blive klogere på, hvad de ikke-aktive beboere tænker om de muligheder der er i bebyggelsen. Ikke mindst vil vi gerne blive klogere på, om flere beboere kunne tænke sig at være en aktiv del af udvalg, aktiviteter og arrangementer i bebyggelsen, hvis udbuddet var et andet.

Når vi oplever, at der ikke er så mange beboere, der har lyst til at engagere sig, spørger vi således os selv, hvad grunden kan være. Er det fordi, vores eksisterende grupper ikke rummer de interesser vores beboere har? Har vores beboere slet ikke lyst til at udfolde deres interesser og engagement, der hvor de bor? Er engagementet generelt dalende? Eller skyldes det noget helt andet?

Vi henvender os til jer med den forhåbning, at der skulle være en gruppe studerende med interesse

for boligsociale aspekter. Vi kunne godt tænke os en undersøgelse af vores problemstillinger omfattende en spørgeskemaundersøgelse samt nogle kvalitative interviews med enkelte beboere. Forhåbentlig kan vi derigennem få afdækket hvilke behov, interesser og ressourcer beboerne har, så vi også fremover kan bo i et aktivt boligområde.

Den primære grund til vores valg om, at arbejde videre med projektet fra Det Grønne Miljøudvalg, var et ønske om at arbejde med en konkret problemstilling samt muligheden for at lave en empirisk undersøgelse. Vi er alle interesseret i boligsocialt arbejde og borgerinddragelse, og derfor var dette en mulighed for at komme til at arbejde med en reel problemstilling fra feltet. Vi har gennem hele projektet arbejdet ud fra ideen om, at vi skulle agere *konsulenter* og dermed haft det som mål, at vi skulle være i stand til at videreformidle vores overvejelser og forståelser af områdets problemstillinger.

Som beskrevet i projektbeskrivelsen fra Det Grønne Miljøudvalg er der ikke tale om et presserende problem i Hyldespjældet, men derimod en bekymring. Vi fandt dette udgangspunkt yderst interessant, eftersom det giver mulighed for at arbejde proaktivt med en boligsocialt problemstilling. Det er vores opfattelse, at der ikke er megen forskning, der beskæftiger sig med de velfungerende almene boligområder, netop fordi de er velfungerende. Vi mener dog, at det er et potentiale, der er værd at arbejde videre med for på den måde at være i stand til at komme de boligsociale problemer i forkøbet. I og med at vi i vores projekt arbejder med en forventet problemstilling, påkræver vores arbejde en tværfaglig håndtering, hvilket ligeledes har været en årsag og motivation for at arbejde med netop denne projektbeskrivelse.

Vi har gennem hele forløbet bestræbt os på at arbejde ud fra et mål om at levere konstruktive løsningsforslag tilbage til Hyldespjældet. Dette mål har dog ikke været altoverskyggende, da vi samtidigt har haft som målsætning at udvikle og stimulere Det Grønne Miljøudvalgs syn på deres problemstilling, ligesom de undervejs har udviklet og stimuleret os. Herunder følger vores problemfelt samt vores fortolkning af deres problemstilling.

1.2 Problemfelt

Den almene sektor har en lang tradition for at være i stand til at løfte boligsociale problemer i samfundet (Socialministeriet 2006: 12). Dette er f.eks. sket gennem billige lejemaal og stor mobilitet på boligmarkedet. Men den almene sektor synes at være under pres, både socialt og økonomisk. Sammenlignet med 1970 er andelen af almene husstande udenfor arbejdsmarkedet steget fra 20% til 51% - en stigning som ikke har været nær så markant i de øvrige sektorer på boligmarkedet. Det

påpeges, at koncentrationen af ressourcessvage personer med sociale problemer og personer med anden etnisk baggrund er steget markant i selvsamme periode (Socialministeriet 2006: 16). Eftersom 1 mio. mennesker bor i en almen bolig i Danmark og denne sektor potentielt rummer et af de største boligsociale problemer, mener vi at der er et stigende behov for at undersøge, hvad der skal til for at udvikle engagementet og det sociale liv og gøre boligområderne robuste og i stand til at klare sig i fremtiden.

Vi har valgt at arbejde med Hyldespjældet, som er en almen bebyggelse fra 1976. I Hyldespjældet bor der cirka 700 beboere fordelt på knap 400 lejemål. I og med at området har en mangeårig tradition for at have mange engagerede beboere, som tager del i beslutningsprocesser eller er aktive med praktiske opgaver (jf. Motivation), skiller Hyldespjældet sig ud fra det billede, der ellers ofte tegnes af de almene boligområder som eksempelvis Mjølnerparken og Taastrupgård. Det Grønne Miljøudvalgs egen forklaring på, hvorfor Hyldespjældet klarer sig særligt godt og ikke er endt på ghettolisten, knytter sig til fortællingen om de mange aktiviteter og deres særlige grønne profil. De senere år har man i området dog måtte konstatere, at tilgangen af nye beboere til de allerede eksisterende grupper og arrangementer er dalende. Der er en tendens til, at det er de samme personer, der går igen, og som bruger meget tid på at få området til at fungere og andelen af nye projekter der startes op er stagneret. Ydermere beskrives det, at udviklingen i beboersammensætningen afspejler den samlede sektors problematik med høj koncentration af ressourcessvage (Markussen 50:33).

Sideløbende med denne undersøgelse arbejder konsulentfirmaet COWI med et projekt, der har til formål at kvalificere Hyldespjældet til at indgå i en kommende helhedsplan. COWI fokuserer primært på fysiske forbedringer i Hyldespjældet, mens vi arbejder med, hvordan det er muligt at styrke områdets sociale profil. Al planlægning er kontekstbestemt og afspejler forskellige diskurser om det gode liv (Pløger 2002: 5 ff.). Det Grønne Miljøudvalgs ide om det gode liv er kendetegnet ved i høj grad at indbyde til mellemmenneskelige relationer, samvær og fællesskab. Den sociale side af Hyldespjældet har skabt en profylaktisk generende kæde, hvor nærmiljøet engagerer beboerne og dermed er med til at integrere mennesker med problemer i deres nærmiljø (inspireret af Pløger 2002: 11). Effekten af dette kan være øget livskvalitet og en højere grad af tilhørsforhold for den enkelte. Engagement har dermed bidraget til at undgå en *negativ social spiral*. Effekten af de sociale aktiviteters funktion stilles der ikke spørgsmålstejn ved, men er opfattelsen af disse nødvendigvis ens blandt beboerne i Hyldespjældet? I et boligområde med en relativ stor diversitet, må man antage, at der ikke er ét herskende ideal om 'den gode deltagelse' og 'det gode liv'.

Eftersom vi arbejder ud fra en specifik problemstilling fremsat af Det Grønne Miljøudvalg, er det ud fra deres optik, vi tager vores udgangspunkt. Idealet om den gode deltagelse som afgørende for områdets sociale overlevelse deler Det Grønne Miljøudvalg nogenlunde med en større beboerskare, som er præget af et højt deltagelsesniveau i Hyldespjældet. Disse betegnes igennem resten af projektet som *ildsjælene*¹.

Vi ønsker at sætte fokus på, hvordan Hyldespjældet fremover kan være et aktivt og engageret boligområde, og derigennem blive klogere på, hvordan det er muligt at engagere de ikke deltagende beboere samt undersøge deres forestillinger om 'det gode liv'. Ikke mindst vil vi gerne blive klogere på, om flere beboere kunne tænke sig at være en aktiv del af udvalg, aktiviteter og arrangementer i bebyggelsen, hvis udbuddet var et andet. Vi ønsker at nuancere forståelsen af deltagelse og forskellige opfattelser heraf. For at være i stand til at arbejde konstruktivt med, hvordan det er muligt at engagere flere beboere, har vi valgt at lade vores empiri styre vores arbejde med mulige løsningsmodeller for at højne deltagelsen. I denne del af projektet er vi blevet inspireret af løsningsmodeller fra andre lignende projekter, der har beskæftiget sig med beslægtede problemstillinger. Herunder Socialministeriets arbejde med ABCD-modellen, metoder til alternativ udlejning samt forskellige eksempler fra forsøg med inddragelse af en professionel aktivitetsmedarbejder. Vi ønsker ikke at arbejde udtømmende med én af metoderne i vores projekt, men vil i stedet forsøge at kombinere relevante dele fra de forskellige metoder for på den måde at være i stand til at skabe kontekstuelle anbefalinger til Hyldespjældet.

Grunden til, at det er interessant at arbejde med Hyldespjældet som case, er fordi, Hyldespjældet gennem sine aktive borgere har været i stand til at løfte området socialt og derigennem har afværget en mulig ghettoisering (jf. Markussen). Dermed er der et læringspotentiale for andre almene boligområder i de erfaringer, der kan drages fra området.

Problemfeltet leder frem til en todelt problemformulering, hvor den første beskæftiger sig med, hvordan det er muligt at nuancere opfattelsen af sammenhængen mellem deltagelse og 'det gode liv'. Anden del af problemformuleringen har et løsningsorienteret sigte, der primært fokuserer på, hvordan det er muligt at imødekomme den faldende deltagelse i Hyldespjældet:

Hvordan kan vi forstå den faldende deltagelse i Hyldespjældet, og hvordan kan vi planlægge for det gode liv i Hyldespjældet i forskellighedernes samfund?

---

¹ Povl Markussen betegner det "vi" han repræsenterer, som *ildsjæle*:
"En person, som arbejder begejstret og ivrigt for en sag" (Politikens Nudansk Ordbog).

1.3 Forklaring af problemformulering del 1.

Hvordan kan vi forstå den faldende deltagelse i Hyldespjældet?

Første del af projektet vil undersøge idealet om 'det gode liv' og herunder forståelsen af det at deltage. Denne behandling forholder sig ikke til rigtigheden af denne opfattelse, men ønsker derimod at sætte den i perspektiv. Vores måde at gribe problemstillingen an på er grundet i vores egne praktiske, faglige og teoretiske forståelser. I denne forbindelse er vi opmærksomme på, hvor stor en rolle forforståelser spiller i konstruktionen og anskuelsen af en bestemt problematik. Vores fokus i første del af projektet er udelukkende koncentreret omkring hyldeboernes² plurale stedsforståelser.

Projektets formål i første del er altså at undersøge det meningsfulde liv, for et udsnit af ildsjælene overfor nogle af nyttilflytterne opfattelser heraf. Vi vil undersøge, hvilken rolle deltagelse spiller, og hvad der menes med deltagelse. Samtidig vil denne første opgavedel have en forståelsesorienteret dagsorden, da en fastlæggelse af casens genstandsfelt er essentielt for vores muligheder for at komme med anbefalinger til Hyldespjældet (jf. Metode). Dette leder os frem til anden del af vores problemformulering:

1.4 Forklaring af problemformulering del 2.

Hvordan kan vi planlægge for det gode liv i Hyldespjældet, i forskellighedernes samfund?

Grunden til, at vi har valgt at behandle opgaven i to dele, er, at vi mener, at man som planlægger bliver nødt til at acceptere feltet, forskelligheder og forandringer for at blive i stand til arbejde med et komplekst område som den almene boligsektor. Anden del af vores opgave har således fokus rettet mod et løsningsorienteret perspektiv, hvor vi vil forsøge at kombinere forskellige metoder fra den boligsociale indsats. På baggrund af vores spørgeskema samt interviews vil vi arbejde med konkrete anbefalinger, som vi finder realistiske i fremtidens Hyldespjæld.

1.5 Arbejdsspørgsmål

Nedenfor vil vi præsentere projektets arbejdsspørgsmål. Vi har valgt at opstille arbejdsspørgsmålene i et skema for på den måde at være i stand til at præsentere et overblik over vores undren, og hvordan vi vil håndtere denne. Herefter vil vi præsentere vores projektdesign for at præcisere vores intention med opgaven.

---

² Hyldespjældets beboeres betegnelse for dem selv.

Arbejdsspørgsmål	Metode	Fantomkonklusion
DEL 1 <i>Første del af vores projekt har til formål at indramme den problemstilling vi har fået stillet af Hyldespjældets ildsjæle.</i>		
Hvad er Hyldespjældet (beboermæssigt)?	Vi har behandlet områdets demografi på baggrund af KÅS-statistik for at blive i stand til senere i projektet at arbejde løsningsorienteret. Og for at skabe en forståelse for, hvorvidt de nytilflyttere, der har besvaret vores spørgeskema, er repræsentative for hyldeboerne generelt.	Vi mener ikke, at det er muligt, at overføre vores resultater direkte til hyldeboerne generelt, men mener, at vores svarprocent kan give billede af det, som vi sætter os for, hvor der tegner sig et mønster af, at det er de samme tendenser, der går igen.
Hvad er Hyldespjældets problem?	Vi vil besvare dette arbejdsspørgsmål ved at tage udgangspunkt i ildsjælens opslag i videnskabsbutikken. Dette arbejdsspørgsmål vil vi løbende vende tilbage til igennem hele projektet.	De senere år har ildsjælene konstateret, at tilgangen af nye beboere til de eksisterende grupper og aktiviteter er dalende.
Hvem stiller problemstillingen?	Vi vil se på afsenderen af problemformuleringen, ildsjælene.	Bag den problemanskuelse, der er formuleret af hyldebjergets ildsjæle, ligger implicit en bestemt forståelse af, hvad det vil sige at deltage.
Hvordan kan man forstå problemstillingen?	Vi vil gennem vores triaderumanskuelse, der er inspireret af Lefebvre, forholde os til, hvilke konsekvenser forandringer i et af hjørnerne har for trekantens midte, Hyldespjældet.	Hyldespjældet, vil forandre sig negativt i forhold til ildsjælens ideal i og med det levede liv (aktivitet og engagement) er i forandring.
Hvor udbredt er problemstillingen i Hyldespjældet?	Vi vil sammenholde vores spørgeskemaundersøgelses resultater for at skabe en forståelse for sammenhængen mellem aktivitet og positivt stedsforhold.	Der er ikke nødvendigvis nogen kausal sammenhæng mellem tilfredshed og engagement. Dog kan man forstå problemstillingen om den faldende deltagelse, som ikke alene vedrører de aktive, men også rammer den gruppe som identificerer sig med aktiviteterne.
Hvordan kan man nuancere forståelsen af begreberne 'det gode liv' og 'den gode deltagelse' i Hyldespjældet?	Vi vil vi søge en forståelse for arbejdsspørgsmålet ved at sammenholde vores empiriske iagttagelser med hinanden i et fortolkningsvidenskabeligt perspektiv. Vi vil ligeledes forsøge at udvikle bytypologier ud fra vores	Ildsjælene og nytilflytterne, der bor i området, har mange forskellige opfattelser af 'det gode liv' og 'den gode deltagelse'. Vi arbejder med tre kategorier for deltagelse, der ikke synes at være adskillelige, hvorfor vi mener at kunne argumentere for, at der

	empiri (med inspiration fra John Pløger).	er mange opfattelser og meningsfuldheder repræsenteret - der er mange bud på <i>byer i byen</i> i området Hyldespjældet.
<p>DEL 2 <i>Anden del af vores projekt vil gøre os i stand til at øge forståelsen for, om problemstillingen er specifik for Hyldespjældet, eller om den er et udtryk for en bredere samfundsmæssig problemstilling. Denne del giver os ligeledes mulighed for at udvide rammeforståelsen for problemstillingen i forhold til solidaritet- og fællesskabsforandringer i både fysisk og forestillet forstand.</i></p>		
Er problemstillingen i Hyldespjældet et samfundsmæssigt fænomen?	Vi vil søge en forståelse for begrebet solidaritet ud Durkheim, Bauman og Deans sociologiske anskuelser, sammenholdt med Søren Juuls samfundskontekstuelle bidrag. Hvordan har solidariteten udviklet sig, og hvilken betydning kan dette have for opfattelser af 'det gode liv' og 'den gode deltagelse'?	Vi skaber en forståelse af, at de tendenser, vi identificerer i Hyldespjældet ligeledes kommer til udtryk i sociologiske samfundiagnostiske udsnit og nyere samfundskontekstuelle bidrag.
Hvilken solidaritetstanke er Hyldespjældet planlagt ud fra?	Vi vil ud fra Arne Gaardmands beskrivelser af planlægningsidealene i 70'erne søge en forståelse for de tanker, der har været med til at udforme Hyldespjældets fysiske rammer.	Hyldespjældets udformning ligger i høj grad op til samvær og fælles aktiviteter.
Hvordan kan man forstå solidariteten og fællesskabernes udvikling?	Vi vil sammenholde vores sociologiske samfundsdiagnostiske dele med vores empiriske iagttagelser i Hyldespjældet.	På baggrund af vores teoretiske ramme kan vi pege på en række årsagsforståelser af, at nyttilflytterne i dag ikke deltager i samme omfang som tidligere.
Hvordan er folk solidariske i Hyldespjældet?	Vi vil, ved at sammenholde vores teoretiske afsnit, forholde os til hvilken form for solidaritet, der kommer til udtryk i vores kvalitative empiri.	Vores empiri indikerer, at der er flere solidaritetsformer i Hyldespjældet, og at disse ikke nødvendigvis stemmer overens med den solidaritetstanke, Hyldespjældet er udformet på baggrund af.
Hvordan kan DEL 2 udvide vores rammeforståelse for DEL 1 og problemstillingen?	Vi vil sammenholde analyseresultaterne fra projektets DEL 1 og Del 2.	Vores øgede forståelse for, at der er flere solidaritetsopfattelser til stede i Hyldespjældet, gør os i stand til at udvide forståelsen af de forskellige meningsfuldheder. I og med at vores forståelseshorisont er skabt gennem kultur og historie, kan vi udvide forståelsen for den historiske udviklings påvirkning på forskellige

individuelle meningsfuldheder.

DEL 3

Tredje del af projektet vil være løsningsorienteret med udarbejdelse af fire anbefalinger til at engagere aktive og dermed styrke fællesskaberne i ildsjælenes optik.

Hvordan er det muligt at imødekomme den faldende deltagelse i Hyldeposten?

I henhold til vores løbende udvikling af forståelsen for ildsjælenes problemstilling vil vi forsøge at formulere fire anbefalinger, der kan være i stand til, at bryde med denne tendens.

1. Den fysiske udformning
2. Mulighed for deltagelse
3. Information og kommunikation
4. Lokalt samarbejde
5. Den femte finger skal i den hermeneutiske forstand symbolisere, hvordan arbejdet ikke er afsluttet, men at der derimod er muligheder, der udformes i takt med øget forståelse.

PRODUKT OG MÅLGRUPPE

Formålet med dette projekt er at besvare Hyldepostens ildsjæles problemstilling.

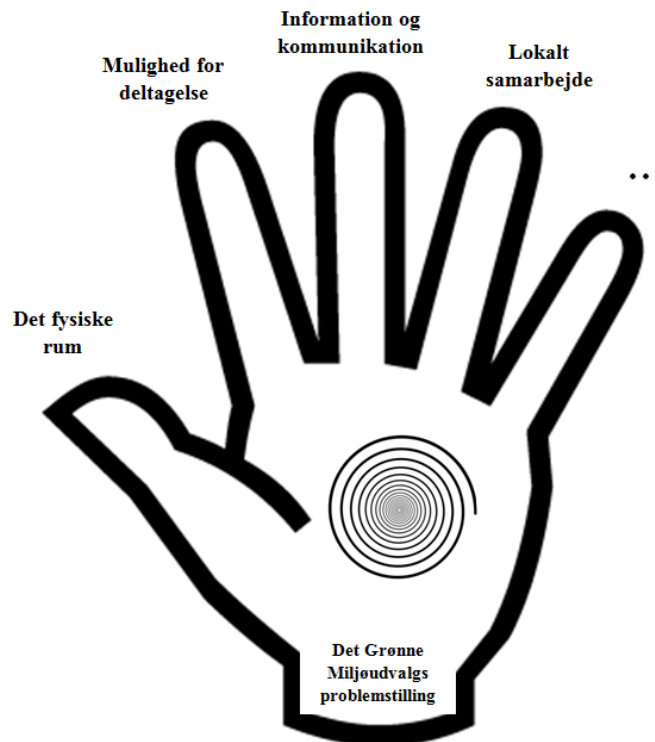
For at være i stand til at besvare denne, har vi forståelsesorienteret behandlet, hvad problemanskuelsens indbefatter. I opgaven er dette behandlet eksplicit, for at understrege dets betydning og for at være i stand til at arbejde løsningsorienteret ud fra ildsjælenes ideal om deltagelse.

I og med at vi har forsøgt at løse opgaven som konsulenter, er vores produkt rettet mod vores "kunder", hvilket har haft stor betydning for vores valg gennem opgaven.

Vi har valgt i henhold til projektets formål at udarbejde et produkt som Hyldepostens ildsjæle kan arbejde videre med. Dette produkt vil blive udarbejdet som et lille hæfte, der vil indeholde et kort resume af projektets konklusioner samt en kort række anbefalinger for at lette tilgængeligheden for de beboere, det måtte interessere. Vi vil samtidig trykke et indlæg i Hyldeposten for at tilbagerapportere til den brede gruppe.

Vi har gennem projektforløbet erfaret, at processen ligeledes er et mål i sig selv. Vi har lært af ildsjælene og hyldeboerne undervejs i processen, hvilket ligeledes er gældende den anden vej. Formålet og målet med denne opgave har altså også været at øge refleksionen, hvilket vi har opnået.

1.6 Analysestrategi

1.6.1 Forklaring af analysestrategi

- **Håndleddet**

Håndleddet i projektdesignet fungerer som udgangspunktet for opgaven. Det er den problemstilling Hyldespjældets ildsjæle stiller, og den som vi gennem hele projektet udvikler vores forståelse for og arbejder løsningsorienteret mod.

Vi vender tilbage til håndleddet hver gang vi har inddraget en del, til at belyse ildsjælens problemstilling, der fungerer som helheden (jf. Videnskabsteori).

- **Håndfladen**

Håndfladen i vores projektdesign illustrerer vores forståelsesorienterede hermeneutiske spiral, der ikke skal forstås som metode, men derimod som vores ontologi, hvor vi forståelsesorienteret udvikler os gennem projektet. Den helhed, vi arbejder ud fra i dette projekt, er ildsjælens problemstilling. Enhver teoretisk og empirisk del, vi inddrager gennem projektet, udvikler vores forståelseshorisont og er dermed det perspektiv, hvorudfra vi anskuer problemstillingen.

De horisontsammensmeltninger, der finder sted, danner udgangspunktet for vores videre arbejde ved at gøre os i stand til at stille nye spørgsmål. Vi arbejder ikke med en fast ramme, men udvikler derimod denne løbende gennem projektet.

- **Fingrene**

De fem fingre er vores løsningsorienteret produkt, der er udarbejdet efter den vekselvirkningen, der har fundet sted mellem håndleddet og håndfladen.

Efter vores præsentation af projektets problemstilling samt design for den samlede undersøgelse, vil vi nedenfor gennemgå de metodiske overvejelser, der knytter sig til projektets empiriske undersøgelser. Vi vil indlede dette afsnit med en kort faktuel beskrivelse af Hyldespjældet.

1.7 Faktuel gennemgang af Hyldespjældet

I det nedenstående afsnit vil der blive præsenteret en gennemgang af Hyldespjældet. Denne beskrivelse vil indeholde en behandling af områdets demografi på baggrund af KÅS-statistik samt en beskrivelse af områdets udformning. Grunden til, at vi vælger at inddrage dette afsnit, er, at en udvidelse af vores forståelse for vores case er essentielt for, at vi kan blive i stand til at arbejde løsningsorienteret senere i projektet.

Hyldespjældet er et boligområde beliggende i den nordlige del af Albertslund kommune, hvor det

blev grundlagt af Vridsløselille boligforening i 1976. Bebyggelsen er tegnet af arkitekt Ole Asbjørn Birch og beplantning, og områdets udearealer er udformet af landskabsarkitekt Andreas Bruun (Miljø- og Teknikforvaltningen 2008: 5).

Generelt er boligområdet karakteriseret ved at være en tæt-lav bebyggelse, der derved er bestående af mindre huse med flad tagstruktur. Hyldespjældet præges af områdets 383 lejeboliger, hvoraf lidt over halvdelen er udformet som værende et- eller torums lejligheder (Fisker 1992: 82). De resterende boliger har varierede udformninger fordelt på 10 typer fra 1 rums til 6-rumsboliger og indrettet med 1 til 3 etager (Miljø- og Teknikforvaltningen 2008: 5). Bebyggelsen bliver endvidere opdelt i tre afsnit på hver cirka 100 lejeboliger, der kaldes Længerne, Stræderne og Slipperne. Mange boliger har egen have og skur og udgang fra haven til smalle bagstræder (Miljø- og Teknikforvaltningen 2008: 6). Bebyggelsesstilen, som er præget af denne tæt-lav bebyggelse, var ment som udgangspunkt for at skabe trygge ramme for områdets beboere, ikke mindst børnene. Således kan boligområdets fysiske udformning ses som værende i kontrast til 1960'ernes store

betonbyggerier. De mange mindre udearealer og grønne zoner er ydermere et opgør med datidens ellers så store og øde fællesarealer. Gennem disse mindre 'oaser' skabes liv og potentielt større tryghed, da boligområdets tæthed skaber en opfattelse og følelse af 'holden øje med hinanden'.

Hyldespjældet betegnes ofte som værende et område præget af et højt aktivitetsniveau, og boligområdet har i de senere årtier opnået særlig anerkendelse grundet forskellige alternative miljø-initiativer. Disse har været skabende for beboerdrevene projekter, der har vist sig at medføre en række følgevirkninger som større sammenhængskraft og forøgelse af en større miljømæssig forståelse hos den eksisterende beboerskare. Disse miljømæssige hensyn præger bebyggelsens fysiske udformning i form af hyggelige hønsegårde centrale steder i bebyggelsen, grønne tage, økologiske køkkenhaver og ikke mindst genbrugsgården til affaldssorteringen (Miljø- og Teknikforvaltningen 2008: 6).

Den eksisterende beboerskare præges af en forholdsvis stor andel af 'enlige med børn' (19,4%) og 'enlige uden børn' (57,1%), hvorimod kategorierne 'par med børn' (12,7%) og 'par uden børn' (7,5%) fremstår forholdsvis reduceret i forhold til kommunen. Samtidigt fremstår den eksisterende beboerskare fordelt på aldersgrupper ganske homogen i forhold til kommunen. Boligområdets andel af indvandrere/efterkommere skiller sig mærkbare ud fra de resterende beboere i kommunen, da andelen af indvandrere/efterkommere i Hyldespjældet tegner sig for 15,8% imod kommunens 25,6%. Supplerende KÅS-statistik på den eksisterende beboerskare i Hyldespjældet kan findes i det vedlagte bilag 1.

På baggrund af ovenstående beskrivelse har Hyldespjældet forudsætninger for at være det velfungerende boligområde, som det er i dag. Vores undersøgelse vil fremadrettet arbejde med, hvordan det er muligt at planlægge for den sociale sammenhængskraft i området.

2. Metode

Det følgende afsnit vil være en beskrivelse af projektets metodiske overvejelser. Herunder en gennemgang af de teoretiske overvejelser, der knytter sig til arbejdet med en case, samt brugen af kvalitative og kvantitative undersøgelser i projektet. Udover ovennævnte vil afsnittet indeholde en kort præsentation af projektets interviewpersoner samt deres relevans. Kapitlet vil ydermere indeholde en logbog over gruppens erfaringer med feltarbejdet.

2.1 Casestudiet

Vi har valgt at anvende case-studiemetode til undersøgelse af projektets problemformulering. Vi har i den forbindelse valgt at tage udgangspunkt i teoretikeren Robert Yins anerkendte fortolkning af denne metode: Et case-studium er en empirisk undersøgelse, som undersøger et samtidigt fænomen inden for rammen af dets eget liv, og hvor der bruges mange datakilder (Yin 2003 a: 13). Begrundelsen for dette valg er som udgangspunkt, at vores problemformulering er meget lidt undersøgt. Dette er dog ikke alene tilstrækkelig begrundelse for at vælge casestudiemetoden frem for andre metoder, men sammenholdt med, at problemstillingen omhandler et samtidigt fænomen, og at vi tilsyneladende ikke har nogen kontrol over det fænomen, vi vil studere, mener vi, at dette tilsammen udgør en tilstrækkelig begrundelse for valget.

Ifølge Yin og andre fortalere for casestudiemetoden, er fordelens egnethed til at indfange sociale processer. Casestudiet er endvidere mere fleksible end de fleste andre typer af design, fordi det tillader åbenhed overfor nye informationer, som vi ikke havde overvejet ved projektets start (Yin 2003 a: 63 ff.).

Det er essentielt med en god strategi for design og dataindsamling i forbindelse med et casestudie. Man bør fra starten have en idé om konceptet af casestudiet. Formålet med dette er, som empirisk projekter oftest er, at finde passende litteratur og teoriapparat. Et andet formål er, måske især passende for casestudier, at fastlægge casens genstandsfelt (hvad er casen?). Dette gøres med fordel, for at identificere kriterierne og gennemsøge potentielle sider af casen, som er relevante, eventuelle variabler af interesse og data som bør indsamles (Yin 2003 b: 3). Opgaven, som vi påtog os igennem 'videnskabsbutikken' sætter således rammerne for casen i dette projekt.

Mere specifikt er casen *den aktive deltagelse i Hyldebjergdeltet anskuet gennem en bestemt optik* (jf. analyse 1). Vi identificerede kriterierne ved at møde ophavsmanden til skrivelsen, Povl Markussen. I den forbindelse fik vi en beskrivende rundvisning i Hyldebjergdeltet og en introduktion til den optik,

ildsjælene ser området i. Denne optik blev således udgangspunktet for projektet og har uundgåeligt præget processen. Vi har været bevidste herom og forsøgte tidligt at belyse andre sider af genstandsfeltet. Dette gjorde vi igennem deltagelsesobservationer i området såvel som kvantitative og kvalitative undersøgelser. Således fik vi hurtigt et indtryk af beboerne og primært ildsjælene og nyttilflytternes mange forskellige meninger om området og engagement heri.

Vi mener, at vores problemfelt og problemformulering lægger op til et single casestudie. Dette skyldes, at vi betragter Hyldespjældet som et sjældent fænomen, der afviger fra andre almene boligområder. Denne afvigelse kommer eksempelvis til udtryk igennem det høje aktivitetsudbud og den miljøbevidste profil. Umiddelbart synes caseformen svær at definere, men vi ser tendenser til, at felten rummer en række afvigelser og derfor rummer elementer fra den ekstreme case (inspireret af Ramian 2007: 85).

2.2 Forskerrolle

Empirisk forskning er forskning, hvor tendenser uddrages på grundlag af data. Det betyder, at casestudiet bekender sig til en opfattelse af, at fænomenerne kan studeres. Med casestudiet kan man studere, hvilke hændelser, der faktisk foregår, og hvad de fører med sig. Det er dog vigtigt at være sig bevidst, at studiet ikke er objektivt og upåvirket af os som forskere. I casestudiet træffer vi utallige bevidste og ubevidste valg, som påvirker projektet og dets resultater. Jævnfør den hermeneutiske cirkel bringer vi vores egne fordomme og forforståelser ind i processen, og derfor vil vores tilgang til Hyldespjældet være præget af vores forforståelse af området. Vi er bevidste om, at vores dataindsamling om denne case, ikke bliver frembragt ubesmittet af vores forståelse af området, men derimod som en funktion af denne, hvor vi gennem vores erkendelsesproces aktivt sætter vores fordomme og forforståelse på spil for på den måde at udvide vores forståelseshorisont (jf. Hermeneutikken).

Det samme er gældende for teoriapparatet i projektet. Casestudiet er kendetegnet ved at have et fleksibelt design, dvs. at det er muligt at ændre fokus, dataindsamlingsmetode og teoretiske ramme, i takt med at vi opnår større forståelse i løbet af processen (Ramian 2007: 82). Gennem samfundsdiagnosen forsøger vi således at forstå en tendens i felten, der virker tilbage på vores forståelsesmæssige udgangspunkt, vores forståelseshorisont, og dermed gør os i stand til at stille nye og relevante spørgsmål.

Vores erkendelsesproces er altså en uafsluttelig proces, hvorfor vi er bevidste om, at den problemstilling, vi belyser aldrig kan være fuldkommen og generaliserbar (jf. Hermeneutikken).

Vores hensigt er ikke at frembringe en fuldkommen forklaring og definere en eksakt løsning på den pågældende problemstilling i Hyldespjældet, men målet er at kunne yde et bidrag hertil og være med til at udvide ildsjælenes forståelseshorison.

Ifølge Yin bør man, når man studerer nutidige fænomener i deres aktuelle sammenhæng, inddrage så mange forskningsmetoder som muligt i og med, at der er mange mulige datakilder og dermed variabler på spil (Yin 2003 b: 17). Vi forsøger derfor at lave en metodetriangulering: Observation, spørgeskemaer, interviews og kommunestatistik (KÅS-statistik).

I det følgende afsnit vil vi beskrive vores arbejde med kvalitative og kvantitative metoder til indsamling af empiri samt vores praktiske overvejelser og erfaringer i denne forbindelse.

2.3 Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaets styrke er, at det kan udvide ens overblik over emnet og i særdeleshed den målgruppe, som ønskes undersøgt. Ved vores valg af spørgeskemaundersøgelse skal respondenterne selv udfylde spørgeskemaet. Vi er ikke tilstede i interviewsituationen, og derved påvirker vi ikke interviewrespondenterne (Rasmussen, Østergaard & Andersen 2010: 124).

Spørgeskemaet kan være med til at skabe klarhed, overblik og data, der kan bearbejdes (Lungholt & Metelmann 2010: 94). Man bør dog forholde sig til, at der også kan fremstå en række svagheder ved brug af spørgeskemaer, f.eks. en reduceret forståelse af det undersøgte og manglende nuancer i de opnåede resultater (Lungholt & Metelmann 2010: 95). Man bør ligeledes forholde sig til, hvor stor betydning den sproglige udformning har, for måden hvorpå respondenterne forstår de konkrete spørgsmål og være sig bevidst om, at sproget kan påvirke respondenterne til at svare på en bestemt måde eller helt opgive at udfylde dele af spørgeskemaet (Lungholt & Metelmann 2010: 98).

Selvom vi i udformningen af spørgeskemaerne gjorde os stor umage med at gøre spørgsmålene så let forståelige som muligt, oplevede vi alligevel, at der var enkelte respondenter, der svarede uden for kategori eller slet ikke svarede.

2.4 Udarbejdelsen af spørgeskemaets indhold samt form

I udformningen af projektets spørgeskema tog vi udgangspunkt i projektets problemstilling samt allerede eksisterende spørgeskemaundersøgelser fra bl.a. *Naboskabet.dk*. Ved at tage udgangspunkt i allerede gennemførte undersøgelser indenfor lignende problemstilling og genstandsfelt, blev vi i stand til at præcisere projektets undersøgelse samt hente inspiration fra gennemførte undersøgelser ud fra ønsket om at øge validiteten af spørgeskemaernes resultater.

I arbejdet med udarbejdelsen af spørgeskemaet inddrages personlige faktuelle spørgsmål, handlingsspørgsmål såvel som holdningsspørgsmål (Boolsen 2004: 29). Der er i metodelitteraturen flere, der sætter spørgsmålstegn ved brugen af hypotetiske spørgsmål, da sådanne eventuelt kan være svære for respondenterne at svare på (Boolsen 2004: 30 ff.). Vi har dog valgt at inddrage en række hypotetiske spørgsmål, netop fordi vores undersøgelse blandt andet fokuserer på, hvilke behov beboerne kunne have i fremtiden samt, hvilke forbedringer beboerne opfatter som vigtige f.eks. spørgsmål 36 angående *eventuelle nye udbud af aktiviteter* (inspireret af Boolsen 2004: 31).

Vi har vagt at forholde os kritisk reflektivt i forhold til projektets genstandsfelt, hvilket ligeledes er gældende i forbindelse med vores udarbejdelse af spørgeskemaet. Således har vi gennem en undersøgende samtale med Povl og observationsorienterede ekskursioner til området forsøgt at skabe en helhedsforståelse for områdets sammensætning. Disse observationer og den introducerende konversation har derved været udgangspunktet i udarbejdelsen af spørgekategoriernes fokus. Det er i denne forbindelse vigtigt at knytte en kommentar til udarbejdelsen af det samlede skema samt den efterfølgende bearbejdning. Spørgeskemaet var et af de første skridt, der blev taget i projektet. Spørgsmålene er, grundet at de er udarbejdet tidligt, i projektet stadig eksplorativt, hvorfor ikke alle spørgsmål har vist sig at være relevante for rapportens analyse. Dette kan eventuelt være en fejlkilde for besvarelsen i forhold til, at spørgeskemaet kunne have været kortere og dermed mere overskueligt for respondenterne. Grunden til, at vi valgte at udarbejde spørgeskemaet, før vi havde valgt fokus for projektet, var, at vi ønskede, at spørgeskemaets resultater skulle udvide vores forståelse for genstandsfeltet og medvirke til at styrke vores evne til at stille spørgsmål bl.a. i de efterfølgende interviews. Spørgsmål, der ikke var et produkt af mødet mellem ildsjælenes og vores forståelseshorisont alene.

I spørgeskemaet har vi bevidst arbejdet med udformningen af svarkategorierne, så der var mulighed for at svare neutralt, samt at der var balance i svarmulighederne (inspireret af Boolsen 2004: 35). Det har dog ikke været muligt at udarbejde alle svarkategorierne efter denne model, men det er dog forsøgt ikke at fremme særlige svar ved manglede kategorier.

2.5 Begrundelse for valg af undersøgelsesgruppe

Vi har valgt at afgrænse vores undersøgelse, og dermed også vores spørgeskemaundersøgelse, til de 70 nyeste tilflyttede beboere. Grunden til at vi har valgt denne afgrænsning skyldes, at vi ønsker at arbejde med de nye *hyldeboeres* forhold til deltagelse, om de har lyst, muligheder og eventuelt ønsker noget andet end de aktiviteter, der stilles til rådighed i dag (jf. Motivation). Således kan vi

belyse nogle af de spørgsmål, som ildsjælene opstiller i skrivelsen fra 'videnskabsbutikken'. Samtidig er det muligt at arbejde med en afgrænset gruppe. Heri ligger der en forståelse af, at de nye *hyldeboere* er de fremtidige brugere og mulige ildsjæle i området.

Når vi refererer udsagn eller meninger fra *hyldeboerne* eller *nytilflytterne* henvises altså til denne specifikke gruppe, de 70 nyest tilflyttede beboere i Hyldebjergområdet.

2.6 Pilotundersøgelse

Inden den endelige udarbejdelse af spørgeskemaundersøgelsen valgte vi at gennemføre en pilotundersøgelse, hvor spørgeskemaet blev afprøvet på fem tilfældigt udvalgte respondenter inden for gruppen af de 70 nytilflyttere. Dette blev gjort for at være i stand til at få feedback samt undersøge, om der var spørgsmål, der ikke fremstod klart og forståeligt (inspireret af Lungholt & Metelmann 2010: 102). Vi informerede ved udlevering om, at dette var en pilotundersøgelse, og at respondenterne således gerne måtte forholde sig til den sproglige såvel som grafiske fremstilling af spørgeskemaet. Vi fik i denne fase af undersøgelsen flere konstruktive svar, som var med til at forbedre og skærpe den endelige udformning. Ydermere blev pilot-spørgeskemaet præsenteret for Det Grønne Miljøudvalg samt COWI, som var særdeles behjælpelig med forslag til forbedringer, der blev indarbejdet i slutproduktet.

2.7 Gennemførelse af undersøgelsen

Efter pilotundersøgelsen blev spørgeskemaerne trykt således, at de grafisk fik et indbydende udtryk. Vi mener i denne sammenhæng, inspireret af nedenstående citat, at et indbydende grafisk udtryk kan være fremmende for at beboerne tager undersøgelsen seriøst og har lyst til at deltage:

”Man kan sige, at man gennem instruktion til respondenterne (f.eks. det ledsagende brev), gennem opbygning af spørgeskemaet (som også skal være grafisk indbydende), gennem formulering af de enkelte spørgsmål osv. skal kunne motivere respondenterne til at besvare skemaet og returnere det, hvis der er tale om en enquête” (Rasmussen, Østergaard & Andersen 2010: 125).

Den praktiske gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen, blev udført ved besøgsinterviews (inspireret af Boolsen 2004: 24). Vi havde i forbindelse med afgrænsningen af målgruppen anskaffet os en liste med adresserne på de 70 nyligst tilflyttede. Ved udleveringen af spørgeskemaet fik respondenterne tre muligheder for tilbagelevering: Der var mulighed for personlig tilbagelevering selvsamme dag, én af de efterfølgende dage eller mulighed for aflevering på ejendomskontoret (hvis medarbejdere vi i forvejen havde lavet aftale med herom). Hermed var der lagt op til en høj grad af fleksibilitet.

Vi har gennem hele vores undersøgelse nedfældet en logbog over data/tid for gennemførelse og vores observationer i området (inspireret af Boolsen 2004: 24). Disse noter er brugbare og effektive – både i udformningen af vores forståelsesramme for boligområdets beboere (i særdeleshed nyttilflytterne), men ligeledes i forhold til spørgeskemaet og eventuelle metodiske fejlkilder (jf. Logbog). Observationer i felten vil blive sat aktivt i spil i projektets analysedel 3.

2.8 Validitet for respondentgruppe og besvarelsesprocent

Tidligt i processen besluttet vi at afgrænse vores undersøgelsesgruppe til de 70 nyligst tilflyttede beboere. I praksis blev respondenterne udvalgt ved, at vi modtog en liste med adresserne på disse 70 husstande. Det er vigtigt at påpege, at denne liste også omfattede interne flytninger, og derfor var der mulighed for at nogle af vores respondenter i realiteten ikke var nyttilflyttere. I det praktiske arbejde med undersøgelsen har vi ikke haft mulighed for at tjekke om respondenterne er nyttilflyttere eller er flyttet internt. Vi udvalgte en svargruppe på 70 husstande, har uddelt 45 skemaer og fået 14 svar. Vores målsætning var at få uddelt og besvaret alle 70, men vi har måtte erkende, at der var mange af vores udvalgte respondenter, der ikke ønskede skemaet eller ikke var hjemme samt mange, der ikke afleverede skemaet tilbage. Samlet set har vi fået svar fra 20% af vores målgruppe og uddelt spørgeskemaet til 64,2%. Vi er opmærksomme på, at denne svarprocent er lav, men mener alligevel, at data er brugbar i den kommende analyse.

Som vi vil beskrive i logbogen, har vi for at højne validiteten af undersøgelsen, valgt at gennemføre spørgeskemaundersøgelsen over flere dage, samt på forskellige tidspunkter af dagen. Grunden til, at vi har valgt at gennemføre undersøgelsen således, er for, at imødekomme at forskellige personer er hjemme på forskellige tidspunkter.

På baggrund af ovenstående afsnit er det et rimeligt spørgsmål at stille os selv, om spørgeskemaet er validt. Vi mener, at undersøgelsen opfylder det formål, som den er sat i verdenen for, og i kombination med kvalitative interviews og deltagende observationer mener vi, at det er mulig at belyse og besvare vores problemformulering (indenfor den hermeneutiske forståelse). Vi så gerne, at vi havde modtaget svar fra en større del af nyttilflytterne, men sådan er betingelserne desværre, når der arbejdes i felten.

2.9 Det kvalitative interview

Nedenfor præsenteres vores kvalitative interviewmetode samt de udvalgte respondenter. Afsnittet vil ikke være en udtømmende gennemgang af de metodiske overvejelser vedrørende interviews,

men vil sporadisk trække primært på teori fra teoretikeren Steinar Kvale. Afsnittet vil blive afsluttet med et skema over projektet interviewpersoner, hvor deres funktion i projektet vil være skitseret.

Til gennemførslen af interviewene har vi valgt at søge inspiration hos Steinar Kvaless og Svend Brinkmanns 7 stadier for det kvalitative interview. Dette er gjort for at få en større indsigt i forskningsinterviewet som metode. I projektet er det dog ikke valgt at dele de forskellige stadier skarpt op, da elementer herfra vil blive inddraget efter relevans.

Formålet med det kvalitative interview er at få en større indsigt i, hvordan nyttilflytterne og ildsjælene ser på deltagelse, engagement og det gode liv i Hyldespjældet. Kvale udtrykker, at det er en styrkelse, at interviewet rækker ud over den spontane udveksling af synspunkter, som der sker i den ”daglige” samtale, og derved bliver interviewet en opmærksom, udspørgende og hermed lyttende metode (Kvale 2009: 19).

2.10 Begrundelse for valg af interviewstrategi

Da vi i projektet har valgt at benytte os af Kvale og Brinkmann som de primære kilde til forståelsen af interview, er vi således klar over deres fokus på livsverdenen. Man kan dog gnidningsløst benytte dem til de interviews, vi har foretaget med Povl Markussen og arkitekt og projektleder i KAB Susanne Palsig Jensen, da disse interviews kan kategoriseres som eliteinterviews. Det begrundes Kvale således ”*Eliteinterview er med personer, der er ledere eller eksperter, og som sædvanligvis beklæder magtfulde stillinger*” (Kvale 2009: 167). Her betragtes både Povl Markussens profession, som ansat i Agendacenter, Albertslund, og hvert som medlem af Det Grønne Miljøudvalg i Hyldespjældet og Susanne Palsig Jensens arbejdsrelaterede erfaringer og viden indenfor boligsocialt arbejde, som en klar indikator for, at disse personer rummer selvsamme karakteristika som ovenstående citat fremhæver.

Når der foretages eliteinterview påkræves det, at man kan benytte fagsprog og er bevidst om respondentens sociale situation (Kvale 2009: 167). Det betyder, at man bør være opmærksom på, at når der interviewes personer, der er ledere eller eksperter, er disse ofte vant til at blive interviewet. Vi har derfor arbejdet konstruktivt for at opbygge viden indenfor den interviewedes fagfelt. Derigennem er vi blevet i stand til at stille mere præcise og relevante spørgsmål.

I forhold til interviewet med nyttilflytteren har vi anvendt livsverdensinterview, da vi ønskede at opnå indsigt i beboernes liv og ønsker (Kvale 2009: 168). Selve interviewguiden er udført ud fra ønsket om, at tilvejebringe en forståelse af personens egen opfattelse af Hyldespjældet og særligt,

hvorledes personen opfatter områdets aktivitetsgrad, muligheder for deltagelse og den generelle opfattelse af området. I forhold til interviewet med Miriam Holst forholder vi os til, at der i denne situation arbejdes på skillelinjen mellem de to interviewformer, da respondenterne både optræder som ekspert- og livsverden-interviewperson. Grunden til, at det forholder sig sådan, skyldes hendes hverv som repræsentant for nyindflytterudvalget, hvor hun fungerer som ekspert, samtidig med at hun er ildsjæl og dermed har en interessant livsverden.

Vi har, for at skabe et overblik, udarbejdet en illustrativ beskrivelse af projektets interviewpersoner i form af et skema med kommentarer til de enkelte respondenter relevans:

Interviewrespondenter	Kernespørgsmål	Relevans	Fantom svar
Susanne Palsig Jensen, arkitekt og ansat i KAB som projektleder.	Hvad er det vigtigste udbytte af en social vicevært? Har der været nogen teoretiske overvejelser i forbindelse med projektet? Hvor stammer ideen om den sociale vicevært fra? Hvilke erfaringer har du fra udlandet?	Fungere som ekspert der skal være med til at udvikle ideen om den sociale vicevært/projekt medarbejder i Hyldespjældet. Her er der mulighed for faglig sparring om nogle af projektets 'anbefalinger'.	Kan bidrage med erfaringer og hjælpe med at komme med så realistiske løsninger som muligt i Hyldespjældet.
Povl Markussen, projekt medarbejder i AgendaCenter, Albertslund samt del af Det Grønne Miljøudvalg (ildsjæl).	Hvordan har du oplevet udviklingen i deltagelse over de sidste 10 – 15år? Hvad er det gode liv for dig? Hvilken funktion mener du at de sociale aktiviteter har for Hyldespjældet?	Opgaven er stillet på baggrund af hans undren over udviklingen i området. Povls ideal for området er vigtigt for vores arbejde med konkrete løsninger i Hyldespjældet.	Få en mere klar beskrivelse af problemstillingen samt et indblik i området og dets netværk.
Miriam Holst, Nyindflytterudvalget (ildsjæl).	Hvordan opfatter du deltagelse i Hyldespjældet? Hvordan fungerer nyindflytterudvalget, og hvordan bliver der taget i mod Jer? Hvad er det gode liv for dig? Hvilken funktion mener du at de sociale aktiviteter har for Hyldespjældet?	Medlem af Nyindflytterudvalget, er en del af den etablerede aktive del af Hyldespjældet, men er særlig interessant fordi hun har kontakt til mange af de nye beboere.	At få en større forståelse for områdets aktiviteter, ikke mindst få udbredt vores forståelse så denne ikke alene byggede på Povls. Større forståelse for Hyldespjældets aktiviteter.
Nytilflytteren	Hvorfor er du flyttet til Hyldespjældet? Hvilke aktiviteter benytter du dig af og hvad skal der til for at du ville deltage mere? Hvad mener, du der skal til, for at være aktiv? Hvad synes du om Hyldespjældet?	Skal fungere som en mulighed for at spørge ind til spørgeskemaet samt få afdækket problemstillinger, som spørgeskemaundersøgelsen ikke kunne fange.	Opnå en bredere forståelse af hvad de enkelte nytilflyttere mener om Hyldespjældet og hvorfor de ikke vælger at deltage, herunder hvad skal der til for at opnå større deltagelse.

2.11 Overvejelser omkring interviewets gennemførelse

Inden udarbejdelsen af vores interviewguides har vi udformet forskellige strategier med hensyn til de forskellige interviews. Dette skyldes, at der har været forskelligt sigt med interviewene, og fordi de er udført på forskellige tidspunkter i processen. Overordnet kan man skelne mellem et sondrende og et dybdegående sigt. Jo tidligere interviewene er faldet i projektføreløbet, des højere grad af sondring (Fuglsang, Hagedorn & Bitsch Olsen 2007: 281). Sondringen har været til stede i alle interviewene, men i takt med, at der er kommet mere fokus på valgte problemstillinger har denne sondrende tilgang ændret sig og i højere grad blevet transformeret til en dybdegående interviewform som ses afspejlet i interviewet med Povl.

I ”Teknikker i Samfundsvidenskaberne” skelnes der mellem sondrende og dybdegående interviews, som værende to forskellige interviewformer, der dog også kan kombineres (Kristensen 2007: 282). Det sondrende interview søger at indhente information om et emne, der er svært at finde viden om, hvor det dybdegående interview ønsker at få detaljeret viden om et bestemt emne.

Vores interviewform kan beskrives som semistruktureret. Et semistruktureret interview har en interviewguide, der indeholder forudbestemte temaer for interviewet, samtidigt med at der er mulighed for, at samtalen kan drejes derhen hvor interviewpersonen har størst interesse og viden i den pågældende interviewsituation (Kristensen 2007: 283). Dette betyder, at der ikke er faste, og potentielt snævre rammer for interviewet, men at svar og spørgsmål kan være alsidige i deres facon. Dermed spærres der heller ikke for mulige retninger i interviewet, som eventuelt efterfølgende kan vise sig brugbare. I denne sammenhæng kan det nævnes, at de enkelte interviewsituationer har været ledet af en primær interviewer og suppleret af en observerende interviewer, som har stået for opklarende og uddybende spørgsmål (inspireret af Kristensen 2007: 284).

2.12 Praktisk gennemførelse og behandling af interview

Interviewene blev foretaget med diktafon, hvilket gav os mulighed for, at fokusere på emnet og dynamikken i samtalen (inspireret af Kvale 2009: 201). I forhold til selve transskriptionen udtrykker Kvale, at: ”*Selv om der ikke er nogen universal form eller kode for transskription af forskningsinterview, er der nogle standard valg, der bør træffes*” (Kvale 2009: 203).

Vi har bl.a. valgt kun at transskribere de uddrag, som skal bruges i selve analysen og at vedlægge lydfileerne på cd'er. Interviewene er alle gennemført på en lokalitet valgt af de interviewede f.eks. Povl på eget kontor på Agendacentret i Albertslund.

Analysemetoden er endvidere inspireret af Kvaales meningskondensering, hvor hvert interview er blevet genhørt, hvorefter de væsentligste kommentarer er blevet nedskrevet, så det på den måde har været nemmere, at finde tilbage til essentielle hovedpointer (Kvale 2009: 227-228).

Vi har valgt at transskribere de uddrag, som skal bruges i selve analysen. Disse bliver vedlagt som bilag 2. I bearbejdningen af de kvalitative interview, vil det konkrete tidspunkt for det enkelte interviewudsagn være at finde ved hvert brugt citat. Således kan et konkret citat fra interviewet med Povl eksempelvis, således: (Markussen 21:34), hvor det benyttede citat altså er placeret 21 minutter og 34 sekunder inde i den enkelte lydfile, som også er vedlagt som bilag 3. Desuden vil der blive benyttet formuleringshenvisninger i form af 'red.', når det er projektgruppens overbevisning, at dette er i læserens forståelse interesse.

2.13 Validitet for interview

Gennem arbejdet med vores kvalitative interviews har der undervejs været situationer, som vi er blevet nødt til at tage kritisk stilling til. I afsnittet nedenfor vil vi komme ind på en række af disse overvejelser, samt forholde os til undersøgelsens validitet. Som en del af vores samlede undersøgelse havde vi et ønske om at komme til at interviewe flere nytilflyttere, men som arbejdede skred frem, erkendte vi, at det var lettere sagt end gjort. Vi havde gennem projektet kontakt med flere beboere, der i situationen gav udtryk for at de gerne ville deltage, men når det kom til den opfølgende kontakt, var der kun en, der deltog. Vi er opmærksomme på at ét interview er i underkanten, og det let kan føre til, at vi tillægger det uhensigtsmæssigt stor betydning. Dog mener vi, at det er rimeligt at benytte resultaterne, så længe vi sammenholder dem til spørgeskemaundersøgelsen og selvfølgelig bevarer en kritisk sans.

Interviewet med Miriam blev afviklet hos hendes privat, og i den forbindelse deltog hendes mand af flere omgange. Dette er ikke nødvendigvis et problem, men det kan have haft betydning for hendes besvarelse af vores spørgsmål. Der er f.eks. perioder, hvor manden afbryder og samtalen flytter sig fra at være mellem os og Miriam til at være mellem os og hendes mand.

Samlet set er vores interview gennemført uden problemer, og vi mener at kunne argumentere for, at vi med den indsamlede kvalitative empiri er i stand til at besvare vores problemformulering (i en hermeneutisk forståelse).

2.14 Logbog

Det følgende afsnit vil være en beskrivelse af vores feltarbejde i Hyldespjældet, afsnittet vil dels blive benyttet til at beskrive vores oplevelser i mødet med felten, men vil også fungere som en

registrering af vores deltagende observationer til brug i analysen. I henhold til vores hermeneutiske tilgang til projektet, finder vi det relevant at beskrive vores normative opfattelse af Hyldebjerg. Denne består af en forståelseshorisont, som har været under konstant udvikling i processen.

Inden vi påtog os projektet igennem 'videnskabsbutikken', havde vi kun et overfladisk kendskab til Hyldebjerg. Vores første egentlige møde med området var en personlig rundvisning af Povl. Her blev vi præsenteret for områdets grønne tiltag og de mange forskellige aktiviteter, som Povl øjensynligt kærede om med en vis stolthed. Ud fra rundvisningen fik vi umiddelbart et indtryk af Hyldebjerg som værende et velfungerende og nærmest idyllisk boligbyggeri, hvilket på mange måder lå langt væk fra vores fælles opfattelser af almene boligområder. Gennem en uformel samtale med Povl blev vi også præsenteret for områdets mere problematiske aspekter, herunder hans bekymring for det øgede sociale pres.

For at få et indblik i ildsjælenes problematik, havde vi tidligt i processen et interview med en af dem, Miriam Holst. Interviewet gav os en forståelse for området og idealet om det gode liv heri - et ideal som selvsagt var Miriams. Denne normative opfattelse af genstandsfeltet har utvivlsomt påvirket os, især fordi det skete så tidligt i processen. Qua vores hermeneutiske tilgang opfatter vi da også objektivitet som utopisk. Vi har fra begyndelsen bestræbt os på at være bevidste om de forskellige normative input, som kunne påvirke os.

For at udvide vores forståelseshorisont havde vi tidligt i processen en observerende rolle i forbindelse med et ordinært beboermøde. Vi tænkte, at et sådant kunne give os indblik i Hyldebjergs forskellige formelle processer og samtidig give os et indblik i deltagelseskulturen. Vi blev bekræftet i ildsjælenes bekymring om den lave deltagelse, da fremmødet kun var på cirka 20 beboere. Igennem en stikprøve fik vi fastslået at den fremmødte skare bestod af hyldeboere som havde boet i området i en længere årrække og mange var aktive i diverse aktivitetsudvalg. Atmosfæren blandt disse syntes intern og beboermødet fremstod, for os, som en lukket kreds hvor det ikke var let at komme ind udefra. En ting, som slog os, var den høje gennemsnitsalder blandt de fremmødte. Der var til dette møde en hurtig præsentation fra COWI, hvorefter regnskabet blev gennemgået. En af de ting vi bemærkede og diskuterede efterfølgende var det mangelfulde udbud af kager og vand. Vi diskuterede om et godt udbud af kaffe, kage og des lignende ville kunne være med til at højne deltagelsen, da det kan virke som en 'gulerod' for de fremmødte.

Igennem feltarbejdet har vi opholdt os en del i Hyldebjergs fysiske rum, vi har her oplevet vejrets betydning for vores undersøgelse, og hvordan det skiftende vejr har påvirket brugen af de

udendørs områder. Projektets udarbejdelse har strakt sig over flere måneder (fra uge 7 til 20), hvilket har givet os mulighed for at opleve Hyldespjældet i alt fra sommeragtige tilstande såvel som i sne og slud. Vi mener, at de skiftende årstider har været en bemærkelsesværdig faktor i feltarbejdet, da det har påvirket vores indtryk af boligområdets fysiske rum. Ligeledes har vi kunne mærke en forskel i respondenternes entusiasme, som umiddelbart forandrede sig positivt i takt med det gode vejr. Vi har gennem hele processen fundet udendørsarealerne tiltalende og indtrykket har været, at der er oplagte mødesteder i området. Dog har vi gennem alle besøgene i området fundet den fysiske udformning en anelse forvirrende, og vi har haft svært ved at orientere os i de mange stisystemer.

I vores feltarbejde har vi oplevet en broget skare af respondenter: nogle forekom at være ressourcestærke, og det var især blandt disse, vi oplevede lysten til at deltage i vores undersøgelse. Vi mødte også mange ressource svage beboere med sociale problemer. Blandt disse var det iøjefaldende at aktiviteterne i nogen grad virkede som en motiverende faktor i hverdagen – også selvom tilknytningen til disse var svag. Vi mødte f.eks. en ældre herre som stadig var i morgenkåbe midt på eftermiddagen, han fortalte ivrigt om sit engagement i fårelauget, hvilket tydeligvis betød meget for ham. Den generelle oplevelse har været, at mange af de beboere, som vi har mødt i området, har givet udtryk for at være glad for at bo i et område, der præges af daglige aktiviteter.

I forbindelse med vores spørgeskemaundersøgelse var respondenterne en blandet skare. Nogle var særligt interesseret og andre deltog velvilligt. Nogle undskyldte sig med manglende tid, hvorimod en del var konsekvent afvisende og slet ikke havde lyst til at deltage. Vi forsøgte ellers at imødekomme dette ved at foretage undersøgelsen på forskellige dage og tidspunkter. Det undrede os en anelse, at der ikke var flere personer, der ønskede at deltage, og her fik vi øjnene op for, hvor svært det i virkeligheden er at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse.

Da vi påbegyndte vores empiriske arbejde, var vi ubekendte med denne form for metode. Vi følte det en anelse grænseoverskridende, da vi indimellem følte, at vi pressede os på i beboernes privatsfære. Eksempelvis bar vores pilotundersøgelse præg af denne berøringsangst, da vi fejlagtigt undlod at henvende os til visse respondenter. Der var her tale om særligt en adresse, hvor der lå spiritusflasker i forhaven. I løbet af processen fik vi dog et andet syn på dette, efterhånden som vi tillærte os at henvende os på en måde, vi fandt passende til den pågældende respondent. Vi blev opmærksomme på vigtigheden af, hvordan man spørger ind til respondenterne, da en så differentieret beboermasse kræver forskellige tilgang. I takt med at vi udviklede en større forståelse for Hyldespjældet, har vi også styrket vores kompetencer mht. dataindsamling og feltarbejde.

Eftersom interviewet med Miriam præsenterede os for en række tiltag nytilflytterudvalget ville inddrage for at optimere deres virke, har vi kontaktet hende efterfølgende for at følge op på disse. Her forklarede Miriam, at deres forsøg med at holde et samlet informationsmøde ikke var levet op til forventningerne, da kun to mødte op, hvor en enkelt i forvejen havde meldt sin interesse, og den anden mødte op, fordi han/hun lige kom forbi.

3. Videnskabsteori

Efter vores gennemgang af de metodiske overvejelser i projektet vil vi nu beskrive projektets videnskabsteoretiske ståsted samt de overvejelser, der knytter sig hertil. Ydermere vil dette kapitel lede frem til projektets første analyse. Vi har valgt at opbygge kapitlet således, at det indledes med en gennemgang af, hvordan vi mener, at det er muligt at forstå begrebet 'det meningsfulde liv' og 'den gode deltagelse'. Derefter vil der være en beskrivelse af hermeneutikken, der leder frem til vores forståelse og brug en Lefebvre-inspireret triade. Afslutningsvis vil disse afsnit sammenholdt med vores empiriske iagttagelser munde ud i første delbesvarelse af projektets problemformulering 1. Ud fra vores behandling af det meningsfulde liv, er det påkrævet, at vi videnskabsteoretisk forholder os til, hvilke ontologiske og epistemologiske overbevisninger, der ligger bag vores forståelse heraf.

Det meningsfulde liv, hverdagslivet og livsverdenen, er i vores projekt en og samme menings- og betydningsverden. Det er normer, værdier og moralerm der er skabt gennem livshistoriske erfaringer, der både er af partikulær og almen karakter. Vores anskuelse af det meningsfulde liv er inspireret af John Pløgers: "*Det meningsfulde liv er ikke nødvendigvis knyttet til byens strukturelle funktionalitet, men derimod et spørgsmål om forestillingen og bylivet og sig selv som en del af denne, den imaginære by*" (Pløger 2004: 100).

John Pløgers teoretiseringer bygger blandt andet på sociologerne Ash Amin og Nigel Thrift, der opfatter byen som *virtualiteter*. De ser ikke byen, som noget der er skabt gennem reproduktioner af nutiden, men i stedet som et sæt af potentialer. Byens processer, planlægningen og interaktionen mellem aktører er sådanne potentialer. Disse udfoldes ikke nødvendigvis og nogle gør det kun under specifikke såvel som tilfældige omstændigheder. Amin og Thrift påpeger ifølge Pløger, at det som konstituerer den meningsfulde by, er den 'imaginære by' – herved forstås, den subjektive forestilling om bylivet og den enkeltes forhold til byen. Denne meningsfuldhed er ikke umiddelbart definerbar, men kan være en generel følelse såvel som en oplevelse, en tanke eller et begær. Det er sammenblandingen af forskellige livsverdener og fænomenologiske forståelser af bylivet som rum, hændelserne og fænomener heri, som er med til at skabe det meningsfulde byliv for den enkelte. Forestillinger om byen handler om at se byen gennem et bestemt perspektiv, der ligeledes former meningsdannelser i forhold til om noget er 'pænt' eller 'grimt' (Pløger 2004: 106). Det, der bliver overset politisk, er, at byen ikke alene kan ansues som et system af handlinger, byen er samtidig tankens, det imaginæres produkt og en kompleksitet produceret af forskelligheden i det sociale felt (Pløger 2004: 105) "*Enhver by er mange byer (...) den findes ikke objektiv. Den bliver bragt til live*

gennem et mentalt arbejde vedrørende, hvad den kunne være” (Healey i Pløger 2004: 109).

3.1. Hermeneutikken

Vores forståelse af Pløger og vores opfattelse af det meningsfulde liv påkræver, at vi forholder os til den *imaginære by*. Heri ser vi aktørernes håb, forventninger og drømme om rummets fremtid og sig selv. I og med at fortolkning er et grundlæggende præmis i vores projekt, kan den filosofisk-hermeneutiske tilgang bidrage til at beskrive projektets videnskabsteoretiske afsæt. Dette perspektiv udformer vores anskuelse på meningsdannelse i forhold til stedsforståelser og tilhørsforhold.

Den hermeneutiske cirkel betegnes, indenfor den filosofiske hermeneutik, som et ontologisk princip. Det vil sige, at fortolkning ikke er noget vi gør, men derimod er et grundvilkår for den menneskelige eksistens (Højberg 2009: 320). Cirkelens bevægelse er beskrevet som en vekselvirkning, der finder sted mellem del og helhed i en uafsluttelig fortolkningsproces, hvor vi som fortolkere, er et aktivt led i meningsdannelsen, da selve meningen skabes i mødet mellem genstand og fortolker (Højberg 2009: 313 ff.). Det betyder eksempelvis, at vi i mødet med hyldeboernes livsverden, opnår ny viden gennem en udvidelse af vores egne forforståelser og en forandring af vores betydningsverden.

Del-helhedsrelationen er ikke et afgrænset felt, hvorfor det altid er muligt at inddrage flere dele til anskuelse af helheden. Forståelseshorisonten er altså i konstant forandring på grund af den hermeneutiske cirkels dialektiske virkning tilbage på fortolkeren, hvilket forandrer selve rammen for fortolkning. Denne dialektik er altså essentiel og kan udvide vores forståelse for vores forskerrolle (jf. forskerrolle i metode).

Forståelseshorisonten er udgjort af vores samlede forforståelser og fordomme og er formet af både personlige og kollektive erfaringer gennem sprog, tidslighed og den kulturelle og historiske kontekst (Højberg 2009: 324). Vores forståelseshorisont er rammen for, hvordan vi møder verden. Det er ikke muligt at møde verden objektivt, da vi altid vil have vores forståelseshorisont som udgangspunkt for vores verdensopfattelse (Højberg 2009: 323).

Som beskrevet ovenfor er det vores overbevisning at mening opstår i mødet mellem genstand og fortolker, hvor genstand kan forstås som både ting, kultur, person mm. Dette møde betegnes indenfor den filosofiske hermeneutik som *horisontsammensmeltning*. Vi kan ikke forstå mennesker eller ting på deres egne præmisser, men læser vores eget udgangspunkt ind i forståelsen heraf. Hermed mener vi, at det er vigtigt at understrege, at vi i vores projekt ikke overtager ildsjælenes og nyttilflytternes forståelseshorisont. Derimod forsøger vi, at udlægge den forståelse der opstår som

resultat af mødet mellem tekstens mening og vores forståelse.

Vores formål med projektet er til dels at provokere vores egen og ildsjælenes forståelse af verden og derigennem få udvidet forståelseshorisonter og revurderet fordomme.

Bylivet, som vi ser det, skabes i en evig cirkulær proces. Dette gælder både konkret ud fra de fysiske rammebetingelser, der stilles til rådighed og abstrakt i forhold til det imaginære: drømme, refleksioner mm. Historien om byen bliver erfaret og fortalt i et samspil mellem det konkrete og abstrakte, der kan opleves som negativt eller positivt, men under alle omstændigheder munder ud i en produktion af meningsfulde betydningskemaer om bylivet, der forandrer sig over tid.

Vi har forsøgt igennem hele projektet, at redegøre for vores fordomme og forforståelser, fordi vi er opmærksomme på, hvor stor en rolle vi spiller i fortolkningsprocessen. Vi er bekendt med, at det i den hermeneutiske forståelse ikke er muligt at indtage en objektiv position og være sig bevidst om alle de fordomme og forforståelser, man besidder. Det er et ontologisk grundvilkår i hermeneutikken, at man som menneske altid er indlejret i en forståelsesramme, der har stor betydning for, hvordan man forstår verden (Højberg 2009: 328). Denne hermeneutiske gennemgang skal ikke forstås som metode, men derimod som beskrivelse af den erkendelsesproces der har fundet sted gennem projektet. Vi er opmærksomme på, at der er videnskabsteoretiske forskelligheder vores teoretiske inspirationskilder imellem, men har ikke valgt at behandle dette videre. Dette projekts bygger på den filosofiske hermeneutiks ontologiske anskuelser.

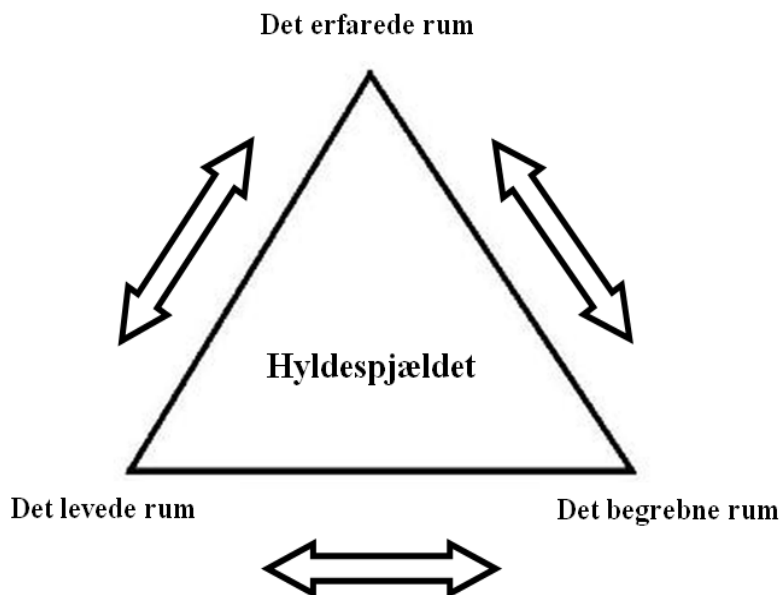
3.2 Forståelsesorienteret triade

Vores forståelse af rummet er udarbejdet og nuanceret gennem forskellige teoretiske bidrag og er stærkt inspireret af den franske sociolog og filosof, Henri Lefebvres *triade*. Omdrejningspunktet for Lefebvres filosofi er hverdagslivet, hvor en teori om byen i hans optik er en teori om hverdagslivet (Simonsen 1993: 57). Vi har valgt at udarbejde en Lefebvre-inspireret triade til at forsøge at indfange en forståelse for hvordan forskellige elementer konstituerer rummet. De tre elementer, af det sociale rum i hans triaden kan adskilles, men er dog stadig uadskillelige (Simonsen 1999: 12), hvilket ligeledes vil være gældende for vores. Ud fra denne dialektiske triadeforståelse vil vi blive i stand til, gennem en analyse, at argumentere for problemstillingens karakter.

Denne triade viser, hvordan vi mener, at produktionen af rum finder sted. Vi har i henhold til vores hermeneutiske udgangspunkt en forståelse for helheden, der i vores projekt er Hyldespjældet, hele tiden er i forandring grundet forskellige former for horisontsammensmeltinger, der finder sted

mellem forskellige dele.

Triaden er som sagt stærkt inspireret af Lefebvres, men omformet så den bliver brugbar i vores hverdagsanalyse i stedet for at være formuleret i abstrakte termer.

3.2.1 Hyldespjældet

Indholdet i trekantens midte er det sociale rum, Hyldespjældet. Hver af de tre vinkler i triaden er et analyseperspektiv på produktion af den sociale rumlighed. Vi vil i dette afsnit kort redegøre for vores triades tre elementer.

3.2.2 Det erfarede rum (Inspireret af Lefebvres *Repræsentationernes rum*)

Det erfarede rum er knyttet til specifikke individuelle og kollektive historiske erfaringer i – og forestillinger om – det sociale rum. Det sociale livs rumlighed eller 'det erfarede rum' udspiller sig i hverdagslivets rytmer, og stedets betydning kan derfor være forskellig alt efter hvem, der erfarer det pågældende, da symbolerne og forestillingerne om dem, har deres rod i historien og kulturen. Der er ikke en central overensstemmelse mellem, hvad der forekommer bevidst for individet, og hvad der er indlejret igennem kulturel arv som borgerne trækker på i deres referencer (inspireret af Lefebvre 1991: 41). Det erfarede rum er altså de forskellige forestillinger der er om Hyldespjældet disse forestillinger er formet gennem kultur og historie, hvorfor der i og med, at der er mange forskellige mennesker i Hyldespjældet også er mange forskellige repræsentationer, meningsfuldheder eller byer i byen

3.2.3 Det begrebne rum (Inspireret af Lefebvres *Rummets repræsentationer*)

Det begrebne rum kan forstås som det dominerende rum i samfundet. Dette giver sig til udtryk gennem blandt andet forskellige former for vidensregimer, diskurser og ideologier og tilvejebringes af samfundets teknokrater. Disse forskellige diskurser bør forstås som de meningsrammer, der præger og skaber den individuelle viden. Rammerne fremstår således verbal, men kan dog også manifestere sig i en fysisk form gennem den konkrete udformning af rummet, som resultat af en politisk strategi (inspireret af Simonsen 1999). Det er altså et abstrakt rum, hvori sammenblanding mellem koder, tegn og viden er under konstant forandring, og derved præges af de involverede. Et eksempel på det begrebne rum er, hvordan der kan lægges en ramme nedover et rum i forhold til, hvad det eksempelvis kunne gøre for området Hyldespjældet at blive betegnet som socialt belastet.

3.2.4 Det levede rum (Inspireret af Lefebvres *Rumlig praksis*)

Det levede rum er det konkrete fysiske rum, som borgerne i byen bevæger sig i. Det handler om den sociale aktion og handlen i rum og er altså den virkelighed, hvori vores kroppe er situeret, og det er den virkelighed, som man erfarer, når man udfører sine gerninger i hverdagslivet. Sociale grupper reproducerer rummet, og producerer løbende rummet i andre retninger ved at dominere og tilegne sig det. Rummet er dermed dynamisk samtidig med, at dette har en vis kontekstuel ramme (inspireret af Simonsen 1999: 12). Det er et dialektisk forhold, som i vores projekt kan eksemplificere, som de måder hvorpå hyldeboernes brug af rummet og de fysiske realiteter påvirker hinanden. På den måde er hyldeboeren samtidig med, at denne er producent er et produkt af sine omgivelser.

3.3 Analyse 1

I første analysedel udfoldes triadens beskrivelse af det levede rum, for at indramme problemstillingen i Hyldespjældet, de resterende elementer i triaden er eksempler på dele, der påvirker rummet, hvilket vi i henhold til vores formål med dette projekt ikke vil anvende yderligere. Den triade-orienterede rumproduktion vil vi vende tilbage til senere i projektet.

Ydermere vil vi søge en forståelse for, hvorledes der kan være flere opfattelser af Hyldespjældet og brugen heraf. Denne vil udspringe af vores empiriske iagttagelser i samspil med vores ovenstående teori afsnit.

3.3.1 Deltagelse

Vores undersøgelse af manglende deltagelse er formuleret af Hyldepjældets ildsjæle. Bag denne problemanskuelse ligger implicit en forståelse af hvad det vil sige at deltage. Denne artikuleres som følgende: *"Det skal være lysten som driver værket. Men det må også gerne være fordi, at man synes*

det er et must eller vigtigt. Men der skal altså være en motivation – som man ikke bare bliver pålagt” (Markussen 55:56). Begge vores ildsjæle giver udtryk for, at der er flere niveauer, man kan være aktiv på, og at de aktive er nødvendige for, at nogle konkrete praktiske ting kan fungere; ”Ved genbrugsgården er der to hold, hvor det er vigtigst, at der er klunsere” (Holst 23:06). Povl præsenterer os for en bytypologi, over beboerne i området, hvori han opdeler beboerne i tre grupper; 1: de aktive: ”I en eller anden udstrækning er de aktive. Det kan være, at man blot passer en fastelavnstønde 5 minutter om året og det er det”(Markussen 08:40), 2: den gruppe der identificerer sig med det der sker og 3: Dem der bare bor der: ”Måske de er på vej væk, måske de bliver hængende”³ (Markussen 09:12). På trods af en flydende overgang mellem de aktive og den gruppe, der identificerer sig med det der sker, understreges; ”Man bliver ikke aktiv af at slå på tønden. (...) Og man bliver heller ikke aktiv af lige at tænke over at man lige må spare lidt vand eller at man lige må sortere sit affald lidt. Altså det bliver man ikke aktiv af, men man identificerer sig med det” (Markussen 09:59). Idealet for deltagelse er, at lyst og motivation skal drive den aktive (Markussen 55:50).

Problemstillingen, som bearbejdes i dette afsnit, tager udgangspunkt i følgende citat fra Motivationen: ”De senere år har vi dog måtte konstatere, at tilgangen af nye beboere til de allerede eksisterende grupper og arrangementer er dalende”, hvor frygten bag denne observation er, at Hyldespjældet som område mister evnen til at være et aktivt og engageret boligområde (jf. Motivation).

I vores videnskabsteoretiske optik arbejder vi, som beskrevet ovenfor, ikke med det sociale rum som ontologi, men derimod som en konstruktion, der på den ene side bliver bragt til live gennem forestillinger, fortolkninger, diskurser og samtidig gennem den fysiske brug af rummet. Anskuer man ildsjælenes problem i vores videnskabsteoretiske forståelse kan man begrunde frygten for en social forringelse i området⁴. Det sociale rum, Hyldespjældet, vil nemlig forandre sig i og med at det levede rum (aktivitet og engagement) er i forandring.

3.3.2 Flere byer i byen

For at blive i stand til at forstå hvor udbredt denne problemanskuelse er og for senere i projektet, at blive i stand til at hjælpe ildsjælene med at få opfyldt: ”et konkret ønske om at finde ud af, hvordan vi kan tilgodese beboernes interesser og lyst til at engagere sig?” samt bidrage til at ildsjælene kan blive klogere på, hvad de ikke-aktive beboere tænker om de muligheder, der er i bebyggelsen (jf.

---

³ Denne typologi vil vi arbejde videre i opgaven.

⁴ I forhold til ildsjælenes syn på hvad det at være aktiv er.

Motivation). Vi har valgt, at behandle forskellige opfattelser af Hyldespjældet blandt nytillflytterne i området for på den måde at være i stand til at forstå den faldende deltagelse.

Vi valgte som udgangspunkt for vores projektforsøg at foretage en eksplorativ kvantitativ undersøgelse, for at skabe en forståelse for hvem nytillflytterne i Hyldespjældet er (jf. metode). Data herfra har vi behandlet i programmet SurveyX (se bilag 4).

På baggrund af Povls typologier, vores observationer og spørgeskemaundersøgelsen, har vi været i stand til at opstille nedenstående skema og dermed været i stand til at forholde os til, hvilke meningsfuldheder, der er repræsenteret hos nytillflytterne i Hyldespjældet.

Typologier over beboere i området Hyldespjældet,

	De aktive	De identificerende	Dem der bare bor der
Beskrivelse af de tre typologier	<i>"I en eller anden udstrækning er de aktive. Det kan være, at man blot passer en fastelavnstønde 5 minutter om året og det er det"</i>	<i>"Man bliver ikke aktiv af at slå på tøndene. (...) Og man bliver heller ikke aktiv af lige at tænke over at man lige må spare lidt vand eller at man lige må sortere sit affald lidt. Altså det bliver man ikke aktiv af, men man identificerer sig med det"</i>	<i>"Måske de er på vej væk, måske de bliver hængende"</i>
Hvor glad er du for at bo i Hyldespjældet?	Meget glad 35,7% Glad 57,1% Hverken eller 7,1%		
Har du energi/ overskud til at deltage i de ting, der sker i Hyldespjældet?	Ja, i høj grad 7,1% I nogen grad 35,7% I mindre grad 42,9%		Nej, slet ikke 14,3%
Har du lyst til at deltage aktivt i de ting der sker i Hyldespjældet?	Ja i høj grad 7,1% I nogen grad 57,1% I mindre grad 14,3%		Nej, slet ikke 21,4%
Hvor tit deltager du i fælles sociale aktiviteter i Hyldespjældet ⁵	Hver gang 0% De fleste gange 7,1% Enkelte gange 21,4%	Sjældent 35,7%	Meget Sjældent/aldrig 35,7%
Hvor tit deltager du i aktiviteter vedrørende beboerdemokratiet i Hyldespjældet	Hver gang 7,1% De fleste gange 14,3% Enkelte gange 21,4% Sjældent 7,1%		Meget Sjældent/aldrig 50%
Ønsker du indflydelse på udvalget af aktiviteter?	<i>Ja 53,8%</i>		<i>Nej 46,2%</i>

(Typologierne er baseret på opgavens spørgeskema – bilag 4)

⁵ Deltagelse i henhold til ildsjælene er ikke fremmøde, men hjælp til afvikling. Dette vil blive behandlet videre i analyse del 1.

Dette forsøg på at opstille typologier viser, på trods af vores opmærksomhed på forskelligheden i idealopfattelserne, at der er mange meninger, og at deres procentmæssige fordeling går på tværs af de tre kategorier. Imellem disse typer identificerer Povl selv gråzoner, og det er ikke entydigt, hvornår der er tale om deltagelse, og hvornår der er tale om brug. Vi har erfaret, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem *energi/overskud* og *lyst* til at deltage. Dermed kan man sammenfatte, at der er forskellige meningsfuldheder tilstede samtidig i Hyldespjældet. Meningsfuldheder, der ikke i det levede liv, lader sig opdele indenfor typologiske rammer, men derimod er flydende størrelser, der varierer typer og individer imellem. Vi opmærksomme på, at der kan være forskel på intentioner om deltagelse og faktisk deltagelse, hvorfor vi er blevet nødt til at lave overgangende mellem *aktive* og *identificerende* flydende.

Undersøgelsen indikerer en generel tilfredshed med området, da ingen har svaret, at de hverken er *kun lidt glad* eller *slet ikke glad* for området. Heraf kan vi udlede, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem tilfredshed og engagement.

3.4 Delkonklusion 1

I henhold til vores problemstilling kan man forstå den faldende deltagelse som et problem for Hyldespjældet som rum. Den konstante reproduktion og det dialektiske forhold mellem triadens tre elementer vil forandre området negativt i tilfælde af, at et elementerne *ikke* reproducerer området i henhold til ildsjælenes ideal. På baggrund af vores typologier, har vi således udviklet en forståelse for, at problemstillingen om den faldende deltagelse ikke alene vedrører de aktive, men også rammer den gruppe som identificerer sig med aktiviteterne. Dette skyldes, at den identificerende gruppes meningsfuldheder er afhængig af områdets aktiviteter, hvilket underbygges af flere beboeres tilkendegivelse af glæden ved det store udbyd af aktiviteter (jf. Logbog).

I og med at det ikke nødvendigvis er den strukturelle funktionalitet, men i højere grad kan være de imaginære opfattelser, der skaber det meningsfulde liv, kan man i en hermeneutisk optik skabe en øget forståelse for de forskellige meningsfuldheder, der er til stede indenfor Hyldespjældet.

Vores undersøgelse indikerer, at der ikke nødvendigvis er et kausalforhold mellem aktivitet og følelsen af meningsfuldhed. Grunden til, at vi har forskellige opfattelser skyldes vores forskellige perspektiver eller forståelseshorisonter, og dermed vores forskellige opfattelser af *byen* og generelt i forhold til hvad der er pænt eller grimt. Vores typologiske oversigt indikerer altså, at der er mange opfattelser og meningsfuldheder repræsenteret - der er mange bud på *byer i byen* i området Hyldespjældet.

På baggrund af vores empiriske arbejde samt de konstruerede typologier, kan vi se tendenser til, at det ikke alene er de aktive, der drager nytte af aktiviteterne i Hyldespjældet. Gruppen betegnet som de identificerende, befinder sig i gråzonen mellem at være brugere og deltagere, hvilket gør dem afhængige af et rimeligt udbud af aktiviteter for at opfylde meningsfuldhed i deres Hyldespjæld.

Vender vi efter denne første del af projektet blikket mod vores udgangspunkt, projektbeskrivelsen, har vores forståelseshorisont udvidet sig. For aktivt at inddrage den forandrede optik vil vi kort analysere betydningen af projektbeskrivelsens spørgsmål. Det første spørgsmål der stilles i denne beskrivelse er: *"Hvad skal der til for at udvikle engagementet og det sociale liv og gøre boligområderne robuste?"*. Dette spørgsmål er et udtryk for ildsjælens meningsfuldhed i Hyldespjældet, som vi har stiftet bekendtskab med gennem analysedel 1, hvor det sociale liv og engagement ifølge dem er det, der gør boligområdet robust. Når de videre stiller spørgsmålstegn ved *"hvordan vi kan tilgodese beboernes interesser og lyst til at engagere sig?"* har vi identificeret hvilket syn, der er på at deltage aktivt eller 'at engagere sig' (jf. analysedel 1). Denne opfattelse understreges i deres beskrivelse af, hvad de engagerede beboere tager del i:

" beslutningsprocesser om f.eks. miljø, udearealer, økonomi, vedligeholdelse, arrangementer mv., andre er aktive med praktiske opgaver ved at passe café, høns, lam, genbrugsgård, tøjbyttebod mv. eller deltager i de fælles aktiviteter og arrangementer i bebyggelsen".

Den sidste sætning heri, *at deltage i de fælles aktiviteter og arrangementer* mener vi, befinder sig i gråzonen mellem to typologier, henholdsvis den aktive og den identificerende. Blikket bliver dog hurtigt skærpet på den første, da den følgende problemstilling efterlyser, at: *"blive klogere på, om flere beboere kunne tænke sig at være en aktiv del af udvalg, aktiviteter og arrangementer i bebyggelsen, hvis udbuddet var et andet"* og *"Er engagementet generelt dalende?"*. Ildsjælene i Hyldespjældet efterlyser altså aktive, i deres optik, til at udvikle det, der for dem er det gode og robuste Hyldespjæld.

Efter vi har beskæftiget os med, hvordan det er muligt at forstå ildsjælens problemstilling på baggrund af vores triade og har udvidet vores forståelse for, at der kan være flere forskellige opfattelser af det 'meningsfulde liv' og den 'gode deltagelse', vil vi nu beskæftige os med om den faldende deltagelse i Hyldespjældet er en samfundstendens.

4. Samfundsdiagnose

Grunden til, at vi finder det relevant, at beskæftige os med solidaritet og fællesskaber, historisk set og i dag, er, at de kan bidrage til at skabe en forståelse for *den sociale lim* og samfundsmæssige forandrings betydning for denne, i et område som Hyldespjældet. Vi vil i dette afsnit forholde os til konsekvenser for fællesskaber og udviklingen i forestillingen om solidaritet, som følge af samfundsudviklingen. Vi vil i afsnittet bestræbe os på, at nuancere besvarelsen af første del af vores problemformulering:

Hvordan kan vi forstå den faldende deltagelse i Hyldespjældet?

Formålet er at skabe en forståelse for den faldende deltagelse i Hyldespjældet ud fra ildsjælenes undren omhandlende, hvorvidt det faldende engagement i Hyldespjældet kan ses som et generelt samfundsmæssigt fænomen (jf. Motivation). Videre vil vi forholde os til, hvilken betydning aktiviteter har for områdets solidaritet og fællesskaber. Afsnittet skal altså fungere som en teoretisk referenceramme for forståelsen af aktiviteterernes funktion, samt hvorledes den faldende deltagelse i Hyldespjældet kan ses som værende en generel samfundsmæssig tendens. Vi ønsker endvidere at skabe et overblik over, hvilken form for solidaritet og fællesskabstanke Hyldespjældet er planlagt ud fra. Afslutningsvis vil vi nuancere vores analyseresultater fra opgavens DEL 1, og forbinde denne viden analytisk til nedenstående afsnit. Således skabes opgavens delkonklusion 2, hvilken der vil danne baggrund og forståelsesramme for opgavens del 3 omhandlende eventuelle løsningsforslag på Hyldespjældets faldende deltagelse.

4.1 Afgrænsning fra empowerment

Vi har i projektet valgt at afgrænse os fra at arbejde med empowerment, som ellers er en veletableret teoretisk retning indenfor byplanlægningen. Den primære argumentation for, at vi ikke vælger at arbejde med empowerment, er, at vi ikke ønsker at arbejde med magt og en styrkelse af borgeres politiske muligheder. Vi ønsker derimod at arbejde med hvilke gevinster, der kan opnås gennem sociale aktiviteter, uden at der behøver at være tale om, at tage magt fra en part og give denne til en anden.

Henrik Bang, lektor ved Københavns Universitet, arbejder med mægtig- og myndiggørelse som to forskellige måder, hvorpå underprivilegerede grupper er i stand til, at opnå indflydelse. Det er i denne forbindelse vigtigt at understrege, at empowerment indenfor denne tradition er rettet mod de 'disempowerede'. Mægtig- og myndiggørelse er to forskellige måder, hvorpå individer og grupper

er i stand til at opnå indflydelse.

”Mægtiggørelse refererer til skabelsen af rammerne eller mulighedsrummet for ”individers og fællesskabers faktiske muligheder for at sætte sig igennem i det politiske” mens myndiggørelse refererer til ”udviklingen af individer og fællesskaber så de bliver i stand til at udnytte de til rådighed stående muligheder for indflydelse på den tilsigtede måde” (Andersen 2007: 48).

På baggrund af denne definition, mener vi ikke, at der i Hyldespjældet er tale om en situation, hvor det alene er de ”disempowerede”, der har brug for hjælp til mobilisering og opnåelse af politiske mål. Empowerment har fungeret som inspiration for vores arbejde i forhold til, hvorvidt det er muligt at forstå sociale processer og videre i forhold til udarbejdelse af mulige løsningsorienteret anbefalinger.

4.2 Fællesskabet og solidaritet

Vi har valgt at skabe en forståelse for den solidaritet eller de solidaritetsformer, der er på spil i Hyldespjældet. Vi er opmærksomme på, at denne forståelse er begrænset i og med, at vi arbejder med små uddrag af tre teoretikers mangeårige arbejde, hvorfor vi ikke er i stand til at diskutere begreber og anvendelighed udførligt overfor hinanden. Vi mener dog alligevel, at kunne argumentere for at have inddraget netop disse sociologers anskuelser, da vores empiriske iagttagelser har været bestemmende for disse valg.

Gennem nyere tid har en række sociologer behandlet solidaritet, hvorfor begrebet er yderst komplekst. Vi har valgt ikke at gennemføre en systematisk gennemgang af begrebet, men derimod at forholde os til det som vi opfatter som ”brud” i solidaritetens betydning og udtryk, i overgangen fra det traditionelle til det moderne samfund. På trods af at vores valgte sociologer alle beskæftiger sig med hvad de ser som overgange fra det traditionelle til det moderne samfund, er det vigtigt, at understrege, at disse beskrivelser nødvendigvis ikke er indenfor den samme historiske kontekst.

Et utal af deskriptive samfundsanalyser er blevet udarbejdet, med et utal af forskellige normative vurderinger af, hvorvidt vi skal bekymre os om graden af solidaritet i nutidens samfund (Juul 2010: 15). Vi har valgt at belyse udviklingen af solidaritetsbegrebet gennem sociologerne Emilie Durkheim og Jodi Deans optik. Valget af disse sociologer skal ses som et forsøg på at nuancere solidaritetsbegrebet gennem Durkheims ambivalens og Deans udpræget positive besyn på begrebets udvikling. Ydermere benyttes sociologen Zygmunt Bauman i forbindelse med beskrivelsen af fællesskabernes udvikling, og hvilken betydning disse kan tillægges i dag. Bauman inddrages for at

nuancere forståelse af 'det kollektive', da vi mener, at både inddragelsen af solidaritetsbegrebet og udviklingen af fællesskabet er fremmende for en samlet forståelse.

Durkheim beskriver *fællesskab* gennem begreberne mekanisk og organisk solidaritet (Andersen 2004: 31). Durkheim mente, at lighed og nærhed mellem de enkelte individer var det primære bindeled i de såkaldte primitive samfund. *"Mennesker tiltrækkes af hinanden, når de ligner hinanden, og den sammenbinding mellem aktørerne, som opstår på dette grundlag, kalder Durkheim for mekanisk solidaritet"* (Guneriusen 2007: 80). Heri opererede Durkheim med både materielle og ikke-materielle parametre som baggrund for solidariteten, f.eks. madvaner, skikke, bolig eller lighed i gøremål. Den mekaniske solidaritet blev altså skabt gennem ensartethed i de primitive samfund, hvor solidariteten var proportionelt afhængig af individernes fællestræk (Andersen 2004: 32, Guneriusen 2007: 81). Samfundene var altså præget af en ensartethed i erfaringer og oplevelser, fælles fortid og fælles fremtidsudsigter og i særdeleshed en lighed med hensyn til materielle livsvilkår og skikke (Guneriusen 2007: 81, Andersen 2004: 32), hvorfor den mekaniske solidaritet var den primære solidaritetsform i de primitive samfund.

Det var Durkheims overbevisning, at denne form for mekaniske solidaritet ikke kunne opretholdes i et differentieret moderne samfund (Andersen 2004: 32). Som en konsekvens af befolkningstilvæksten, urbaniseringen og særligt den omfattende arbejdsdeling, skabtes der selvforstærkende konkurrence og konflikter i det moderne samfund, hvorpå løsningen ofte blev en øget differentiering individerne imellem (Andersen 2004: 32, Guneriusen 2007: 81). Et kendetegn for det moderne samfund er, at individet ikke længere er medlem af én homogen gruppe, men derimod kan bevæge sig frit mellem mange forskellige sociale grupper (Guneriusen 2007: 81). Derved skabes der mulighed for, at individerne i det moderne samfund vil udvikle sig i forskellige retninger og med denne udvikling opløses den mekaniske solidaritet. *"Traditioner mister deres kraft, individualismen vinder frem og nye og mere varierede normer og forestillinger dannes, relateret til forskellige funktioner og sfærer i samfundet"* (Andersen 2004: 32). Den 'nye' form for solidaritet kaldte Durkheim for *organisk solidaritet*. Denne solidaritetsform opstod i kraft af arbejdets specialisering. Det var Durkheims overbevisning, at der måtte opstå en række afhængighedsbånd mellem de mange aktiviteter og mellem de enkelte individer. *"Skomageren bruger hele sin arbejdstid på at lave sko, og han bliver derfor samtidigt afhængig af, at andre laver de øvrige produkter, han har brug for – tøj, redskaber, mad osv."* (Guneriusen 2007: 81). Der skabes derved et differentieret afhængighedsbånd mellem individerne i det moderne samfund. Der er i Durkheims arbejde en ambivalens i overgangen fra det traditionelle til det moderne samfund, på

den ene side er overgangen skyld i en svækkelse af solidariteten på den anden side er den med til at give individet mere frihed (Juul 2002: 45).

Dette funktionsopdelte samfund resulterede i en stigende ulighed, der medførte en svækkelse af den sammenbindende kollektive bevidsthed. Resultatet blev et moderne samfund, præget af individualisme (Guneriussen 2007: 82). Det var Durkheims overbevisning, at individualismen ville virke ødelæggende på sammenholdet mellem mennesker, hvis denne blev for stærk. Individualismen skal brydes, og det var Durkheims overbevisning, at der skulle udvikles nye institutionelle bånd mellem individerne. Han var dog ikke overbevist om, at en stærk stat var løsningen, da han så den som for 'fjern' fra det daglige sociale liv til at kunne få nogen afgørende moralsk effekt på sammenholdet (Guneriussen 2007: 82). Der skulle derimod udvikles en solidaritetsform i spændingsfeltet mellem stat og familie, en social solidaritet (Juul 2002: 47).

4.2.1 Den refleksive solidaritet

I Jodi Deans forskning med udviklingen af solidaritetsbegrebet beskrives en bevægelse i retning af en refleksiv solidaritet, med en gensidig ansvarlig orientering i sociale relationer. Dean opererer i sin klassificering med tre typer af solidaritet i det senmoderne samfund: Den affektionelle solidaritetsform, der bygger på intime relationer i forhold til dem, vi er personligt forbundet med. Den konventionelle solidaritet er en solidaritetsform udsprunget af fælles interesser, kampe eller bestræbelser. Denne solidaritetsform begrænser individet til at underkaste sig de normer og værdier, der eksisterer i gruppen. En solidaritet, der vedrører "our kind of people", og ikke dem, der står udenfor (Juul 2002: 26, Dean 1995: 117). Den tredje type er den refleksive solidaritetsform, som ifølge Dean overskrider de begrænsninger, der kendetegner den konventionelle solidaritet. Vi bevæger os, ifølge hende, mod en mere refleksiv solidaritetsform, men denne bevægelse beklages ikke (Juul 2002: 27). Hun beskriver, at individet forholder sig mere åbent i forhold til sine moralske forpligtelser. Den stærkere refleksivitet viser sig ved, at relationer til venner, familie, naboer m.fl. ikke er givet på forhånd, men derimod i højere grad er betinget af valg. Hermed kan Deans typificering være med til at beskrive den ændring som er sket i solidariteten, og som er vigtig for vores forståelse af Hyldespjældet, som område, og de fællesskaber som eksisterer samt hvorfor det ikke er en selvfølge at disse reproduceres.

Det er vigtigt for Dean, at solidariteten ikke er noget som påtvinges den enkelte, da denne handling i sig selv er usolidarisk:

"But on the other hand, the claim that we cannot be obliged to act out of solidarity

tells us something important about solidarity, namely, that it cannot be demanded. The demand itself reveals the lack of solidarity, a member's failure to stand by and take responsibility for another. Indeed, we don't demand solidarity; we appeal to solidarity" (Dean 1995: 117).

Denne observation er vigtig for vores forståelse af hvordan det er muligt at arbejde med en styrkelse af solidariteten, da det er en afgørende betingelse for hvordan de eksisterende grupper kan hverve nye medlemmer.

På baggrund af vores arbejde med udviklingen indenfor solidaritetsbegrebet kan vi opsummere, at begge sociologer i overvejende grad er positive overfor de nye solidaritetsformer, organisk- og reflektiv solidaritet. Deres positivitet skyldes primært, at begge sociologer opfatter disse nye solidaritetsformer som frigørende for individet.

4.2.2 Flydende modernitet og ændringen i fællesskabet

Det moderne samfund, her forstået som det traditionelle i Durkheims optik, var identitetsskabende gennem individets daglige arbejde, mens det postmoderne menneske bliver formet og karakteriseret gennem livsstil og forbrug. Således knyttes de enkelte fællesskaber i det postmoderne samfund til smag (Gundelach 2004: 374). Fællesskabet har en pris: at være en del af et fællesskab giver på den ene side tryghed, men begrænser på den anden side individets personlige frihed (Bauman 2006: 253).

I værket *Flydende modernitet* betoner Bauman tidens flygtighed. Hans tese, er at vi lever i et individualiseret og privatiseret samfund. De enkelte fællesskaber er midlertidige og skiftende. Eksempelvis er der ingen, der længere tror, at de vil være ansat i livslange stillinger. Således er det Baumans overbevisning, at fleksibilitet og tilpasning er kerneegenskaber i det moderne samfund (Gundelach 2004: 382). Bauman fremhæver endvidere hvorledes det postmoderne samfund influerer på fællesskabet (Bauman 2006: 256). Fællesskabernes levetid beskrives som korte, og deres fremtid kategoriseres som værende usikre og uvisse. Bauman sammenfatter en lang række karakteristika omhandlende disse nye fællesskaber i samlebetegnelserne, *Garderobe-* og *Karnevalsfællesskaber*.

I garderobefællesskaberne ligestilles det moderne fællesskab med teatergængere til en aftenforestilling. Således klæder de enkelte teatergængere sig på til lejligheden efter de enkelte normer og accepterede dresscodes, der ofte adskiller sig mærkbart fra de koder, som følges i hverdagen – *"hvilket på én gang gør begivenheden til en "særlig lejlighed" og for publikummerne til (så længe forestillingerne varer) at se langt mere ensartede ud, end de gør i dagligdagen uden*

for teaterbygningen” (Bauman 2006: 256). Før forestillingens start afleverer publikum overtøj og ejendele i garderoben, og et samlet fællesskab og en fælles identitet bliver således skabt under forestillingen. Efter tæppets fald afhenter publikum deres ejendele i garderoben, og det er således Baumans overbevisning, at der med iførelsen af overtøjet sker et tilbagefald, hvor folk falder tilbage i deres dagligdags- og forskelligartede rolle, for snart at gå hver sin vej og forsvinde ind i menneskemasserne i byens gader (Bauman 2006: 256). Disse fællesskaber appellerer til fælles interesser hos vidt forskellige individer, og aktiviteterne/eventen bringer således individerne sammen for en kortere periode.

Karnevals-fællesskaber er den anden af Baumans klassificerede fællesskaber. Bauman beskriver, at disse giver en midlertidig pause fra dagligdagens møjsommelige og ensomme slid.

”Eksplorative fællesskaber er events, der bryder den daglige ensomheds monotoni, og ligesom alle andre karnevals-events fungerer de som sikkerhedsventiler, således at fstdeltagerne vil være bedre rustede til at udholde de rutiner, de må vende tilbage til, når morskaben er forbi” (Bauman 2006: 257).

Dagligdagens omskiftlighed og mediernes skiftende paroler, tilbyder således individet et ”virtuelt” fælles mål *”som virtuelle fællesskaber kan smyge sig om, fællesskaber, som skiftevis tiltrækkes og frastødes af en synkroniseret følelse af panik (nu og da af moralsk, men som oftest af amoralsk eller umoralsk art) og ekstase* (Bauman 2006: 258). Denne evige kopiering og efterligning af de omfattende og varige fællesskaber er på mange måder med til at forhindre udviklingen af de ’ægte’ fællesskaber, og således er disse fællesskaber altså på ingen måde en kur, men er snarere symptomerne på den sociale uorden, der kendetegner den flydende modernitets livsvilkår (Bauman 2006: 258). Det er Baumans overbevisning, at disse fællesskaber træder i stedet for *’den fælles sag’*, der ellers kendetegnede den tunge og solide modernitet. Dette interesse-mæssige fællesskab vil dog gå i sig selv på linje med begejstringen over en konkret teaterforestilling (Bauman 2006: 257).

4.3 Gaardmand – det historiske fællesskab i den almene sektor

Afsnittets funktion er at give en fyldig, men afgrænset, beskrivelse af oprindelsen såvel som de grundlæggende strategier og tanker bag udviklingen af den almene boligsektor omkring 1970. Afsnittet er baseret på den danske arkitekt og byplanlægger, Arne Gaardmands bog fra 1993, *Dansk Byplanlægning 1938-1992*. Valget af netop Arne Gaardmand begrundes med et ønske om at skabe et faktisk og historisk afsnit, der er beskrivende for tidens tanker og strategier om f.eks. fællesskabsånd og solidaritet. Vi har gennem kursuslitteraturen flere gange arbejdet med Gaardmand og har herigennem fundet inspiration til nedenstående afsnit.

Op gennem 1960'erne præges den danske planlægning af kvarterer med boliger, fællesanlæg og grønne arealer (Gaardmand 1993: 45). Nogle af forklaringerne på denne kvarterudbredelse skal dels findes ved særdeles gunstige finansieringsvilkår for nybyggeri. Samtidigt medførte 1960'ernes befolkningstilvækst og vandringerne fra land til by et pres på byerne og stillede krav om arealer til boliger, erhverv og fællesanlæg. Presset tiltog yderligere af, at realindkomsten steg, beskæftigelsen voksede, kvinderne kom i lønnet arbejde og man begyndte at bruge mere areal pr. bolig (Gaardmand 1993: 72). Tidens tanker om hjemmet blev i denne periode ofte betragtet som værende det ganske modsatte af arbejdspladsen. Således blev den gængse holdning, at boligen skulle præges af ro, restitution og muligheden for de enkelte familiers udfoldelser af aktiviteter.

Arne Gaardmand beskrev endvidere storbyens behov for enheder, hvor et samarbejde træder i stedet for fortidens massebeslutninger og fjerntstående ledere og administratorer, som prægede de enkelte beslutninger i datidens boligsektor. Behovet for mindre samfund, der kunne administreres af mindre grupperinger, blev derved betragtet som værende en nødvendighed for skabelsen af en sund udvikling i det moderne samfund (Gaardmand 1993: 46). Man søgte altså de mindre fællesskaber, som kunne optræde og skabes indenfor karreen i ønsket om nære relationer, der kunne mindske fremmedgørelsen.

Tæt beslægtet med disse naboskabs-ideer, som i særdeleshed blev udviklet i efterkrigstidens London, var der på dette tidspunkt et udpræget politisk og fagligt ønske om, at der i bebyggelserne skulle kunne findes anlæg og aktiviteter, som man var *fælles* om. Tanken var, at når disse omtalte kvarterer blev udbygget, skulle der samtidigt indtænkes boliger, butikker, hobbyrum, vaskeri, vuggestue og børnehave mfl.. Der skulle altså ikke være nogen afgørende forskel mellem disse tilrettelagte byer og de større bydele der i perioden blev opført efter samlede planer (Gaardmand 1993: 150). *"De mest kendte eksempler på egentlige kollektivbebyggelser er Høje Søborg og Carlsro, begge i Københavns-området, og begge opført under ledelse af Erling Knudsen"* (Gaardmand 1993: 46). Tanken bag kollektivbebyggelserne var de såkaldte *kulturcentre*. Selve ideen fokuserede på, at disse særlige kulturcentre i bydelene skulle præge "demokratiets by" og beboerne skulle aktiveres og gøres politiske bevidste igennem film, studiekredse og kvarterfester (Gaardmand 1993: 47).

Boligområdet Tingbjerg skaber en glimrende ramme for beskrivelsen af datidens overvejelser og strategier vedrørende udbredelsen af tanken om det kollektive. Det var de implicerede arkitekters, med Steen Eiler Rasmussen i spidsen, ønske at byggeriet skulle tage udgangspunkt i de angelsaksiske ideer om storbyen inddelt i naboskaber (Gaardmand 1993: 50).

Befolkningsgrupperingerne skulle blandes, og man stillede efter at udviske kedsomheden, som havde præget det tidligere bybillede. Dette skete gennem en sammenbinding af boligerne med opholds- og legearealer, som fik stor udbredelse (Gaardmand 1993: 47). ”Det var først og fremmest beboernes trivsel, arkitekterne og planlæggere havde øje for. Målet var at skabe omgivelser, så den enkelte kunne føle sig i kontakt med andre, lære af andre, påvirkes og påvirke andre” (Gaardmand 1993: 51). Således var det egentlige fokus, at skabe overskuelige og lettilgængelige naboskaber, så bydelene kom til at blive defineret af en mængde større og mindre naboskaber.

På baggrund af den historiske gennemgang findes det relevant at drage paralleller til Hyldespjældet. Der ses tendenser til, at dele af strategierne vedrørende tilrettelæggelsen og planlægningen af Hyldespjældet har været præget af tanker om fællesskabsfølelse og kollektivtanke. Vi er opmærksomme på, at der ikke kan drages direkte paralleller mellem bebyggelser som Tingbjerg og Hyldespjældet, men vi mener, at mange af de overordnede tanker om fællesskabet har været benyttet f.eks. centralt beliggende fælleslokaler (ved Store Torv) og ikke mindst årtier med højt aktivitetsniveau. Vi har gennem arbejdet med Hyldespjældet ikke fået en opfattelse af at området disharmonerer med de oprindelige tanker fra ovennævnte periode. Derimod er der flere beboere, der giver udtryk for, at området fordrer nærhed og udformningen skaber tryghed. Inddelingen af området i tre mindre enklaver som stadig er forbundne gør, at der er gode muligheder for, at beboerne kan etablere mindre fællesskaber indenfor fællesskabet.

4.4 Opsamling på den teoretiske udvikling

På baggrund af vores arbejde med Durkheim, Bauman og Dean er vi i stand til at anskueliggøre forskellige opfattelser af udviklingen fra det traditionelle til det moderne/postmoderne samfund. Ved at beskrive udviklingen i solidaritet og fællesskabet er vi i stand til at perspektivere de tendenser, som her påpeges til Hyldespjældet, og den udvikling som ildsjælene problematiserer: ”*er engagementet generelt dalende?*”.

Durkheims behandling af solidaritetsbegrebets udvikling fra det traditionelle til det moderne samfund påviser en udvikling, hvor individernes solidaritet i stigende grad er afhængig af arbejdsdelingen. Durkheim beskriver en svækkelse af solidariteten i overgangen fra den *mekaniske* til *organiske* solidaritet. Denne overgang medfører en øget individualisering i takt med nedbrydelsen af de homogene grupper, der før kendetegnede fællesskabet. Individualiseringen resulterer i stigende frihed for individet, hvilket Durkheim som udgangspunkt mener, er positivt, på trods af en bekymring for, at en øget individualisme vil virke ødelæggende på sammenholdet

mellem mennesker, hvis denne bliver for stærk. En anden beskrivelse af solidaritetsbegrebets udvikling findes i Deans typificering: *affeksionel*, *konventionel* og *refleksiv* solidaritet. Ifølge Dean bevæger vi os imod en mere refleksiv solidaritet, hvor individet forholder sig mere åbent til sine moralske forpligtelser. Endvidere er individets relationer til venner, familie, naboer m.fl. ikke er givet på forhånd, men derimod i højere grad er betinget af valg. Som supplement til beskrivelsen af solidaritetsbegrebet inddrages Baumanns beskrivelse af fællesskabets udvikling. Bauman agiterer for, at fleksibilitet og tilpasning er kerneegenskaber i det moderne samfund. Fællesskabernes levetid beskrives som korte, og samles under betegnelserne *Garderobe-* og *Karnevals-fællesskaber*.

4.5 Analyse 2

Vi ønsker i denne analyse, at diskutere forskellige opfattelser af den forandrede solidaritet og ændringer i fællesskabet. Udover at diskutere Durkheim, Dean og Bauman vælger vi, at inddrage dele af lektor ved Roskilde Universitet Søren Juuls undersøgelse af danskernes moralske forpligtelser. Ydermere vil dele af John Pløgers arbejde vedrørende undersøgelsen af det plurale samfund inddrages for at nuancere forståelsen af solidaritetens stedsbestemmelse.

På baggrund af vores teoretiske ramme kan vi pege på en række årsagsforklaringer til, at nytillflytterne i dag ikke deltager i samme omfang som tidligere. På baggrund af Durkheim mener vi, at der kan ses tendenser til, at Hyldespjældet har været præget af en fælles tanke om det 'gode liv'. Denne tanke kom til udtryk dels gennem arkitekturen, men også i kraft af at være en del af den almene boligsektor. Povl beskriver det således: "*Der var mere diskussion. Der var mere, der var flere der forholdte sig til det (øhh). Der var forskellige holdninger til hvordan man skulle gøre med ting (...). Der var også flere (red. der mødte op til møderne) (Markussen 16:03)*". En af årsagerne til at Hyldespjældets ildsjæle oplever et faldende aktivitetsniveau kan skyldes at området tidligere var mere homogent, her ikke nødvendigvis forstået som homogent i befolkningssammensætning, men i lige så høj grad i tanken om, hvilket boligområde man ønskede at skabe. Selvom det ikke er muligt at forklare udviklingen i Hyldespjældet med udviklingen fra mekanisk til organisk solidaritet, mener vi, at der er visse fællestræk. Særligt opløsningen af de gamle fællesskaber og bevægelsen mod mere individualitet.

I Pløgers optik synes styrkelse af den lokale samhørighed at være gået fra at være opnået af naboskabet til i højere grad at være fællesrummet, der udgør den primære funktion i at skabe lokal sammenhørighed. "*Det offentlige rums fællesskab skal styrkes som formidler af kollektive værdier og normer ved at beboerne f.eks. kan deltage i fællesspisning eller mødes omkring aktiviteter i*

beboerhuset” (Pløger 2002: 12). Effekten af dette fællesskab er et fælles referencepunkt og en mulighed for at inkludere og forbinde ressourcestærke beboere hinanden imellem samt inddrage socialt ekskluderede. Tanken bag disse fælles rum er, at fælles forpligtelse fører til ansvarliggørelse og skaber gensidigt forpligtende relationer (Pløger 2002: 12). Det er i dag som i 1930’erne og 1960’erne kollektivet, enheden og homogeniteten der bypolitisk set er løsningen på de fleste problemer. Bare det lykkes at inddrage beboerne løser resten sig selv. Hvorfor byplanlægningens mål i dag i høj grad handler om at genskabe det selvregulerende lokalsamfund og fællesskab (Pløger 2002: 12). I opgavens analysedel 3 vil vi arbejde videre med, hvordan det er muligt at genskabe de lokale fællesskaber som Durkheim og Pløger mener er afgørende, for at skabe kollektive og individuelle ressourcer i Hyldebjergområdet. I henhold til vores case vil en styrkelse af de lokale fællesskaber være ensbetydende med en styrkelse af Hyldebjergområdet som område.

På baggrund af Dean kan vi forklare den faldende aktivitet ved igen at arbejde med, hvordan de gamle fællesskaber har været afgørende for solidariteten i området. De tidligere fællesskaber, særligt på miljøområdet, kan beskrives som præget af konventionel solidaritet, hvor medlemmerne til en vis udstrækning har delt normer og værdier og gruppen har identificeret sig ud fra en tanke om et *os*. I takt med at de gamle fællesskaber bliver nedbrudt, og der kommer mange nye beboere til området, ændrer solidariteten sig mod den reflektive. Den stærkere refleksivitet viser sig ved, at relationer til venner, familie og naboer ikke er givet på forhånd, men derimod i højere grad er betinget af valg. Hermed er det ikke selvsagt at beboerne i Hyldebjergområdet ønsker at have deres personlige relationer i området og dermed bliver det sværere at skabe netværk bag aktiviteterne. Dette er en tendens som også kommer til udtryk i Juuls undersøgelse. Her beskriver respondenterne, at de ønsker at have et godt forhold til deres naboer, men at de ikke har noget behov for at være venner (Juul 2002: 194).

”Der er naturligvis store variationer, men størstedelen af de interviewede giver udtryk for, at den relation, de har til naboerne, er sparsom og uforpligtende. Mange ønsker det ikke anderledes og fortæller, at de har det fint med, at der ikke er en masse sociale aktiviteter i deres område” (Juul 2002: 193).

Det er dog vigtigt at påpege at forholdene er meget forskellige, samt at der er større tilbøjelighed til, at naboer indgår i fællesskaber, hvis deres socioøkonomiske forhold ligner hinanden:

”Når relationen til de omkringboende i mange tilfælde er forskellig, hænger det sammen med en samfundsudvikling, der har været differentieret og opsplittende. Hvor lokalmiljøet tidligere var en relativ homogen enhed bestående af mennesker med omtrent samme socioøkonomiske status, består moderne boligbebyggelser typisk af vidt forskellige

menesker, der muligvis ikke har andet til fælles, end at de bor det samme sted” (Juul 2002: 195).

Det har ikke været muligt for os at undersøge, hvorvidt de socioøkonomiske forhold i Hyldespjældet har ændret sig gennem de sidste 30 år, men ifølge Socialministeriet er gruppen af personer udenfor arbejdsmarked i den almene boligsektor steget fra 20% til 51% over de sidste 40 år (Socialministeriet 2006: 16). Dermed mener vi, at der med rimelighed kan være tale om, at det socioøkonomiske skel i Hyldespjældet er blevet større og dermed har medført en svækkelse af solidariteten og lysten til at indgå i fællesskaber. Grunden til, at det er vigtigt at vi beskæftiger os med udviklingen i forholdet mellem naboer, er fordi, det herigennem er muligt at skabe og indgå i netværk. Povl beskriver netværkene som den primære måde at rekruttere nye medlemmer til de allerede eksisterende aktiviteter (Markussen 24:27). Dermed betyder en svækkelse af solidariteten en svækkelse af *den sociale lim* som holder sammen på området. Denne pointe bliver understreget af Pløger, der påpeger, at fællesskabet muliggør mødet mellem de ressourcestærke og er med til at inkludere de ressourcesvage.

Juul påpeger, at lokaliteten som den afgørende orienteringsramme for det moderne menneske, har mistet betydning som følge af udviklingen fra det lokale fællesskab mod det moderne byliv (Juul 2002: 191). I arbejdet med om der stadig findes solidaritetsskabende fællesskaber skriver Juul, at det ikke er ønsket at gå tilbage til de før-moderne, da de var begrænsende og autoritære. Han skriver, at selvom der har været en samfundsudvikling, er det ikke ensbetydende med, at der ikke længere er solidaritetsgivende fællesskaber. Disse er blot blevet løftet ud af deres lokale begrænsninger, hvilket betyder, at de solidaritetsskabende fællesskaber i dag skal findes uafhængigt af de lokale fællesskaber. Det er frigørelsen af tid og rum som er referenceramme for, hvordan vi opfatter de lokale fællesskaber. Dermed handler det om, hvorvidt det er muligt at trække de solidaritetsskabende fællesskaber tilbage til Hyldespjældet.

Mange af problemerne i Hyldespjældet handler grundlæggende om at nytillflytterne i dag ikke ønsker at forpligte sig i længere perioder, og det er svært at få frivillige til den nødvendige drift. Vi mener, at dele af denne problemstilling kan forklares ved at nutidens samfund kræver en højere grad af fleksibilitet og tilpasning i de enkelte aktiviteter. Ifølge Bauman var de gamle fællesskaber præget af en *fælles sag*, hvor den nutidige deltagelse i fællesskaber er præget af valgfrihed og midlertidighed. På baggrund af vores empiriske undersøgelse ser vi en tendens til, at beboerne primært benytter sig af aktiviteter, hvor de ikke behøver at komme kontinuerligt for at denne bliver opretholdt, blandt andet cafeen, hvor der er ansat personale. Dermed er der tendenser til, at

udviklingen i fællesskabet er gået mod mere uforpligtende fællesskaber. Man behøver ikke at tage del i en omfattende pakke, men kan derimod deltage i interessemæssige fællesskaber, der opløses 'lige så snart forestillingen er forbi'. Dette kan være årsagen til, at ildsjælene ikke længere oplever robuste fællesskaber. Fremadrettet vil vi arbejde videre med, hvordan det er muligt at imødekomme denne udvikling og planlægge aktiviteter, som evt. er af midlertidig karakter, og som ikke nødvendigvis kræver at beboerne engagerer sig over en længere tidsperiode.

4.5.1 Kontekstualisering

Formålet med følgende kontekstualisering er at diskutere de ovenfor præsenterede opfattelser af den ændrende solidaritet samt ændringer i fællesskabet. Vores inddragelse af teoretiske perspektiver på solidariteten og fællesskabsopfattelsens historiske udvikling, har i mødet med vores forståelseshorisont udvidet vores forståelse for ildsjælenes problemstilling (jf. Motivation & analyse 1).

Hyldeespjældet er bygget fra 1974-1976, og vi kan ud fra vores planfaglige forforståelse se, at området er bygget ud fra en idé om at skabe en selvstændig bydel med overskuelige naboskabsenheder (jf. opgavens historiske afsnit). Hyldeespjældets udformning ligger i høj grad op til samvær og fælles aktiviteter. En anvendelse som nogle Hyldeboere mener definerer deres *hyldeliv*, mens andre udsagn indikerer, at det ikke er det, de primært vægter, som konstituerende for deres Hyldeespjæld (jf. del 1).

Vores empiri indikerer, at der er flere solidaritetsformer i Hyldeespjældet. En af ildsjælene giver udtryk for, at et element, der kendetegner Hyldeespjældet, er at:

"Altså jeg tror, som helhed, at man nok kan sige, at vi alle sammen lige sørger for, at man lige tager lidt hånd om de der (red. de resourcesvage). Det er noget der ligger, og det synes jeg, at vi har været gode til alle sammen her i Hyldeespjældet. Jeg ved ikke om man kan sige, at det er sådan noget, som vi snakker sammen om at gøre. Det ligger bare til, at det gør man bare (...) Det er en del af mentaliteten, at man hjælper hinanden" (Holst 37:00).

Hun siger videre, at

"det er det sociale (red. er der det bærende for at hun bor i Hyldeespjældet)" (Holst 25:40) og at *"det jeg ikke havde fra naturen måske, som jeg havde i Værløse, havde jeg så absolut fra det sociale og fællesskabet. Det er så godt! Det er et rigtigt godt sted"* (Holst 13:31).

Denne solidaritetsmentalitet forbinder vores respondent direkte til de fysiske rammer

"(...) små torve, der skabes fællesskaber. Om sommeren er der jo folk ude på de der torve, og man kan se hinanden. Jeg tror det er vigtigt, at man i det daglige kan følge med i – det er

jo ikke sådan at man er nysgerrig, hvis man lige vinker til hinanden i vinduerne (...) Faktisk er det jo også en vis sikkerhed i, at man tager hånd om hinanden (...) Jeg tror, at det er vigtigt, at man hele tiden kan følge med i hinanden liv og færden” (Holst 40:20).

I Deans optik mener vi, at vores respondents beskrivelse er et udtryk for en variant af den konventionelle solidaritet med en bekymring for alle, der bor indenfor 'murerne' - 'our kind of people'.

Nytilflytterne giver udtryk for følgende *”Den måde husene er i forhold til hinanden, der er jo også nogle møder der så finder sted eller ikke finder sted. (...) Der kunne godt være nogle mødesteder”* (Nytilflytter 44:10). Hun understreger videre, at der er flere ting, der skal være til stede samtidig, og at det ikke nytter noget at skabe nye mødesteder og bænkearealer, hvis man ikke har nogen at mødes og bruge bænke med (Nytilflytter 52:03). Som vi vægtede i vores første analysedel, er der altså ikke en entydig forestilling om Hyldespjældet (jf. analyse 1). Det der er interessant i forhold til solidaritetens udvikling er, at de forskellige opfattelser af Hyldespjældet indbefatter forskellige solidaritetsopfattelser, hvorfor denne delanalyse 2 kan udvide og nuancere vores forståelseshorisont yderligere.

Vores nytilflytter har en opfattelse i direkte modstrid med, hvad vi ovenfor identificerede som konventionel solidaritet. Beboeren mener nemlig ikke, at der er en inkluderende solidaritetsmentalitet, hvor man i udgangspunktet er inkluderet. Derimod virker nogle af aktiviteterne ikke som noget, der vender sig mod hende, men er noget, folk har i deres egen lille klub (Nytilflytter 05:00). Hun beskriver videre: *”Når man kommer ned i cafeen her, sætter man sig ned ved et bord, med sin egen familie, og hvis man kender dem overfor, sætter man sig med dem (...)Vi spiser som om vi var på en almindelig restaurant”* (Nytilflytter 08:42).

Vores beboerrespondent fortæller ligeledes, at hendes forhold til naboen ikke er noget, der skal trækkes ned over hovedet på hende. Den solidaritetstanke, vi mener at kunne identificere i disse udsagn, er en variant af Deans refleksive solidaritet. Spørgsmålet om, hvordan man sidder og spiser, og hvem man hilser på, er betinget af valg, der træffes ud fra et bestemt perspektiv, en bestemt forståelse (jf. analyse 1). Samtidig ønsker man selv at udforme denne: *” Det er ikke sikkert at man er interesseret i en eller anden pakke, der er defineret af nogle andre”* (Nytilflytter 39:00). Som vi beskrev i vores første delanalyse er en forståelseshorisont bestående af kultur og historie. Denne kan være af både kollektiv og individuel karakter, hvorfor vi kan udvide forståelsen for, at nytilflytterne (og beboerne generelt) har truffet refleksive solidaritets-valg ud fra forskellige forudsætninger. Dette skyldes, at rammebetingelserne for nye valg er udformet og påvirket af

tidligere valg og erfaringer.

Empirien indikerer tendenser til at flere beboere ikke nødvendigvis ønsker socialt samvær med deres naboer for samværets skyld alene, men i højere grad søger aktiviteter, der giver mening i hverdagen. Aktiviteterne skal kunne fungere sideløbende og i samspil med hverdagen, hvor det er vigtigt at det er muligt at kombinere samværet med hverdagens gøremål. Nytilflytteren udtaler i forhold til eventuel deltagelse i flere aktiviteter: ”(red. Hvis der var spiseklub) *det ville jo passe fint ind i vores hverdagsliv (...) Der skal jo være en sammenhæng mellem det man gerne vil have ordnet og det man gør sammen med andre*” (Nytilflytter 53:20). Dette understreges i vores spørgeundersøgelse, der indikerer at de mest anvendte faciliteter eller aktiviteter netop er dem, der er lette at inddrage i hverdag såsom genbrugsstationen og caféen (se bilag 4).

4.6 Delkonklusion 2

Vi ønsker i denne konklusion at samle op på projektets to første analyser samt besvare første del af vores problemformulering som lyder ”**Hvordan kan vi forstå den faldende deltagelse i Hyldespjældet?**”.

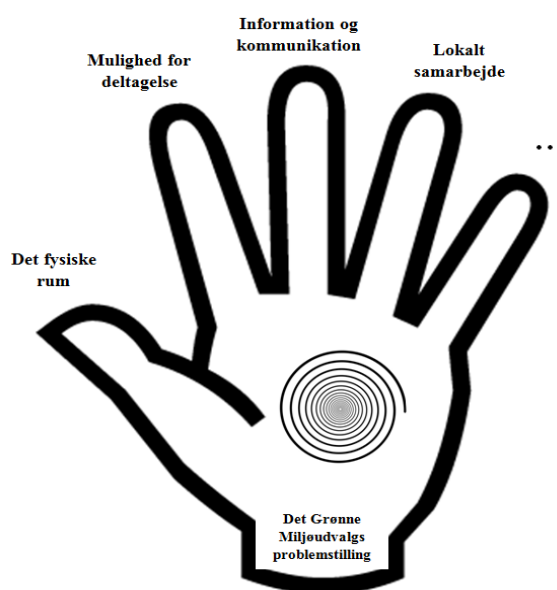
Konklusionen vil forsøge at skærpe vores forståelser af området samt forskellige måder at opfatte dette på. Efter denne konklusion vil vi arbejde videre med en række anbefalinger til, hvordan ildsjælene kan være med til at imødekomme den faldende deltagelse i Hyldespjældet.

Den faldende deltagelse i samfundet kan forklares gennem nedbrydningen af de gamle fællesskaber som er erstattet af løse og mere uforpligtende fællesskaber. Hvor de tidligere fællesskaber var præget af 'en fælles sag' er nutidens fællesskaber i højere grad præget af midlertidighed og valgfrihed. Denne midlertidighed skyldes tidens krav om fleksibilitet, hvor fællesskaberne skal kunne fungere sideløbende og i samspil med den enkeltes hverdag og gøremål. I overgangen fra den mekaniske til den organiske solidaritet er samfundet endvidere blevet mere individualiseret. Denne tendens kommer til udtryk i analysedel 1, hvor vi har fået en forståelse for at der kan være flere *byer* i *byen*. Her viser de opstillede typologier at der blandt nytilflytterne er forskellige meningsfuldheder som alle er til stede indenfor det samme område. Meningsfuldheder er betinget af kulturelle og historiske kontekster og derfor kan der være uoverensstemmelser mellem nytilflytterne og ildsjælenes syn på hvad der er den 'gode deltagelse'. Hermed kan vi udvide vores forståelse af ildsjælens problemstilling som værende én meningsfuld blandt mange og problemstillingen er ikke nødvendigvis repræsentativ for alle hyldeboerne. Dermed er udgangspunktet for vores anbefalinger at disse alene reproducerer netop ildsjælenes meningsfuldhed i Hyldespjældet.

Nutidens solidaritet er betinget af valg, hvilket betyder at denne ikke nødvendigvis er steds- eller relationsbestemt. Fællesskabet er således præget af den enkeltes forståelse af solidaritet og ønske om samme. Det er ikke alene Hyldespjældet, der oplever en faldende forpligtelse i forhold til fællesskabet, da samfundet synes at være præget af midlertidige fællesskaber, som ikke er stedsbundne. Det handler det om, hvorvidt det er muligt at trække de solidaritetsskabende fællesskaber tilbage til Hyldespjældet og dermed øge den sociale sammenhængskraft. På baggrund af arbejdet med analyse 1 og 2, finder vi det er muligt at styrke det lokale fællesskab igennem opretholdelse og fornyelse af Hyldespjældets aktiviteter. Eftersom der er tale om en samfundsudvikling og en udvikling i Hyldespjældet, der ikke er med til at reproducere ildsjælens ideal om det meningsfulde liv, har vi valgt at arbejde med en række anbefalinger til, hvordan det er muligt at øge deltagelsen til aktiviteterne.

5. Anbefalinger

Vi vil i dette afsnit forholde os til, hvordan det er muligt at skabe fællesskaber og udforme en stedsbestemt solidaritet, der lever op til ildsjælens ideal, i et Hyldespjæld fuld af forskellige solidaritetsopfattelser og meningsfuldheder. Her vil vi benytte vores analysestrategi, som vi præsenterede i det indledende afsnit. Efter at vi ”i håndfladen” har forholdt os forståelsesorienteret til problemstillingen, ud fra vores empiriske iagttagelser og teoretiske bidrag, vil vi udarbejde vores anbefalinger. Vi har udvalgt de mest iøjefaldende iagttagelser som udgangspunkt for hver finger.

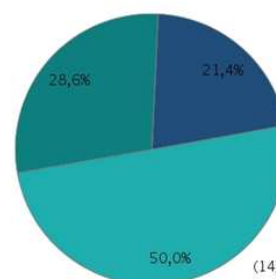
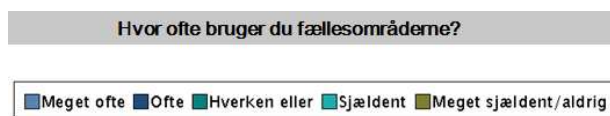

5.1 Tommelfinger

Empiriske iagttagelser - Det fysiske rum

Den første anbefaling omhandler det fysiske rum. Som tidligere beskrevet er COWI, sideløbende med dette projekt, i færd med at udarbejde data og konkrete forslag til en kommende helhedsplan. Vi har derfor ikke til hensigt, at komme med konkrete bud på hvorledes Hyldespjældets fysiske rum kan optimeres, men vil derimod afrapportere anskuelser på meningsfuldheder i

Hyldespjældet. Herigennem håber vi, med vores empiriske erfaringer, at kunne bidrage og inspirere til denne helhedsplan.

Gennem vores kvantitative undersøgelse kan vi udlede, at den overordnede holdning til det fysiske rum i Hyldespjældet er positiv. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at halvdelen af vores respondenter *sjældent* bruger fællesområderne, 28,6% svarer *hverken eller* og kun 21,4% skriver at de bruger fællesarealerne *ofte*. I denne sammenhæng er det interessant, at ingen af respondenterne tilkendegiver at de grønne områder er *dårlige*, og hele 85,7 % mener at de er *gode* eller *meget gode*.

Samme tendens gør sig gældende for respondenternes mening om de udendørs muligheder for at være sammen. 78,5 % mener at disse er *gode* eller *meget gode*.

En af de mulige grunde til at beboerne er positivt stemt overfor udendørsområderne, men ikke bruger disse, kan være at undersøgelsen er

foretaget i vinterhalvåret. Vi har selv erfaret, hvor stor forskel der er på områdets liv og bevægelse i forhold til årstiderne (jf. Logbog). Selvom vi har arbejdet på et tidspunkt af året, der ikke i sig selv indbyder til interaktion i rummet, giver mange af vores respondenter udtryk for, at området i høj grad egner sig til både leg og samvær.

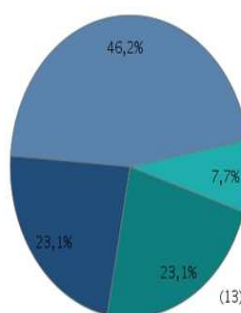
En af vores spørgeskemarespondenter efterlyser flere bænke og borde, hvilket ikke er noget vores nytilflytter lægger vægt på at hun savner. Hun vægter derimod, at det i højere grad handler om at skabe fællesskaber der sammen kan bruge bordet, end det handler om det fysiske bord (Nyttilflytter 52:03).

5.1.1 Anbefaling – det fysiske rum.

Vores empiriske iagttagelser viser, at vores respondenter generelt er positivt stemt i forhold til Hyldespjældets fysiske rum, de grønne områder og mulighederne for at være sammen. Holdninger til det fysiske rum er et udtryk for det perspektiv hvorfra det fysiske rum ansues, hvorfor der ikke er et entydigt svar på hvad der er 'det gode fysiske rum'. Vores anbefaling er i forlængelse heraf, at den fysiske planlægning for Hyldespjældet må forsøge, at indfange de forskellige meningsfuldheder der er på spil.

Hvor gode eller dårlige muligheder giver Hyldespjældet udendørs omgivelser for at: - Spille bold, leg eller lign. med børn, børnebørn eller venner?

Meget gode Gode Hverken eller Dårlige Meget dårlige

5.2 Pegefingre

Empiriske iagttagelser – Mulighed for deltagelse

5.2.1 Deltagelse

Hyldeespjældet er præget af en høj, men faldende, aktivitetsgrad. Vores respondenter fremhæver områdets fællesaktiviteter, lige fra hønsegård til motionsrum. En nyttilflytter fremhæver i spørgeskemaundersøgelsen, at området er præget af mange aktiviteter, men at hun prioriterer aktiviteter udenfor området (eks. kirkegang om søndagen). Det er med til at indikere, at der er en gruppe i Hyldeespjældet for hvem aktiviteterne er vigtige. Ikke fordi disse personer nødvendigvis deltager, men fordi aktiviteterne er vigtige for identifikationen med området, hvilket ligeledes kom til udtryk i analysedel 1.

I forbindelse med brugen af området, viser vores spørgeskemaundersøgelse at 44% af de adspurgte benytter Hyldecafeen, og omkring en fjerdedel af undersøgelsens respondenter har benyttet områdets motionsrum. Endvidere giver 23,1% udtryk for at de i *høj grad*, og 62% at de i *nogen grad*, er tilfredse med udbuddet af aktiviteter.

Flere af vores respondenter kommer med forslag til aktiviteter og generelle forbedringer, som kan gøre Hyldeespjældet til et bedre sted at bo. Disse forslag omhandler alt fra små tiltag som opsættelse af hundeposestativer til arrangering af katte- og hundestillinger samt forbedringer af de udendørs faciliteter. Med udgangspunkt i vores spørgeskema, må vi formode at der er flere beboere, med ideer som ikke bliver ført ud i livet. Vi mener, at iderigheden kunne optimeres og udvikles gennem oprettelsen af en *aktivitetsforslagspostkasse* et sted i boligområdet (eventuelt centralt placeret ved Storetorv).

Vores spørgeskemaundersøgelse indikerer, at over halvdelen af de adspurgte *sjældent* eller *meget sjældent/aldrig* deltager i sociale aktiviteter og aktiviteter vedrørende beboerdemokratiet. Vores overordnede indtryk er at nyindflytterne ikke i særlig grad benytter sig af områdets aktiviteter.

Aktiviteterne *Genbrugsgården* og *Hyldecafeen* er de aktiviteter som flest personer har benyttet sig af, mens aktiviteter som *Salatfadet*, *Lamme-lauget* og *værkstederne* ikke benyttes af vores respondenter (se eventuelt spørgsmål 13 i spørgeskemaet). Vi er opmærksomme på, at der kan være flere årsager hertil, blandt andet at de sidstnævnte er udendørsaktiviteter, som kun finder sted i sommerhalvåret.

Dog finder vi belæg for, at en forklaring på den manglende deltagelse kan forstås ud fra respondenternes tilkendegivelse af, at de ikke har energi og overskud i hverdagen - 57% svarer at de *i mindre grad* eller *slet ikke* har overskud. Vores nyttilflytter beskriver hvorledes hendes overskud i forhold til at deltage i Hyldeespjældets aktiviteter er begrænset: "(...) *jeg har nok at gøre, jeg arbejder fuldtid, er i gang med en kandidatgrad. Jeg har børn, der har deres fritidsinteresser (...) Jeg danser. Jeg har masser at se til*" (Nyttilflytter 05:25). Et incitament for hende, til at finde overskud, ville være hvis interesser og almindelige hverdagsbehov kunne forenes med det sociale (Nyttilflytter 06:40). "*Jeg kunne lige så godt have flere ting her, end jeg har. Ja, hvis nu det passede ind kunne jeg sagtens bruge mere tid her*" (Nyttilflytter 05:25).

Det fremgår således, at denne nyttilflytters aktivitetsniveau ikke nødvendigvis er stedsbestemt, men sagtens kunne fungere i hendes nærområde, hvis de 'rigtige' tilbud og aktiviteter var til rådighed. Hun beskriver eksempelvis, at hun med stor glæde deltager i danseundervisning udenfor boligområdet, og har lyst til at overføre denne begejstring til selvsamme aktivitet i Hyldeespjældet: "*Hvis der var dans, en form for motion som jeg gad, ville jeg gerne deltage. Motionsdans, Zumba eller sådan noget, hvor man kan deltage uanset niveau*" (Nyttilflytter 06:40). Hendes fritidsinteresse er altså ikke stedsbestemt men langt mere interessebestemt.

Der tegner sig her et mønster i nyttilflytternes brug af områdets aktiviteter. Vores forståelse er, at beboerne er mere tilbøjelige til at benytte sig af aktiviteter hvor der er en høj grad af egen nytte. De mest benyttede aktiviteter er *Genbrugsgården*, *Hyldecaféen* og *Motionsrummet*, hvilket kan skyldes, at de alle er aktiviteter som er nemme at tilpasse hyldeboerens hverdag.

Respondenterne giver udtryk for at være tilfredse med aktiviteterne. Deres tilfredshed og konkrete brug af disse, hænger dog ikke nødvendigvis sammen. Lidt under halvdelen af spørgeskemarespondenterne udtrykker således, at de *i mindre grad* har energi/overskud til at deltage i Hyldeespjældets aktiviteter. Samtidig tilkendegiver 85% at de *i nogen grad* eller *i høj grad* er tilfredse med aktivitetsudbuddet (Bilag 4).

Spørgeskemaundersøgelsen indikerer ydermere, at vores respondenter er overvejende tilfreds med muligheden for at opnå indflydelse på Hyldeespjældets aktiviteter. 42% svarer at mulighederne er *gode* og 58% svarer *hverken eller*. Dermed er der ingen respondenter der giver udtryk for, at de er utilfreds med deres muligheder for indflydelse. Dette er interessant i forhold til nyttilflytternes reelle ønsker om, at opnå indflydelse på aktiviteter i Hyldeespjældet. Hele 54% af respondenterne ønsker indflydelse på områdets aktiviteter, hvorfor det undrer os at der ikke er flere af nyttilflytterne, som

faktisk er aktive og deltager i udviklingen af Hyldespjældets aktiviteter. I og med at 58% svarer *hverken eller*, er det relevant at overveje, om denne neutrale besvarelse kan skyldes en manglende indsigt og forståelse af muligheden for indflydelse på aktiviteterne.

5.2.2 Ildsjælenes syn på mulighed for deltagelse

I interviewet med Miriam beskrives det hvorledes mulighederne for at opnå indflydelse på aktiviteterne i Hyldespjældet er gode, fordi der arbejdes efter en flad organisationsstruktur:

”Vi har jo sådan en flad struktur her (...) Vi har jo selvfølgelig vores afdelingsbestyrelse, men så har vi jo forskellige grupper. For eksempel, har vi nogle der tager sig af det grønne som Det Grønne Miljøudvalg, ik' (...) så er der en nytilflyttergruppe (...) (Miriam Holsts mand bryder ind): Jeg sidder i afdelingsbestyrelsen og vi har jo udliciteret nogle af vores opgaver til grupper. Det er så grupper, der kører selv, ik' (...) Med det aktivitetsniveau vi har, ville vi simpelthen arbejde i døgndrift, hvis det som mange andre områder skulle være afdelingsbestyrelsen, der skulle køre det selv” (Holst 03:50).

Hermed tilkendegiver ildsjælene deres syn på hyldeboernes mulighed for indflydelse, og understreger samtidigt, at udlicitering og ildsjæle er nødvendige for at opretholde det høje deltagelsesniveau og den daglige drift.

Endvidere fortæller Miriams mand, hvorledes økonomiske bevillinger kræver at et medlem fra den pågældende aktivitet sidder i afdelingsbestyrelsen: *” Vi har jo gjort det, fra afdelingsbestyrelsens side, at i de grupper der er penge med, er der en af medlemmerne dér, der skal sidde i afdelingsbestyrelsen. Det vil så sige, at så har man forbindelsen, ik'”(Holst 04:55).* Dette citat indikerer altså, at hvis en aktivitet skal have *penge med*, kræver det øget tidsmæssigt arbejde af den frivillige, da denne må deltage i afdelingsbestyrelsesmøderne.

5.2.3 Driften

Driften er en vigtig faktor i forhold til hvilke aktiviteter der udbydes i Hyldespjældet. Povl påpeger, at driften kan være en af årsagerne til, at der er færre som ønsker at engagere sig:

”Der er en tendens i Hyldespjældet, som er blevet mere driftsorienteret. (...) Det er jo alt sammen skide sjovt at udvikle, men så når tingene er udviklet, overgår vi til en driftfase og så skal det vedligeholdes. Og så når man har stået på genbrugsgården i de sidste 20 år, så er der ikke den samme spænding mere. Så er det jo drift. (...) Og det er jo typisk at det er sværere, at få folk til at engagere sig i drift. (...) Det vil sige: jo flere ting som vi sætter i værk, jo flere ting går der drift i” (Markussen 02:55).

Ifølge Povl, er det altså mere interessant at opstarte nye aktiviteter end at vedligeholde gamle.

Miriam påpeger at driften er en nødvendighed for aktiviteterne: *”Der er nogle praktiske ting, der skal fungere. Ved genbrugsgården er der to hold, hvor det er vigtigst, at der er klunsere”* (Holst 22:48). Historisk set har Hyldespjældet enkelte tilfælde, hvor man har fået professionelle til at håndtere driftsopgaver bl.a. i forhold til driften af Caféen og delvist ved vedligeholdelsen af området. Miriam udtaler i forhold til muligheden for at betale sig fra driften: *”Vi ville jo helst, os gamle, at det kører på frivillige. Det synes vi jo, at det er sådan det skal være, ik’.”* (Holst 29:36).

5.2.4 Anbefaling– Mulighed for deltagelse

I det ovenstående kan vi se tendenser til, at Hyldespjældet rummer et højt niveau af aktivitet og deltagelse, og at mange af nytilflytterne identificere sig med områdets forskellige aktiviteter. Vi kan se tendenser til, at nytilflytterne ønsker aktiviteter, som er nemme at indpasse i en travl hverdag. Interviewet med nytilflytteren udtrykker, at dagligdagens stress og mange tilbud influerer på hendes muligheder og overskud, i forhold til at deltage i aktiviteter i Hyldespjældet. Hun mener, at dette forhold kunne ændre sig hvis Hyldespjældet, i højere grad, er i stand til at dække hendes hverdagsbehov ved eventuelt at udbyde mere motion eller tilbud for børn.

Caféen i Hyldespjældet er en hyppigt benyttet aktivitet. Vi mener at forklaringen herpå kan være, at den enkelte beboer 'slipper for' at lave aftensmad, og således flyttes en del af de daglige gøremål over på en af områdets aktiviteter. Den enkelte hyldeboer opnår altså en høj grad af egen nytte ved denne udbudte aktivitet.

Vi vil i det følgende afsnit konkretisere, hvorledes man kan hjælpe beboerne med 'den gode idé', med afrapportering, ansøgning og argumentation overfor afdelingsbestyrelsen. Formålet er at lette den administrative byrde samt gøre afstanden fra tanke til handling kortere, så der kan blive flere nytilflyttere, som har lyst og energi til at engagere sig.

5.2.5 Aktivitetsmedarbejder/ beboerrådgiver

Som mulig løsning på de ovenstående tendenser, har det været projektets intention, at belyse løsningsmodeller der kan bidrage til udformningen af en struktur, hvori det høje aktivitetsniveau kan opretholdes og eventuelt højnes. Vi har med ovenstående analyse, opnået en forståelse for, at en stor del af de adspurgte stiller sig positivt overfor områdets aktiviteter og prioriterer disse. Der ses tendenser til, at en række beboere ikke rummer det nødvendige overskud eller lyst, til at facilitere og planlægge aktiviteterne selv. Disse iagttagelser har givet os grund til at undersøge mulighederne for ansættelse af en medarbejder, der kan stå for den sociale organisering. Gennem nedenstående

afsnit vil vi trække på tilgængelig litteratur om aktivitetsmedarbejdere/beboerrådgivere og forsøge at tilnærme os en anbefaling, som giver mening i forhold til vores forståelse af Hyldespjældets udfordringer.

Vi vælger at trække på erfaringer fra Birgitte Mazanti, leder af Center for Boligsocial Udvikling. Mazanti udarbejdede i 2004 en rapport, angående beboerrådgivere i forskellige boligområder i Danmark. Rapporten tager udgangspunkt i Byudvalgets anbefalinger om blandt andet ansættelse af konkrete beboerrådgivere og iværksættelse af en række boligsociale aktivitetsprojekter (Mazanti 2004: 8).

Undersøgelsen tog udgangspunkt i omkring 100 beboerrådgiveres erfaringer og beskrivelser fra 78 boligområder. Mazanti beskriver beboerrådgiverens rolle som: *"nøglepersoner i det forebyggende arbejde rettet både mod boligområdet, underforstået alle beboere i boligområdet og rettet mod enkelte beboere med forskellige sociale problemer"* (Mazanti 2004: 64).

Ud fra en række undersøgelser og evalueringer konkluderer Mazanti, at beboerrådgiverens arbejdsområde omfatter en række forskellige opgaver. De centrale funktioner er: igangsættelse af aktiviteter og projekter, information og formidling til beboerne, koordinering af samarbejde og initiativer, motivering, involvering og mobilisering af beboerne til opsøgende arbejde.

"Beboerrådgiverens arbejdsfelt spænder således meget bredt; lige fra indsats over for udsatte beboergrupper, en bred indsats målrettet inddragelse af beboere samt indsats over for de udsatte beboergrupper til organisering og koordinering af samarbejde mellem forskellige parter" (Mazanti 2004: 64).

Beboerrådgiverens funktioner bliver ligeledes beskrevet i Landsbyggefondens slutrapport *Evaluering af beboerrådgivningsfunktioner 2004-2008*. Her er der lavet undersøgelser af beboerrådgivningsfunktionerne i 62 boligområder landet over. Eftersom Landsbyggefondens finansierer op imod 50% af driften af beboerrådgiverordningen, ønskede man en undersøgelse af beboerrådgivernes funktioner (Landsbyggefondens 2009: 1). Denne blev udarbejdet i samarbejde med Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune og Boligselskabernes Landsforening. Rapporten beskriver hvorledes beboerrådgivernes funktioner har været skiftende siden oprettelsen omkring 1994; *"hvor den daværende regering nedsatte et boligudvalg, der bl.a. fik til opgave at støtte og fremme boligsociale initiativer i udsatte boligområder over hele landet, herunder ansættelse af lokale beboerrådgivere"* (Landsbyggefondens 2009: 14).

I opstartsfasen drejede indsatsen sig primært om, at sætte gang i en række boligsociale aktiviteter,

og mange områder ansatte beboerrådgivere som en form for aktivitetsmedarbejdere.

Denne historiske beskrivelse harmonerer ganske godt med Hyldespjældets, da Povl beskriver hvorledes Hyldespjældet, i slutningen af 1980'erne havde en socialmedarbejder tilknyttet. Stillingen blev dog hurtigt omdannet til en konkret aktivitetsmedarbejder, der igen blev omdannet til en cafémedarbejder (Markussen 41:58).

Byudvalgssamarbejdets slutrapport fremhæver ydermere, at der generelt stilles ganske løse rammer til og omkring beboerrådgivningsfunktionen. Dette resulterer i en stor mangfoldighed i beboerrådgivernes faglige og uddannelsesmæssige baggrund, og i de personlige kompetencer og erfaringer, den enkelte beboerrådgiver bringer ind i opgaveløsningen.

”Der er dog mange fælles træk blandt beboerrådgiverne generelt. På det personlige plan har de fleste beboerrådgivere meget veludviklede empatiske kompetencer, et stort menneskeligt engagement og stærke sociale værdier. Mange beboerrådgivere er eller har været frivillige i en forening eller lignede. Ligeledes er beboerrådgiverne generelt gode til at skabe faglige og personlige relationer og netværk” (Landsbygefonden 2009: 18).

Det er Byudvalgssamarbejdets overbevisning, at man på trods af de mange fællestræk, kan dele beboerrådgiverne op i tre 'prototyper':

- *sjælesørgeren* – den handlingsorienterede omsorgsfulde beboerrådgiver
- *strategen* – den analytiske strategiske beboerrådgiver
- *aktivitetsskaber* – den projektorienterede kreative beboerrådgiver

Selvom de enkelte prototyper overlapper hinanden, er det vores overbevisning, at *aktivitetsskaber* vil være den mest brugbare i forbindelse med en løsningsorienteret anbefaling til ildsjælens bekymring vedrørende den faldende deltagelse i Hyldespjældet. Det er vores opfattelse, at en medarbejder bør tage udgangspunkt i områdets aktiviteter og nuværende deltagelsesgrad.

”Den projektorienterede beboerrådgiver bygger sit arbejde op om projekter og aktiviteter og har typisk erfaring med projektarbejde (...) Typen henter inspiration og brændstof i selve projektet, hvad enten det er fodbold, musik eller teater, og ofte vil aktiviteterne tage udgangspunkt i egne talenter og interesser” (Landsbygefonden 2009: 19).

I forbindelse med dette arbejde fremhæver Mazanti vigtigheden af den positive ressourcebaserede arbejdsmetode. Beboerrådgiveren/aktivitetsmedarbejderen bør altid fokusere på følgende:

”en områdebaseret indsatsform kan bidrage til en positiv ændring af boligområdernes situation. Den områdebaserede indsats med beboerrådgiverne som primusmoter medvirker

til, at allerede eksisterende ressourcer udnyttes og koordineres” (Mazanti 2004: 24).

5.2.6 Aktivitetsmedarbejder/beboerrådgiver i Hyldespjældet

På baggrund af ovenstående gennemgang og vores empiriske undersøgelse, har vi valgt at udarbejde en medarbejderprofil, som tager udgangspunkt i *aktivitetsskaber*. Vi finder det vigtigt, at aktivitetsmedarbejderen kan agere professionelt, og derved være i stand til at foretage en objektiv vurdering af beboernes aktivitetsforslag. I interviewet med Palsig Jensen diskuterer vi muligheden for ansættelsen af en person som kommer fra Hyldespjældet. Hun understreger kvaliteterne ved en professionel medarbejder (Palsig Jensen 01:36:00).

Gennem samtalen med Palsig Jensen har vi udvidet vores forståelse af brugen og funktionen af en aktivitetsmedarbejder. Vores udgangspunkt for samtalen, og grunden til vi valgte netop hende, var at vi i vores arbejde læste bogen *Sammen i Sydhavnen*, som handler om gevinsten ved at bruge en social vicevært. Dermed har vores samtaler og læsning af rapporter, været med til at udvide og nuancere vores forståelser af en aktivitetsmedarbejder.

I forlængelse af diskussionen om professionalismisme behandlede vi aktivitetsmedarbejderens placering i Hyldespjældet. Diskussionen omhandlede, hvorvidt medarbejderen skal have eget kontor eller om vedkommende skal placeres på ejendomskontoret i Hyldespjældet. Palsig Jensen agiterer for at;

”Der hvor der er boligsociale medarbejdere samtidigt med ejendomskontoret, der har de nogle problemer sommetider. Simpelthen fordi at behovene er forskellige, og der flinter ud og ind med frivillige til de her boligsociale medarbejder. Ejendomskontoret det er noget andet. Der er åbent og lukket. Der skal man betjenes og det er jo sådan. De har fordel ved at ligge ved siden af hinanden, og de har fordel af, at de professionelle spiser sammen. (...) Det der med, at det vil være en god ide, at man lige smider sig ned mellem fyrene på ejendomskontoret, det er nødvendigvis ikke nogen god ide” (Palsig Jensen 01:56:49).

5.2.7 Den anerkendende metode

Som tidligere nævnt, kan det være gavnligt hvis aktivitetsmedarbejderen arbejder ud fra en positivt anerkendende metode. Det er på baggrund af den ressourcebaserede tilgang, vores forhåbning at en sådan vil muliggøre engageringen af flere frivillige. Der vil i denne del af analysen blive inddraget erfaringer fra Velfærdsministeriets publikation *ABCD i praksis*. ABCD-modellen er en positivt anerkendende metode, hvilket indebærer at der fokuseres på områdets positive ressourcer frem for problemer. Metoden er et opgør med idéen om, at offentlige myndigheder forsøger at afhjælpe

problemer med ressourcer udefra, for derefter at undre sig over at denne indsats ikke fungerer når den ophører (Velfærdsministeriet 2008: 8). Grundtanken i ABCD-modellen er at kortlægge beboernes ressourcer, for derefter at skabe netværk på baggrund af aktiviteter. Det er vores forståelse, at det er vigtigt at aktivitetsmedarbejderen er i stand til at etablere nye netværk, for derigennem at oprette bæredygtige aktiviteter i Hyldeespjældet. Med 'bæredygtige' menes der aktiviteter, som kan fungere med en begrænset indblanding fra aktivitetsmedarbejderen. Meningen er at aktivitetsmedarbejderen skal hjælpe i opstartsfasen og derefter 'træde et skridt i baggrunden' (Velfærdsministeriet 2008: 31).

5.2.8 Mulighederne for en aktivitetsmedarbejder i Hyldeespjældet

Som tidligere nævnt, har Hyldeespjældet en lang tradition for aktiviteter. Povl mener ikke, at der nødvendigvis er problemer med områdets nuværende udbud af aktiviteter, men finder driften af selvsamme problematisk (Markussen 03:20). I interviewet beskriver han, hvordan selve oprettelsen og udviklingen af aktiviteten er det spændende og sjove, men at det er problematisk at finde frivillige beboere til den daglige drift. Vi mener i denne sammenhæng, at aktivitetsmedarbejderen kan bidrage til løsningen af dette problem, dels ved at tage ansvar for driften, men først og fremmest ved at engagere nye beboere.

Vi finder det relevant, at have en medarbejder til at organisere driften af særligt Genbrugsgården og Hyldeposten, da det er vores opfattelse, at disse to aktiviteter er identitetsskabende for området⁶. På baggrund af de fremsatte typologier i analysedel 1, er netop opretholdelsen af de identitetsskabende aktiviteter vigtig for både *den aktive* såvel som *den identificerende* nyttilflytter.

Vi mener, at aktivitetsmedarbejderen skal indtage en central rolle i planlægningen og faciliteringen af aktiviteter i Hyldeespjældet. I interviewet med nyttilflytteren gives der udtryk for lyst og interesse for deltagelse, men personen rummer ikke det nødvendige overskud til selv at facilitere aktiviteter. Det er muligt, at imødekomme nyttilflytternes manglende energi og overskud, ved at aktivitetsmedarbejderen bistår nyttilflytterne i planlægningen og selv tager initiativ til nye aktiviteter. På baggrund af vores undersøgelse har vi erfaret, at der blandt nyttilflytterne, er en tendens til at benytte aktiviteter med en høj grad af egen nytte. Det er muligt, at imødekomme nyttilflytternes ønske om mere uformelle aktiviteter, hvor det eneste krav er fremmøde. Dette kunne eksempelvis ske ved at arrangere udflugter, foredrag og sæsonrelaterede fester. Hyldebeboeren

---

⁶ Vi vælger ikke at beskæftige os med driften af Hyldecafeen, da denne allerede har tilkøbt en medarbejder. Det er dog oplagt, at aktivitetsmedarbejderen etablerer et tæt samarbejde med cafebestyreren.

udtrykker et ønske om igangsættelse af flere aktiviteter for børnefamilier, og fremhæver at hun gerne vil bidrage til arrangementet, hvis der er andre som står for den opstartende planlægning (Nytilflytter 17:30).

En observation som har gjort indtryk på os, er kravet om personligt fremmøde til beboermøder hvis man ønsker at få behandlet forslag til aktiviteter. Eftersom der er lav deltagelse ved de beboerdemokratiske arrangementer, mener vi ikke, at dette er en optimal måde at udnytte de ressourcer og den idérigdom som området rummer. I denne sammenhæng er det vigtigt, at gøre afstanden fra tanke til handling kortere og herved skabe et øget incitament for oprettelsen af nye aktiviteter. Som tidligere beskrevet, kunne en praktisk løsning på dette problem være opsætning af en aktivitetsforslagspostkasse, der administreres af aktivitetsmedarbejderen.

På baggrunden af vores spørgeskemaundersøgelse er der indkommet en række aktivitetsforslag, som vil være listet nedenfor:

- Hundeposer.
- Bedre legemuligheder, bedre boldbane, mulighed for fællesskab ved husene.
- Bedre træningsfaciliteter.
- Katteudstilling/hundeudstilling, evt. med en dyrlæge der kan give råd og vejledning til foder, vacciner osv.
- Zumba, lette motionsformer på mange niveauer.
- Fællesindkøbsordning af økologiske varer

I kraft af at aktivitetsmedarbejderen skal administrere og igangsætte nye aktiviteter, vil dette kræve at vedkommende administrerer en vis pulje penge. Igen er det vores forhåbning, at en lettere adgang til midler vil være fremmende for nytilflytternes lyst til at starte nye aktiviteter.

Ved vores deltagelse til afdelingsbestyrelsesmødet d. 28-03-2011 kunne vi konstatere, at der var 26.000 kr. tilbage på aktivitetsbudgettet (startbeløbet var større men ukendt) og at startbeløbet ikke var steget gennem de sidste 10 år. Udgifterne til de nye aktiviteter og aflønning af aktivitetsmedarbejderen, kunne muligvis hentes gennem ansøgninger til Landsbyggefonden (evt. som en del af helhedsplanen) og gennem søgning af fondsmidler.

Povl udtrykker dog bekymring, for inddragelsen af en aktivitetsmedarbejder vil være medvirkende til at Hyldebjerg bliver stemplet som dysfunktionelt, og derved ikke vil være i stand til at tiltrække nye hyldeboere:

”Det er lidt en balance for os, vi er ikke alt for meget interesseret i at få en medarbejder, som

ligesom er en social medarbejder og hvis man har noget at gøre med ham at gøre, så har man problemer. (...) Vi vil ikke stemples” (Markussen 57:56).

Ved at omtale denne medarbejder som en aktivitetsmedarbejder, og fokusere på at de mange gode historier fra området, kan det være muligt at imødekomme denne bekymring.

Vores anbefaling er derfor at aktivitetsmedarbejderen er professionel, rekrutteres udefra og placeres i nærheden af ejendomskontoret. Aktivitetsmedarbejderen skal være i stand til at styrke den enkelte gennem aktiviteter. Det er vores forhåbning, at en aktivitetsmedarbejder kan være med til at sikre drift og et kontinuerligt arbejde med områdets aktiviteter.

5.2.9 Alternativ udlejningsmetode

Videre vil vi arbejde med hvilke perspektiver, der er i at kombinere aktivitetsmedarbejderen med alternative udlejningsmetoder.

På baggrund af ildsjælenes ønske om mere deltagelse og engagering af flere hyldeboere, mener vi at der kan være fordele ved at arbejde med alternative udlejningsmetoder, for herigennem at samle beboerne i interessefællesskaber. Derfor inddrager vi i denne del af analysen erfaringer fra rapporten: *På udkig efter et lokalt fællesskab*. Med inspiration fra denne, vil undersøge muligheden for at overføre dele af forsøget fra Utterslevhusene til Hyldespjældet. I rapporten arbejdes der med interessefællesskaber som en del af løsningen, på nogle af de mange problemer den almene boligsektor står overfor i dag.

”Den fællesskabstankegang, der er indeholdt i Utterslevhuseforsøget, afspejler nogle af de by- og boligpolitiske strømninger, der har været siden midten af 1990’erne. Der er en lighed i, at et lokalt fællesskab i et nærmiljø implicit tillægges de egenskaber, at fællesskabet kan bremse eller ændre uhensigtsmæssige processer, der kan lede til en koncentration af sociale problemer i boligområder. På den måde kan Utterslevhuseforsøget, i lighed med de by- og boligpolitiske programmer, ses som en måde, hvorpå samfundet kan kompensere for og imødegå dets egne skævvridninger og de fejl, som det laver, og som påvirker en række menneskers hverdag og liv” (Christensen 2003: 34).

Kort fortalt, er omdrejningspunktet i rapporten udviklingen af en alternativ udlejningsmetode, der tager højde for den enkelte beboers interesser, for at fremme netværk og aktiviteter. Denne skal ses som modsætning til den normale udlejningsmetode, som er præget af tilfældighed i fordelingen af beboere. I praksis blev dette gennemført, ved at sortere beboerne efter deres interesser når de søgte bolig. På den måde var det ønsket at skabe netværk gennem fælles interesser.

”Måden at udleje boliger på i Utterslevhuse er derfor et centralt redskab til at fjerne noget af

den tilfældighed, der følger med at flytte ind i en bebyggelse. Tilfældigheden fjernes ved at finde fællesnævnerne i den heterogene og mangfoldige mængde af boligsøgende mennesker og matche dem sammen. Samtidig bygger en sådan udlejningsprocedure på, at de mennesker, der ønsker at flytte ind i et bofællesskab af denne karakter, søger det sociale samliv med naboer og er motiverede til at skabe socialt forpligtende relationer” (Christensen 2003: 33).

Problemet med Utterslevhuseprojektet var, at beboerne ikke var oplyste om hvilke interesser de var udvalgt efter, og i praksis viste det sig meget svært at placere beboerne sådan. Derfor endte det med at de blev placeret efter præferencer i forhold til støj og husdyr. Selvom arbejdet med alternativ udlejning har vist sig mere krævende end forventet, mener vi at der potentielt kunne være gevinster, ved at placere nytillflyttere efter interesser, da det gør skabelsen af interessenetværk og fællesskab nemmere. Der kunne arbejdes med en differentiering af Slipperne, Stræderne og Længerne, for at skabe fællesskabsenheder. For at skabe større helhed i vores anbefaling, mener vi at aktivitetsmedarbejderen skal spille en central rolle i fastsættelsen af udlejningskriterierne.

Det interessante i denne undersøgelse er, at selvom der skabes netværk mellem beboerne, når de placeres efter interesser, er det stadig svært for beboerne at samle sig om sociale aktiviteter.

”Der har været holdt møder i opgangen, Børn og dansk, hvor blandt andet en husorden er diskuteret, men på nuværende tidspunkt lader det til, at afholdelsen af opgangsmøder er gået i stå. Der har været talt en del om at holde en opgangsfest og arrangere ture; det er dog aldrig løbet af stablen, men ifølge de interviewede beboere kunne sådanne aktiviteter sagtens blive til noget” (Christensen 2003: 42).

Der er en interesse for flere aktiviteter, men der er få som har overskud til at føre denne ud i livet. Vi mener, at det er den samme tendens der gør sig gældende i Hyldeespjældet. Derfor vil en aktivitetsmedarbejder kunne forsyne de allerede eksisterende netværk med ressourcer og kompetencer til at gennemføre flere af de ønskede aktiviteter.

5.2.10 Kompetenceudvikling

Afslutningsvis, og som supplement til arbejdet med aktivitetsmedarbejderen og styrkelsen af de lokale netværk og ressourcer, vil vi i det følgende afsnit beskæftige os med mulighederne for kompetenceudvikling af de frivillige i Hyldeespjældet.

En konkret mulighed der kunne benyttes til at støtte og udvikle det frivillige arbejde i Hyldeespjældet, kunne være at opkvalificere de frivillige. Dette kan eksempelvis ske gennem kurser.

Annika Agger & Birgitte Hoffmann påpeger, at en af grundene til at folk er frivillige, er fordi de ønsker at møde nye mennesker og lære nyt (Agger & Hoffmann 2008: 133). Det er ved at benytte sig af kurser muligt, at stimulere både det sociale og det faglige på en måde hvor der kan skabes nye netværk og tilføres ny energi til de frivillige. Det behøver ikke være dyrt, at gennemføre denne form for udvikling af de frivillige. Kurserne kan gennemføres af lokale 'eksperter' eller være en udflugt hvor der samles inspiration til det videre arbejde.

Landsbyggefondens slutevaluering fremhæver endvidere, hvorledes en central indsats handler om styrkelsen af beboerdemokratiet og de frivillige netværk i lokalområdet. *”Eksempler på konkrete aktiviteter og tilbud er forskellige kompetencegivende kurser i kommunikation, konflikthåndtering, projektudvikling og ledelse etc.”* (Landsbyggefonden 2009: 24).

Eftersom Hyldespjældet arbejder målrettet med miljømæssig bæredygtighed, kunne kurser omhandlende økologi og energi være anbefalingsværdige. Agger og Hoffmann beskriver at det i arbejdet med frivillige er vigtigt, at der gøres en indsats for at udvikle de frivillige på en måde, hvor de lærer nyt og samtidig udbygger deres netværk. Endvidere er det af stor betydning, at rose de frivillige for deres indsats (Agger & Hoffmann 2008: 126). Samme pointe arbejder Palsig Jensen med. Hun siger:

”Og det er jo også for at give en 'gulerod'. Fordi hvis du har været med i Hyldespjældets bestyrelsesakademi, så har du måske lidt bevis på det. Og så har du været igennem nogle af de mest generelle managementteorier” (Palsig Jensen 02:06:44).

Ud fra ovenstående gennemgang er det vores forståelse, at ansættelsen af en aktivitetsmedarbejder vil kunne afhjælpe beboernes manglende energi og tid, ved facilitere nye aktiviteter i Hyldespjældet. En aktivitetsmedarbejder kunne stå for faciliteringen og engagering af nye frivillige til driften. Vedkommendes uddannelsesmæssige baggrund kan variere, men det er vigtigt at denne besidder gode organisationsevner, er rummelig og er i stand til at vurdere indkomne forslag objektivt.

5.3 Langfinger

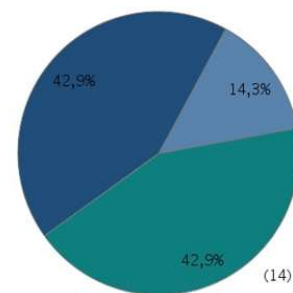
Empiriske iagttagelser – information og kommunikation

Gennem vores empiriske arbejde, har vi behandlet Hyldespjældets interne informations- og kommunikationsniveau. Det er afgørende, at den interne information fungerer, da den er et led i processen om at engagere nyttilflyttere, såvel som gamle beboere, i områdets aktiviteter.

Vores spørgeskemaundersøgelse vidner om et informationsniveau, som er forholdsvist tilfredsstillende for områdets beboere. Godt 57% markerer denne som værende *god* eller *meget god*, hvorimod ingen af de adspurgte betragter formidlingen af aktiviteter som værende *dårlig* eller *meget dårlig*. Vi mener dog at vores observationer, spørgeskemaundersøgelse og interviews indikerer, at den interne kommunikation halter på visse områder.

Hvordan opfatter du formidlingen af aktiviteterne?

Meget god God Hverken eller Dårlig Meget dårlig

I dette afsnit vil vi behandle disse, først gennem en konkret afrapportering og dernæst gennem en række anbefalinger, vi betragter som mulige løsninger.

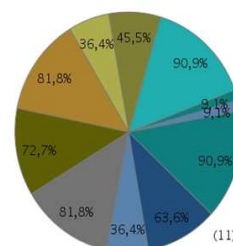
5.3.1 De 'levende' aktiviteter

En af de imaginære opfattelser af Hyldespjældet som vi har mødt, i forsøget på at forstå beboernes forskellige former for meningsfuldhed, viser at netop aktivitetsniveauet var én af faktorerne, som var medvirkende til at hun flyttede til området (Nytilflytter 14:40). Hun har siden erfaret, at der er et problem ift. de udbudte aktiviteter: *”det kan godt være svært at se hvad der sker. Der er egentlig informeret udmærket med en hjemmeside og et blad, hvor informationsniveauet er højt”* (Nytilflytter 11:30). Respondenten uddyber sin pointe: *”Jeg ved godt der er får og høns osv. De bliver listet op, men de virker ikke levende eller aktive – det virker som noget, der står på et papir – det er ikke noget, der i mine øjne lever, og som folk tager del i (...)”* (Nytilflytter 03:15).

Vores nytilflytter mener altså, at området, på trods af udmærket information, ikke virker til at være så 'levende' som man kunne forvente: *”Der er ikke lighedstegn mellem det der udbydes og oplevelsen (...) En ting er, hvad man kan læse sig til, andet er hvad man møder. Og det mangler der!”* (Nytilflytter 12:40).

Hvilke af følgende aktiviteter er du ikke bekendt med (Kryds af)?

Hyldecaféen Genbrugsgården Værkstederne Salatfadet Tøjbytteboden Høsegården Lamme-lauget Domen Pile-lauget Motionsrummet Banko Sputnik

5.3.2 Kendskab til aktiviteter

Vores spørgeskemaundersøgelse viser, at de mest kendte aktiviteter er dem som er lette at finde frem til fordi de ligger synligt. I modsætning hertil er Salatfadet (90,9% der ikke er bekendt med denne

aktivitet), Lammelaugget (81,8%) og Pilelauget (81,8%), der alle har mere implicite funktioner end f.eks. Genbrugsgården (0%) og Hyldecaféen (9,1%), og dermed ikke er noget man lige så let stifter bekendtskab med.

5.3.3 Velkomstkomiteen

Da vores undersøgelse tager udgangspunkt i Hyldebjergdets nytilflyttere, finder vi det oplagt at behandle områdets velkomstkomité. Dennes formål er at opsøge nye beboere og byde dem velkommen til Hyldebjergdets. Ved denne lejlighed uddeles en gratis spisebillet til Hyldecaféen, med en opfordring om at komme til fællesspisning. Udover den imødekommende velkomsthilsen, er formålet med velkomstkomitéen at inddrage nytilflytterne i det aktive fællesskab. Povel ligger vægt på komitéens opmærksomhed på ikke at overfuse folk, da den ideelle deltagelse bør bygge på lyst og motivation (Markussen 55:40).

I vores interview sætter nytilflytteren spørgsmålstegn ved udvalgets evne til at invitere nytilflytterne ind i Hyldebjergdets fællesskab: *"Der står jo nogle venlige mennesker, der rækker een en potteplante – det er en gestus, men den er tom, fordi der ikke er mere i det end det"* (Nytilytterne 26:30). Vores respondenter efterlyser, at der bliver fulgt op på denne velkomsthilsen og at indflytterudvalget i højere grad, åbner op for muligheder for naturlige møder med andre hyldeboere (Nytilytterne 28:37). Møder hvori der er mulighed for at frivillig dialog kan opstå, og hvor den enkelte selv, kan styre hvor meget denne vil inddrages.

5.3.4 Orientering

En iagttagelse vi har gjort i Hyldebjergdets er, at det er svært at orientere sig i området. For udefrakommende kan de mange små stisystemer virke identiske og uoverskuelige (jf. Logbog). Under vores beboerinterview bringer vores respondenter det selv på banen: *"Det er faktisk en sjov iagttagelse at gøre når man kommer - Synes I ikke, når man kommer som fremmed (...) Der er ikke nogle orienteringsmidler, vel?"* (Nytilytterne 56:45).

Vi formoder derfor, at flere nytilflyttere må være af samme opfattelse, hvorfor det kan være problematisk. Det kan virke hæmmende for aktivitetsniveauet, hvis ikke man er stedskendt, da det at kunne orientere sig kan influere på muligheden og lysten til at deltage. Dette problem synes ikke at kræve store ressourcer at rette op på. Vi mener, at en opdatering og ny placering af de eksisterende kort over området, formentlig, vil gøre en stor forskel.

5.3.5 Anbefaling– information og kommunikation

5.3.5.1 De 'levende' aktiviteter

Et forsøg på at løse uoverensstemmelserne mellem udbud og oplevelse kunne være, at have faste åbningstider for en del af faciliteterne. Det ville skabe social bevægelse i et koncentreret tidsrum. Nytilflytteren er af samme opfattelse *”Der skulle være nogle der allerede var i gang, Nogle der brugte det, så når man gik forbi kunne man se, der er nogen der bruger det”* (Nytilflytter 32:35), og understreger videre, at hvis faciliteten gav udtryk for at der var liv, ville det i højere grad virke tiltrækkende (Nytilflytter 13:00). Dette kan også være en del af forklaringen på, at der er så mange, der benytter sig af Hyldecaféen (44%) og Genbrugsgården (100%) i forhold til Værkstederne (11%) (jf. Bilag 4). Fastere rammer vil muligvis medvirke til naturlige og uformelle møder hyldeboerne imellem.

5.3.5.2 Velkomstkomiteen.

Velkomstkomiteen er opmærksom på, at opfølgning efter velkomst kunne være en god ide, og at en opfølgning ville kunne styrke nytilflytternes engagement. Miriam udtaler: *”Som noget nyt nu vil vi hver 3. måned holde noget informationsmøde i vores cafe – først med mad og bagefter vil vi fortælle om Hyldebjerg. Så kan man følge op på de der ting, om man vil være med”* (Holst 44:57). Nytilflytteren er positivt stemt overfor ideen om et nytilflyttermøde, og understreger netop: *”Der kunne være en aften, hvor dem der er flyttet ind de sidste par måneder var inviteret til. Det kunne de jo sige når de kom, så mødet ikke bare slutter der”* (Nytilflytter 31:30).

Nytilflytterudvalget kunne ligeledes give nytilflytterne en 'guidet' tur rundt i området, så de blev mere direkte præsenteret for stedets muligheder og udbudte aktiviteter. Dermed vil indflytterudvalgets rolle som informationskanal blive mere omfangsrig (vores empiri viser at kun 8 % af informationen om området kommer herigennem jf. bilag 4). En sådan rundvisning er foreslået som en mulig forbedring af aktivitetsformidlingen, af både nytilflytteren og flere spørgeskemarespondenter. Endvidere kunne Velkomstkomiteén jævnligt stå for at afholde et fællesarrangement, hvor alle nytilflyttere indbydes, og herigennem introduceres for området og dets aktiviteter. Arrangementet kunne med fordel finde sted som forlængelse af den normale fællesspisning i Hyldecaféen.

Som skrevet ovenfor vægter velkomstkomiteen, at de ikke vil overfuse folk. Nytilflytteren giver udtryk for samme ønske: *”Det betyder meget, at blive inviteret uden at blive presset (...) Det er ikke særlig rart at føle sig presset. Det bliver for omklamrende”* (Nytilflytter 34:12). Hun forsætter: *”Jeg*

vil gerne inviteres og smittes af deres begejstring, men jeg skal ikke belæres” (Nytilflytter 38:53). På trods af velkomstkomiteens forsigtighed og vores beboerrespondents mening om ’for ivrige hververe’ svarer over halvdelen af spørgeskemarespondenterne *ja, i høj grad* eller *ja, det tror jeg nok* til spørgsmålet: *Hvis du blev opfordret af andre til at deltage, ville du så sige ja?* Vi er opmærksomme på, at *andre*, i denne forbindelse, sagtens kan være en nabo eller en ven der bor i Hyldeespjældet, men synes alligevel, at der er grund til at tro, at det ikke ville gøre noget at opfordre nytilflyttere lidt mere aktivt.

5.3.5.3 Informationskanaler

Da 86% af vores spørgeskemarespondenter henter information via Hyldeposten, må dette indikere at beboerbladet er nytilflytternes primære informationskilde, ift. hvad der sker i Hyldeespjældet. Beboerbladets redaktion består af to frivillige beboere, som vælges på et ordinært beboermøde. Officielt har bladet til opgave, at *”formidle og debattere afdelingensbestyrelsens, driftens og beboergruppens arbejde samt optage indlæg fra enkeltpersoner og grupper”* (Hyldenet).

Der stræbes efter at Hyldeposten skal udgives minimum seks gange årligt, men vi har erfaret at dette ikke indfries. Reelt set omdeles beboerbladet ca. hver tredje måned. Således kan indlæg i beboerbladet miste aktualitet, inden disse når ud til beboerne. Da Hyldeposten, ifølge nytilflytterne, er den primære informationskanal i området, er det vigtigt at opretholde dets niveau og eventuelt højne det. Men det synes svært, hvis den nuværende struktur skal bevares. Den lille redaktion er selvsagt ressource- og tidsmæssigt begrænset, da arbejdet fungerer på frivillig basis. I forsøget på at optimere bladet må man sandsynligvis gøre op med denne struktur og i stedet professionalisere det redaktionelle arbejde.

Vores empiri indikerer, at den næstmest benyttede informationskanal er Hyldeespjældets hjemmeside, Hyldenet.dk. Cirka en tredjedel (35,7%) af vores respondenter benytter denne som informationskilde om aktiviteter i området. Ifølge Povl var man fra opstarten bevidst om, at hjemmesiden skulle fungere som en officiel orientering om Hyldeespjældet og ikke fungere som en debatside (Markussen 17:35). Begrundelsen for dette er blandt andet, at hjemmesiden også bygger på frivillig arbejdskraft og derfor ikke skal være for omfangsrig for web-redaktørerne. Vi mener, at hjemmesiden lever op til dens formål, men betragter den samtidig som en informationskanal, som ikke udnyttes fuldt ud, da internettet i dag i høj grad indbyder til interaktion. I Hyldeespjældet har man, som sagt, også leget med tanken om et forum. Denne er dog forkastet ud fra argumentet om, at det vil være for omfattende at administrere.

Vi mener, at man med fordel kunne oprette et forum omhandlende aktiviteter i området, via den officielle eller en separat hjemmeside. Her ville hyldeboerne kunne interagere med hinanden og derigennem opfordre til deltagelse i nye, såvel som nuværende, aktiviteter. Et sådant forum vil ikke nødvendigvis være for omfangsrigt rent administrativt. Nytilflytteren ser gerne et forum på internettet, med henvisning til muligheden for at stifte nye bekendtskaber hyldeboere imellem. Hun mener, at et sådant også kan bruges til at søge hjælp til praktiske problemer:

”Det ser man jo hver gang der er et eller andet forum, så begynder det jo (...) Så er der nogle der vil lave en læseklub eller nogle der skal af med deres gamle sofa, der er nogle der ikke ved hvordan man lakerer et bord. Sådanne nogle (...) altså, det er reelle opgaver. Det er ikke noget der er skabt fordi ’nu skal folk også være sociale’. Der er en sammenhæng mellem et eller andet man gerne vil have ordnet og dét at man gør det sammen med nogle andre”
(Nyttilflytter 54:18).

Således mener nyttilflytteren, at man kan udvikle en social omgang, uden at det ville virke anmassende - *”Så vil der danne sig nogle små fællesskaber, hvor de tager udgangspunkt i det konkrete der nu måtte være – og så kan det vokse”* (Nyttilflytter 55:30). Et debatforum ville skabe grobund for små fællesskaber og mulige møder mellem hyldeboerne. Derved kunne man udleve sin nysgerrighed, i forhold til eventuel interesse for aktiviteter, ved at være opdateret omkring hvornår disse finder sted. Som nævnt er det kun en tredjedel af vores respondenter, som benytter sig af den officielle hjemmeside. Årsagerne hertil kan være mange men, at det kun er en tredjedel af beboerne, som henter informationer via den officielle hjemmeside, sender et signal om et behov for flere informationskanaler for at nå ud til hyldeboerne. Vi har arbejdet med elektroniske informationsskærme, som en mulig ny informationskanal i det fysiske rum, i Hyldeespjældet. Nytilflytteren bakker op om denne idé: *”Infoskærme kunne være rigtig godt (...) 4-6 stykker kunne være en god ide (...) Så ville man faktisk måske kigge på dem igen* (red. i forbindelse med opslag på skærmene)” (Nyttilflytter 46:50). Disse skærme ville kunne give et aktuelt billede af hvad der sker af aktiviteter, og medvirke til at opdatere folk oftere og aktivt i deres hverdag, uden at de ville blive nødt til at opsøge informationerne selv.

Vi er opmærksomme på, at der allerede findes opslagstavler til lignende formål i Hyldeespjældet. Vores observationer har dog vist, at disse næsten ikke benyttes til andet end oplysninger omkring ugens menu i Hyldecaféen. Derfor antager vi, at tavlerne kun benyttes af hyldeboere med interesse heri.

5.3.5.4 Stedsidentitet

Siden Hyldespjældets opstart har området slået sig op på en grøn profil. Man kan overveje at optimere denne profil endnu mere, udadtil såvel som indadtil. Ved at *brande* sig selv som et miljøbevidst boligbyggeri kan man sandsynligvis tiltrække tilflyttere med interesse heri. Samtidig kan det styrke profilen indadtil, selvom ikke alle nødvendigvis kan identificere sig med den miljøbevidste tankegang, ved at binde området sammen og dermed styrke en form for stedsidentitet.

5.4 Ringfinger

Empiriske iagttagelser – Øget samarbejde med Galgebakken

På baggrund af vores empiriske arbejde i Hyldespjældet mener vi, at der er et potentiale i et øget samarbejde med nabobebyggelsen, Galgebakken. Med sine 644 lejemål er Galgebakken dobbelt så stort som Hyldespjældet, men på mange områder ligner de to boligbyggerier hinanden: De er næsten lige gamle og de har begge en lang tradition for at have aktive og engagerede beboere.

Grunden til at vi mener, at det ville være gavnligt for begge områder at arbejde for et øget samarbejde, er fordi områderne tilsammen ville have en størrelse (1027 lejemål), som kunne understøtte mere specialiserede aktiviteter. Ydermere ville et øget samarbejde være medvirkende til at udvikle fællesskaber på tværs af de to områder og dermed få flere ildsjæle i spil. Markussen beskriver samarbejdet mellem de to områder således:

”Det er svært, altså indimellem så sker der lidt fælles og der er nogle hyldespjældets folk der går i Galgebakken og spiser og nogle fra Galgebakken, der kommer ind i Hyldespjældet og sådan, men det er ikke så voldsomt. Men sådan historisk idemæssigt og holdningsmæssigt hænger vi meget tæt sammen med Galgebakken. Det er vores meget gode venner, men Galgebakken er mere intellektuel og deres niche har været meget kulturelle grupper, sanggrupper, spillegrupper og læsegrupper” (Markussen 46:00).

Povl beskriver, hvordan han opfatter Galgebakken som et mere intellektuelt område, fordi de har flere diskussioner på deres beboermøder.

”Nej, der er nogle Hyldespjældets folk der er med i deres sangkor og så lader vi os inspirere af hinanden af de ting som vi laver. De er jo dobbelt så store, de har et større potentiale at trække på så de kan måske få nogle flere ildsjæle til at hjælpe. De har mere volumen. Men de har en helt anden kultur end vi har, til deres beboermøder. De diskuterer på livet løs, på den måde er de mere intellektuelle. Det kunne vi godt savne noget mere af” (Markussen 46:30).

På baggrund af ovenstående citat tyder det på, at det i dag er muligt at benytte sig af tilbud på tværs af boligområderne. Dette kan være først skridt i retning af et decideret samarbejde. Povl beskriver, hvordan Galgebakken fokuserer på aktiviteter, som beboere fra Hyldespjældet efterspørger. I vores spørgeskemaundersøgelse er der en respondent, der efterspørger flere oplæg og foredrag, hvilket der netop udbydes i Galgebakken.

På baggrund af vores arbejde med inddragelsen af en aktivitetsmedarbejder i Hyldespjældet, har vi bemærket at mange af de projekter, som vi har ladet os inspirere af, arbejder med boligområder, som har en størrelse svarende til Hyldespjældet og Galgebakken tilsammen.

Der er flere af de nytillflyttere, vi har snakket med gennem projektet, der efterlyser populære og tidssvarende aktiviteter såsom motionsformen *zumba*. Men blandt andre Miriam giver udtryk for, at det er svært at stable nye motionsaktiviteter på benene, fordi der ikke er ildsjæle nok til at drive sådanne.

En fælles medarbejder for de to områder kunne stå for at koordinere aktiviteter, på tværs af områderne, og dermed ville der måske være mulighed for et bredere udvalg af aktiviteter – aktiviteter som Hyldespjældet på nuværende tidspunkt ikke kan understøtte alene.

Man må dog overveje, hvorvidt et øget samarbejde vil bevirke, at Hyldespjældets fællesskab mister en vis grad af lokalt tilhørsforhold.

I forlængelse af tanken om et samarbejde med Galgebakken ligger muligheden for at inddrage udefrakommende. Man kan gøre mere for at invitere og tiltrække folk, som ikke er tilknyttet områderne til daglig. Jo højere kvalitetsniveauet er, desto mere tiltrækkende vil tilbuddet være. Vi håber imidlertid, at Galgebakken og Hyldespjældet vil være åbne overfor et samarbejde, som kan gavne begge områder og være med til at styrke den samlede profil af området. Dog er det vigtigt at bemærke, at Galgebakken i disse år undersøger muligheden for, at folk kan opkøbe deres egne boliger. Hvis dette sker, kan området miste sin kategorisering som værende et alment boligbyggeri.

5.5 Opsummering - anbefalingerne

I følgende afsnit ønsker vi at samle op på vores anbefalinger. Dette skal være med til at give en samlet forståelse for vores overvejelser og eventuelle forbedringer vedrørende Hyldespjældet og områdets aktiviteter. Det er vores overbevisning, at en række af de foreslåede tiltag og observationer, med fordel, kunne indgå i udarbejdelse af den endelige helhedsplan for Hyldespjældet. Hvis ikke direkte, så under alle omstændigheder, som en inspirationskilde til

ildsjælens videre arbejde med at skabe 'det gode Hyldespjæld'.

Denne opsummering vil være en samlet redegørelse for alle fire anbefalinger. Vi har valgt at præsentere den samlet, for at vise hvordan flere af disse hænger snævert sammen. De enkelte forslag kan anvendes adskilt og ligeledes i samklang med andre, for at optimere udbyttet heraf. Vores anskuelse er et perspektiv på, hvordan man løsningsorienteret kan løse den forventede problemstilling. Vores løsningsperspektiv rummer samme produktionstanke som problemstillingen, hvorfor man kan anskue enhver forbedring, i forhold til deltagelse, som positiv i forhold til ildsjælens ideal.

Den femte finger, i vores projektdesign, angiver de videre muligheder for anbefalingsudviklingen for Hyldespjældet. Med denne indikerer vi, at dette projekt ikke er en færdig løsningsmodel, men derimod er et perspektiv på anbefalinger. Disse anbefalinger vil måske være i stand til at imødekomme de forandringer, Hyldespjældet oplever i forhold til deltagelse.

De ovenfor præsenterede fingre er altså:

Tommelfinger - Det fysiske rum

Pegefinger – Mulighed for deltagelse

Langfinger – Information og kommunikation

Ringfinger – Samarbejde med Galgebakken

Lillefinger – ...

I forbindelse med arbejdet med områdets fysiske rum, og særligt udbedringer vedrørende dette, har vi gjort os en række overvejelser og observationer, som vi mener er relevante at samle op på. Nytilflytternes generelle holdning til det fysiske rum er positiv. Flere giver udtryk for, at de grønne områder egner sig til både leg og samvær. Der efterspørges dog flere mødesteder, som kunne være medvirkende til at øge den sociale interaktion beboerne imellem.

Det er væsentligt, at den interne information fungerer, da denne kan være et vigtigt led i engageringen af nytilflyttere såvel som gamle beboere. Det er derfor vores overbevisning, at der med fordel kan ske en optimering af de nuværende informationskanaler. Den manuelle opslagstavle kan med fordel suppleres af en række digitale informationskærme, som løbende kan opdatere Hyldespjældets beboere om områdets aktuelle aktiviteter. Ydermere kan en opdatering og ny placering af de eksisterende kort over området og aktiviteter muligvis gøre en forskel, da de mange små stisystemer kan virke identiske og uoverskuelige for udefrakommende.

Områdets beboerblad, Hyldeposten, er en populær informationskilde blandt nytilflytterne og synes derfor vigtig at bevare. Hvis beboerbladet skal optimeres, vurderer vi, at en professionalisering er nødvendig. Det redaktionelle arbejde kan overdrages til en eventuel aktivitetsmedarbejder.

Hyldepostens hjemmeside vurderedes at leve op til dens formål. Samtidig betragtes den som en informationskanal, som ikke udnyttes fuldt ud. Det er vores overbevisning, at oprettelsen af et interaktivt forum kan skabe grobund for små fællesskaber og mulige møder mellem hyldeboerne. Uoverensstemmelserne mellem udbud og oplevelse kunne eventuelt løses ved at have faste åbningstider for en del af faciliteterne, der ville skabe social bevægelse i et koncentreret tidsrum. Velkomstkomiteens rolle kunne optimeres gennem en ”guidet” tur i området, så de blev mere direkte præsenteret for stedets muligheder og udbudte aktiviteter. Dermed vil Velkomstkomiteens rolle som informationskanal blive mere omfangsrig.

I forbindelse med områdets aktiviteter kan opsættelsen af en aktivitetsforslagspostkasse optimere muligheden for, at beboerne kan komme med ideer. Ved at gøre afstanden fra tanke til handling kortere kan der skabes incitament for, at flere nytilflyttere har lyst til at udleve deres interesser.

Tilpasning af aktiviteterne til beboernes interesser og hverdagsliv kan være med til at tiltrække flere, da vores undersøgelser har vist, at nytilflytternes aktiviteter ikke er steds- men interessebestemt. Ydermere synes nytilflytterne at vægte aktiviteter med en høj grad af egen nytte. Dette præger også planlægningen og faciliteringen af områdets aktiviteter, da beboerne mangler lyst og overskud til dette.

Aktivitetsmedarbejderen kunne stå for den sociale organisering i området, ved at tage udgangspunkt i områdets aktiviteter og Hyldepostens nuværende deltagelsesgrad. Aktivitetsmedarbejderen kan agere professionelt og bør derved være i stand til, for så vidt muligt, at foretage objektive vurderinger af beboernes indkomne forslag. Endvidere kan aktivitetsmedarbejderen bidrage til løsningen af problemet med den manglende drift, ved dels personligt at tage ansvar for driften, men i lige så høj grad at engagere nye beboere heri. Vores anbefaling er derfor, at aktivitetsmedarbejderen er professionel, rekrutteres udefra og placeres i umiddelbar nærhed af ejendomskontoret.

Anerkendelse og udvikling af de eksisterende frivillige er vigtig for at styrke lysten og give de frivillige en gulerod for deres indsats. Det er vores anbefaling, at der arbejdes målrettet med

kompetenceudvikling af de frivillige, for derigennem at højne de aktives engagement samt virke motiverende på nye frivillige.

Der kan være fordele ved at arbejde med alternative udlejningsmetoder, for at samle beboerne i interessefællesskaber. Der ses et potentiale i at placere nyttilflyttere efter interesser, da det gør skabelsen af interessenetværk og fællesskab nemmere. Der kunne arbejdes med muligheden for differentiering af Slipperne, Stræderne og Længerne fra hinanden til fremme særlige boformer. For at skabe større helhed i arbejdet, vil det være vores anbefaling, at aktivitetsmedarbejderen spiller en central rolle i fastsættelsen af udlejnings/interessekriterierne.

Det er vores indtryk, at et øget samarbejde med Galgebakken vil kunne medføre mere specialiserede aktiviteter. Samarbejdet kunne være medvirkende til at udvikle fællesskaber på tværs af de to områder og dermed få flere ildsjæle i spil. I forlængelse af tanken om et samarbejde med Galgebakken ligger muligheden for at inddrage flere udefrakommende. Der kan gøres mere for at invitere og tiltrække folk, som ikke er tilknyttet områderne til daglig. Der er en tendens til at jo mere levende aktiviteterne opleves, desto mere tiltrækkende vil tilbuddene opfattes.

6. Konklusion

Hvordan kan vi forstå den faldende deltagelse i Hyldespjældet? og hvordan kan vi planlægge for det gode liv i Hyldespjældet i forskellighedernes samfund?

Projektets problemstilling er udformet af Hyldespjældets ildsjæle, der dermed er udgangspunktet og modtageren for dette projekt. Vores anbefalinger er udarbejdet med det formål at fremme en udvikling, der reproducerer et Hyldespjæld i henhold til ildsjælernes ideal om deltagelse.

Bag problemstillingen om *den faldende deltagelse* lægger ildsjælernes ideal om deltagelse, der indbefatter et bestemt syn på det at være aktiv. Deltagelse, for dem, er at være en aktiv del af udvalg, aktiviteter og arrangementer. Bag dette ønske om øget deltagelse er en opfattelse af, at det er gennem aktivitet, at det *gode, robuste* Hyldespjæld udvikles. Man kan, ud fra vores Lefebvre inspirerede triade, forstå ildsjælernes problemstilling som et problem for Hyldespjældet som rum. Den konstante dialektiske reproduktion vil forandre område negativt, hvis bare et af elementerne ikke reproducerer området i henhold til ildsjælernes ideal.

Vi har skabt en forståelse for, at der er mange forskellige meningsfuldheder til stede i Hyldespjældet. Der er mange byer i byen, og der er ikke nødvendigvis en sammenhæng mellem det at være aktiv, i ildsjælernes forståelse, og beboernes positive stedsforhold. Det er muligt at være glad for Hyldespjældet uden at være aktiv. I kraft af de mange meningsfuldheder er det oplagt at overveje, hvorvidt ildsjælene må acceptere forskelligheden, som er betingelsen i Hyldespjældet, og derfor bliver nødt til at nedtone deres forventninger til deltagelsesniveauet.

De forskellige meningsfuldheder er resultatet af, at mennesker er fortolkende væsener, der udformer sin meningsfuldhed gennem kultur og historie. Samfundets udvikling har skabt en forandring i fællesskaberne i dag, hvor disse i højere grad er præget af individualitet og midlertidighed. Denne udvikling har medført, at der er flere betydninger af hvad solidaritet og fællesskab er, hvordan disse udøves og hvilken funktion de har. Denne samfundsudvikling har ikke været gunstig for ildsjælens ideal om fællesskab og deltagelse.

Til spørgsmålet om hvordan vi kan planlægge for det gode Hyldespjæld i forskellighedernes samfund, arbejder vi løsningsorienteret ud fra ildsjælernes ideal. Forskellighedernes samfund kræver, at man i planlægningen er i stand til at skabe rum for de forskellige meningsfuldheder. Dermed bliver forståelsen for nytillflytternes meningsfuldhed midlet til at nærme sig ildsjælernes mål om øget deltagelse. Vores forståelse, opnået gennem empiriske iagttagelser, er at en del af løsningen

på den faldende deltagelse i Hyldespjældet, skal findes i en styrkelse af de lokale fællesskaber gennem aktiviteter.

Vores anbefalinger er et perspektiv på, hvordan man kan imødekomme den faldende deltagelse i Hyldespjældet. Disse anbefalinger kan både forstås opdelt og i samklang. Vores løsningsperspektiv rummer samme produktionstanke som problemstillingen, hvorfor man kan anskue enhver forbedring i forhold til deltagelse som positivt i forhold til ildsjælenes ideal. Det er på baggrund af vores undersøgelse ikke muligt at almengøre vores anbefalinger, da disse er betinget af Hyldespjældets særlige kontekst. Anbefalingerne kan dog benyttes andetsteds, hvis de tænkes ind i denne kontekst.

I forlængelse af vores konklusion vedlægger vi en folder, som er vores tilbagelevering til Hyldespjældet. Denne vil indeholde et resume af vores undersøgelse samt korte beskrivelser af de enkelte anbefalinger.

Selvom vi har udarbejdet en række anbefalinger, til hvordan ildsjælene kan højne deltagelsen, er vi bevidste om, at det ikke nødvendigvis er muligt at planlægge sig til fællesskaber. Vores anbefalinger kan forstås som et forsøg på at opstille rammerne for nye fællesskaber, men rummer i sig selv ingen garanti herfor.

7. Perspektivering og kritisk refleksion

I projektets afsluttende afsnit vil vi perspektivere til alternative metoder for gennemførelsen af projektet og kritisk reflektere over vores arbejdsmetoder samt valg af teori. Afsnittet vil være inddelt i et teoretisk og et praktisk afsnit. Vi har gennem projektet gjort os mange praktiske erfaringer, som vi ønsker at formidle.

7.1 Teoretiske perspektivering og refleksion

I og med at vi i kapitel 3 arbejder med både John Pløger, hermeneutikken og er inspireret af Lefebvre, opstår der et videnskabsteoretisk problem, som vi ikke er i stand til at bringe i spil. Resultatet bliver, at vores videnskabsteoretiske værktøjskasse bliver kortfattet, og at vi ikke formår at nuancere forståelsen for de tre forskellige fortolkningsverdner, vi inddrager i dette afsnit.

Vores empiriske iagttagelser har i samspil med vores forforståelser og fordomme været bestemmende for hvilken teori, der er inddraget i både første og andet teoretiske delafsnit.

Vi kunne med fordel være vendt tilbage til og have udvidet de enkelte dele, for at skabe en stærkere ramme for forståelsen. For at styrke kapitel 3 kunne vi have arbejdet mere indgående med Kirsten Simonsen. Hun arbejder med hverdagslivet på baggrund af en operationalisering af Lefebvres abstrakte begreber. Vores interesse i Hyldespjældet er, ligesom Kirsten Simonsens, funderet i det konkrete hverdagsliv frem for i det abstrakte.

I kapitel 4 inddrager vi tre sociologers forskellige anskuelser af udviklingen i solidaritet og fællesskab. Vi behandler deres forskellige samfundsanalyser sporadisk, hvilket ikke giver et fyldestgørende billede af deres teoriapparat. En mere dybdegående analyse af de enkelte teorier ville samlet have styrket vores analyse af samfundsudviklingen. Det er dog bevidst, at vi har valgt at behandle disse overfladisk. Vores primære mål med dette projekt er ikke at undersøge en samfundsudvikling, men derimod at komme med anbefalinger til hvordan ildsjælene kan imødekomme denne. Hvorledes vi ville undersøge samfundsudviklingen, var en løbende overvejelse gennem projektet. Det ville også have været en mulighed at beskrive denne udvikling ved at behandle udviklingen i politisk deltagelse, som kan være en indikator på den generelle deltagelse i samfundet.

Vores teoretiske nedprioritering er et bevidst valg, fordi vi har valgt, at vægtningen i dette projekt skal være fokuseret på det empiriske arbejde samt brugbare anbefalinger til ildsjælene i Hyldespjældet. Vi stillede mod at løse projektet som en konsulentopgave, da det er vores forhåbning,

at vi kan bruge denne erfaring i vores senere arbejdsliv. Grunden til at vi stadig mener, at det er vigtigt at inddrage teori i et projekt som dette, er for eksplicit at vise en forståelse for, at der er flere forskellige perspektiver på denne problemstilling.

7.2 Praktisk perspektivering og refleksion

Eftersom vi har arbejdet med et projekt, der har taget udgangspunkt i en empirisk undersøgelse, finder vi det vigtigt, at reflektere over vores valg i forhold til den praktiske udførsel. Igennem processen har vi, særligt i arbejdet med vores spørgeskemaundersøgelse, opnået megen erfaring i forhold til dataindsamling. Det empiriske arbejde viste sig at være langt mere krævende og besværligt end først antaget. Set i bagklogskabens klare lys kan vi se, at metode i forhold til spørgeskemaerne kunne have været optimeret. Selvom det er en overvejelse, der knytter sig til al empirisk indsamling, antager vi, at hvis vi havde haft mere tid til rådighed, ville svarprocenten have været højere. Trods flere forsøg lykkedes det os blot at få en svarprocent på 20%. Vi er opmærksomme på, at denne sats ikke har nogen statistisk udsagnskraft. Men projektets formål har som bekendt aldrig været en repræsentativ undersøgelse, men derimod at generere forskellige forståelser for de pågældende respondenters meningsfuldheder. Videre ville det have været interessant at lave en komparativ undersøgelse i sommerhalvåret, for at vi på den måde kunne undersøge, om nytilflytternes deltagelse ændrer sig i takt med årstiderne. I et eventuelt videre arbejde med problemstillingen kunne vi have bestræbt os på at samle fokusgrupper. Det ville have gjort os i stand til at generere endnu flere perspektiver. Fordelen ved at arbejde med fokusgrupper ville være, at deltagerne ville have mere viden om Hyldespjældet, og derved i større grad kunne udvikle samtalen og bidrage til en bredere forståelse af Hyldespjældet.

Til tider har vi måtte erkende at arbejdet, med både en spørgeskemaundersøgelse og interviews, har været så omfangsrigt, at vi ikke har været i stand til at fokusere i tilstrækkelig grad på begge, hvilket kan være årsagen til manglen på nytilflytter-interviewrespondenter. Én eller to mere havde været ønskværdigt.

Fremadrettet ville det være relevant at benytte databehandlingsprogrammet GIS til at afdække de socioøkonomiske forhold i Hyldespjældet. Således kunne vi forsøge at forstå, hvilken betydning ressourcer har i forhold til deltagelsesniveau. Man kunne med fordel sammenligne socioøkonomisk data gennem de sidste 40 år i Hyldespjældet. Herigennem kunne man undersøge, om den faldende deltagelse skyldes en ændring i beboersammensætningen. I forlængelse heraf ville det have været interessant at arbejde med den sociale gevinst, der potentielt kan opstå ved at engagere socialt

udsatte igennem aktiviteter.

I arbejdet med den almene boligsektor er der en række forhold, som er vigtige at være opmærksom på: Den almene boligsektor er bygget op omkring et stærkt beboerdemokrati, og det er afgørende at et flertal af beboerne bakker op om forslag, hvis disse skal føres ud i livet. Dette gælder således også resultaterne af indeværende projekt. Da der synes at være mange forskellige meningsfuldheder i Hyldebjergområdet, kan det ikke forventes, at alle vil bakke op om at bruge ressourcer på de aktiviteter, de ikke selv benytter. Det vil derfor, fremadrettet, være nødvendigt, at der skabes en bred opbakning blandt hyldeboerne og i særdeleshed blandt de allerede etablerede netværk- og ressourcepersoner.

En diskussion, som vi kunne arbejde videre med, er misforholdet mellem ildsjælenes ideal om at bevare forskelligheden samtidigt med, at man ønsker flere personer med samme ideal om deltagelse. I denne forbindelse ville det være relevant at arbejde med forholdet mellem segregering og multifunktionalitet, og hvilke muligheder den almene boligsektor har for at gøre op med enhedstanken.

8. Litteraturliste

Bøger:

- Andersen, John (2007): *Empowermentperspektivet i planlægning* her i Jensen, A., Andersen, J., Hansen, O. E., Nielsen, K. A (RED.) (2007): *Planlægning i teori og praksis – et tværfagligt perspektiv*. 1.udgave. 1.oplag, Roskilde Universitetsforlag.
- Andersen, Heine & Larsen, Jørgen Elm (2004): *Sociologi – en grundbog til et fag*. 4.udgave, 2.oplag, Hans Reitzel forlag
- Bauman, Zygmunt (2006): *Flydende modernitet*. 1.udgave, 1.oplag, Hans Reitzel forlag
- Boolsen, Merete W. (2004): *Fra spørgeskema til statistisk analyse – genveje til pålidelige og gyldige analyser på et samfundsvidenskabeligt grundlag*. 2.udgave, 1.oplag, C. A. Reizels Forlag
- Dean, Jodi (1995): *Reflective solidarity*. Constellations Volume 2, No 1, Blackwell Publishers
- Gaardmand, Arne (1993): *Dansk Byplanlægning 1938-1992*. 1.udgave, 1.oplag, Arkitektens forlag
- Gundelach, Peter (2004): *Sociale forandringer* her i Andersen, Heine & Larsen, Jørgen Elm (2004): *Sociologi – en grundbog til et fag*. 3.udgave, 3.oplag, Hans Reitzel forlag
- Guneriusen, Willy (2007): *Emile Durkheim* her i Andersen, Heine & Kaspersen, Lars Bo (2007): *Klassisk og moderne samfundsteori*, 4.udgave, 1.oplag Hans Reitzel forlag.
- Fisker, Jesper (1992): *Lokalt set - fem SUM-støttede lokalsamfundprojekter*. 1.udgave AKF forlaget
- Højberg, Henriette (2009): *Hermeneutik – forståelse og fortolkning i samfundsvidenskaberne* her i Fuglsang, Lars & Olsen, Poul Bitsch (2009): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne – på tværs af fagkulturer og paradimer*. 2.udgave, 4.oplag, Roskilde Universitetsforlag
- Lefebvre, Henri (1991): *The Production Of Space*, oversat af Donald Nicholson-Smith, 1.udgave, 3.oplag, Blackwell
- Lundholt, H. & Metelmann, P. (2010): *Hvem spiser boller i karry? – en introduktion til samfundsvidenskabelig metode i teori og praksis*. 1.udgave, 1.oplag, COK – center for Offentlig Kompetenceudvikling
- Juul, Søren (2002): *Modernitet, velfærd og solidaritet. En undersøgelse af danskernes moralske forpligtelser*. 1.udgave, 2.oplag, Hans Reitzels forlag
- Juul, Søren (2010): *Solidaritet, anerkendelse, retfærdighed og god dømmekraft – En kritisk analyse barrierer for sammenhængskraft i velfærdssamfundet*. 1.udgave, 2.oplag, Hans Reitzels forlag
- Kristensen, Catharian Juul (2007): *Interview med enkeltpersoner* her i Fuglsang, Lars, Hagedorn-

Rasmussen, Peter & Olsen, Poul Bitsch (RED.) (2007): *Teknikker i samfundsvidskaberne*. 1.udgave, 3.oplag, Roskilde Universitetsforlag.

- Kvale, K. & Brinkmann, S. (2009): *InterView – Introduktion til et håndværk*. 1.udgave, 1.oplag, Hans Reitzels forlag.

- Politikens Nudansk Ordbog (1999): 17.udg, 1.oplag, Politikens Forlag A/S.

- Pløger, J. (2002): se side 3 i rapporten "Det senmoderne nærmiljø - livsformer og bykultur, En sammenligning af teori og praksis i Danmark og Norge. NIBR-rapport (netdokument <http://www.sbi.dk/download/pdf/2002-16.pdf>)

- Pløger, J. (2004): "Den fragmentariske by og det gode byliv" i "Planlægning i teori og praksis", Roskilde Universitetsforlag, 1.udgave, 2007.

- Ramian, Knud (2007): *Casestudiet i praksis*. 1.udgave Academica

- Rasmussen, Erik S., Østergaard, P & Andersen, H (2010): *Samfundsvidenskabelige metoder – en introduktion*", 3.udgave, 1.oplag, Syddansk Universitetsforlag.

- Simonsen, Kirsten (1993): *Byteori og hverdagspraksis*. 1.udgave, 1.oplag, Akademisk Forlag. Udgivet med støtte fra Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd.

- Simonsen, Kirsten (1999): *Rum som social kategori* her i *Grus nr. 58: "TEMA – det sociale rum"*. 20 årgangs, tidsskrift.

- Yin, Robert K. (2003a): *Case Study Research. Design and Methods*. 1.udgave Sage Publications Inc.

- Yin, Robert K. (2003b): *Applications Of Case Study Research*. 2.udgave Sage Publications Inc.

Publikationer

- Agger, Annika & Hoffmann, Birgitte (2008): *Borgerne på banen – Håndbog i borgerdeltagelse i lokal byudvikling*, 1.udgave, Velfærdsministeriet.

- Christensen, Gunvor (2003): *På udkig efter et lokalt fællesskab – evaluering af et udlejningsforsøg i Ullerslevhuse*, Statens Byggeforskningsinstitut.

- Landsbyggefonden (2009): *Evaluering af beboerrådgivningsfunktioner 2004-2008*, Landsbyggefondens slutrapport.

- Mazanti, Birgitte (2004): *Boligsocialt arbejde – beboerrådgivning i boligområder*, 1.udgave, CASA.

- Miljø- og teknikforvaltningen (2008): *Lokalplan 15.1 for Hyldespjældet*. 1.udgave Albertslund kommune

- Socialministeriet (2006): *Ressourcebaseret udvikling i lokalområdet*. 1.udgave Balle Tryk

- Velfærdsministeriet (2008): *ABCD i praksis – ressourceafdækning og beboerinvolvering i projekt Byen i Balance*, 1.udgave, Velfærdsministeriet.

Hjemmeside

- Hyldenet:

<http://hyldenet.dk/hyldeposten>, 22.05.2011, 22:25

Bilag - oversigt

- **Bilag 1 – KÅS-statisstik**
- **Bilag 2 – Transskribering**
- **Bilag 3 – Interviews på CD**
- **Bilag 4 – Undersøgelsesdata (SurveyX)**
- **Bilag 5 - Deltagelseskalender**

Bilag 1 – KÅS

Kås- statistik   Hyldebjerg

Tabel 1.   **Befolkningen pr 1/1/2009**
fordelt på aldersgrupper.

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	663	100,0	27706	100,0
0-6 år	59	8,9	2405	8,7
7-17 år	124	18,7	4316	15,6
18-24 år	79	11,9	2760	10,0
25-34 år	78	11,8	3509	12,7
35-49 år	156	23,5	5988	21,6
50-64 år	126	19,0	5140	18,6
65 år og ældre	41	6,2	3588	13,0

Tabel 2.   **Husstande pr. 1/1/2009**
fordelt på husstandstyper.

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle husstande i alt	371	100,0	12250	100,0
Enlige uden børn	212	57,1	4616	37,7
Enlige med børn	72	19,4	1093	8,9
Par uden børn	28	7,5	2854	23,3
Par med børn	47	12,7	2680	21,9
Øvrige husstande	12	3,2	1007	8,2
Husstande med ind- vandrere/efterkommere	58	15,6	2847	23,2

Tabel 3.   **Børn pr. 1/1/2009**
fordelt efter antal forsørgere.

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle børn	182	100,0	6720	100,0
Enlige forsørgere	105	57,7	1513	22,5
2 forsørgere	75	41,2	5168	76,9
Ikke-hjemmeboende børn under 18 år	2	1,1	39	0,6

**Tabel 4. Pensionister pr. 1/1/2008
fordelt på aldersgrupper.**

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle pensionister	101	100,0	4859	100,0
0-24 år	1	1,0	21	0,4
25-34 år	4	4,0	55	1,1
35-49 år	17	16,8	318	6,5
50-64 år	50	49,5	1465	30,2
65 år og ældre	29	28,7	3000	61,7
Førtidspensionister i alt	63	62,4	1129	23,2

**Tabel 5. Indvandrere/efterkommere pr. 1/1/2009
fordelt på oprindelseslandegrupper.**

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indiv. og efterkom.	104	100,0	7111	100,0
EU-lande	15	14,4	631	8,9
Øvrige Europa	38	36,5	2810	39,5
Afrika	17	16,3	740	10,4
Nord-, Syd-, og Mellemamerika samt Oceanien	15	14,4	213	3,0
Asien, Statsløse samt uoplyst	19	18,3	2717	38,2

**Tabel 6. Befolkningen pr. 1/1/2009 fordelt på
indvandrere/efterkommere og aldersgrupper.**

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Hele befolkningen	663	100,0	27706	100,0
Alle indiv. og efterkom.	104	15,8	7111	25,6
0-6 år	13	2,0	664	2,4
7-12 år	11	1,7	698	2,5
13-17 år	4	0,6	585	2,1
18-24 år	11	1,7	1043	3,8
25-34 år	24	3,6	1585	5,7
35-49 år	14	2,1	1371	4,9
50-64 år	22	3,3	813	2,9
65 år og ældre	5	0,8	352	1,3

Tabel 7. Personer over 15 år pr. 1/1/2008

fordelt efter arbejdsstilling.

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle personer på 16 år og derover	514	100,0	21683	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	13	2,5	649	3,0
Lønm. høj/mel. niveau	106	20,6	4465	20,6
Lønm. grundniveau	137	26,7	5110	23,6
Øvrige lønmodt.	61	11,9	3483	16,1
Arbejdsløse	26	5,1	584	2,7
Arbejdsstyrken i alt	343	66,7	14291	65,9
Pensionister	101	19,6	4859	22,4
Øvrige uden for erhverv	70	13,6	2533	11,7
Heraf uddannelsessøgende	73	14,2	2913	13,4

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

**Tabel 8. Indvandrere og efterkommere pr. 1/1/2008
fordelt efter arbejdsstilling.**

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Indv. og efterkommere på 16 år og derover	76	100,0	5142	100,0
Selvstændige og medar. ægtefæller	8	10,5	250	4,9
Lønm. høj/mel. niveau	6	7,9	403	7,8
Lønm. grundniveau	12	15,8	943	18,3
Øvrige lønmodt.	13	17,1	1420	27,6
Arbejdsløse	8	10,5	268	5,2
Arbejdsstyrken i alt	47	61,8	3284	63,9
Pensionister	14	18,4	662	12,9
Øvrige uden for erhverv	15	19,7	1196	23,3
Heraf uddannelsessøgende	7	9,2	1007	19,6

Anm.: Opgjort sidste uge i november måned

Tabel 9. Skattepligtige personer pr. 1/1/2008 på 15 år og derover fordelt på bruttoindkomst i 2007

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
Alle indtægtsgupper	523	100,0	21863	100,0
0- 99.999 kr.	86	16,4	4015	18,4
100.000-149.999 kr.	101	19,3	3497	16,0
150.000-199.999 kr.	82	15,7	2780	12,7
200.000-299.999 kr.	114	21,8	4667	21,3
300.000 kr. og mere	140	26,8	6904	31,6

**Tabel 10. Gennemsnitlig bruttoindkomst i 2007
fordelt på befolkningen og til- og fraflyttede.**

	Boliqområdet		Kommunen
	Indenfor kom.	Udenfor kom.	
Tilflyttere	188520	164284	212429
Fraflyttere	206036	214858	200666
Befolkning	226703		240276

Anm.: Opgjort i kr. pr. 1/1 2008

**Tabel 11. Personer på 18 år og derover, der modtager
indkomsterstattende ydelser pr. 1/1/2008**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
Antal modtagere	240	100,0	10028	100,0
Arbejdsløshedsdagpenge	18	7,5	1010	10,1
Øvrige dagpenge	52	21,7	2365	23,6
Kontanthjælp	48	20,0	973	9,7
Revaliderings- og aktiveringsydelse	14	5,8	449	4,5
Antal modtagere af midlertidige ydelser	132	55,0	4797	47,8
Antal modtagere af varige ydelser	108	45,0	5231	52,2

**Tabel 12. Personer pr. 1/1/2008, der i 2007 har
modtaget indkomsterstattende midlertidige
ydelse fordelt efter samlet udbetalt beløb.**

	Boliqområdet		Kommunen	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt antal personer	132	100,0	4797	100,0
0-24.999 kr.	46	34,8	1874	39,1
25.000-49.999 kr.	18	13,6	678	14,1
50.000-99.999 kr.	32	24,2	874	18,2
100.000 kr. og derover	36	27,3	1371	28,6
Uoplyst	0	0,0	0	0,0

**Tabel 13. Personer af dansk oprindelse fraflyttet i
2008 fordelt på husstandstyper**

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	127	100,0	1466	100,0
Enlige uden børn	26	20,5	364	24,8
Enlige med børn	22	17,3	202	13,8
Par uden børn	13	10,2	249	17,0
Par med børn	52	40,9	381	26,0
Øvrige husstande	14	11,0	270	18,4
Heraf til andre kommuner	45	100,0	1466	100,0
København	13	28,9	375	25,6
Vallensbæk	8	17,8	100	6,8
Kalundborg	6	13,3	16	1,1

Table 14. Persons of Danish origin who have moved in 2008, distributed by household type

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	99	100,0	1255	100,0
Enlige uden børn	8	8,1	176	14,0
Enlige med børn	27	27,3	160	12,7
Par uden børn	12	12,1	203	16,2
Par med børn	27	27,3	474	37,8
Øvrige husstande	25	25,3	242	19,3
Heraf fra andre kommuner	39	100,0	1255	100,0
Glostrup	7	17,9	89	7,1
København	6	15,4	406	32,4
Faxe	5	12,8	12	1,0

Table 15. Immigrants/aftercomers who have moved in 2008, distributed by household type

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	23	100,0	548	100,0
Enlige uden børn	4	17,4	93	17,0
Enlige med børn	2	8,7	31	5,7
Par uden børn	2	8,7	55	10,0
Par med børn	14	60,9	124	22,6
Øvrige husstande	1	4,3	245	44,7
Heraf til andre kommuner	6	100,0	548	100,0
Faxe	4	66,7	5	0,9
Ballerup	1	16,7	9	1,6
Glostrup	1	16,7	36	6,6

Table 16. Immigrants/aftercomers who have moved in 2008, distributed by household type

	<u>Boligområdet</u>		<u>Kommunen</u>	
	I alt	pct	I alt	pct
I alt alle personer	23	100,0	670	100,0
Enlige uden børn	1	4,3	53	7,9
Enlige med børn	7	30,4	22	3,3
Par uden børn	1	4,3	41	6,1

Par med børn	5	21,7	155	23,1
Øvrige husstande	9	39,1	399	59,6
Heraf fra andre kommuner	4	100,0	670	100,0
Greve	2	50,0	14	2,1
København	1	25,0	245	36,6
Høje-Taastrup	1	25,0	64	9,6

Bilag 2 - Transskribering

1. Transskribering:

Poul Markussen, udvalgsmedlem for Det Grønne Miljøudvalg (ildsjæl).

- (Markussen 55:56):

”Det skal være lysten som driver værket. Men det må også gerne være fordi, at man synes det er et must eller vigtigt. Men der skal altså være en motivation – som man ikke bare bliver pålagt”

- (Markussen 08:40):

”I en eller anden udstrækning er de aktive. Det kan være, at man blot passer en fastelavnstønde 5 minutter om året og det er det”.

- (Markussen 09:12):

”Måske de er på vej væk, måske de bliver hængende”

- (Markussen 09:59):

”Man bliver ikke aktiv af at slå på tønden. (...) Og man bliver heller ikke aktiv af lige at tænke over at man lige må spare lidt vand eller at man lige må sortere sit affald lidt. Altså det bliver man ikke aktiv af, men man identificerer sig med det”.

- (Markussen 16:03):

”Der var mere diskussion. Der var mere, der var flere der forholdte sig til det (øhh). Der var forskellige holdninger til hvordan man skulle gøre med ting (...). Der var også flere (red. der mødte op til møderne)”.

- (Markussen 02:55):

”Der er en tendens i Hyldespjældet, som er blevet mere driftsorienteret. (...) Det er jo alt sammen skidt sjovt, at udvikle, men så når tingene er udviklet overgår vi til en driftfase, og så skal det vedligeholdes. Og så når man har stået på genbrugsgården i de sidste 20 år, så er det ikke den samme spænding mere. Så er det jo drift. (...) Og det er jo typisk, at det er sværere, at få folk til at engagere sig i drift. (...) Det vil sige: jo flere ting som vi sætter i værk, jo flere ting går der drift i”.

- (Markussen 57:56):

”Det er lidt en balance for os, vi er ikke alt for meget interesseret i at få en medarbejder som ligesom er en social medarbejder og hvor hvis man har noget at gøre med ham at gøre, så har man problemer. (...) Vi vil ikke stemples”.

- (Markussen 46:00):

”Det er svært, altså indimellem så sker der lidt fælles og der er nogle Hyldespjældets folk der går i galgebakken og spiser og nogle fra Galgebakken der kommer ind i hyldespjældet og sådan men det er ikke så voldsomt, men sådan historisk idemæssigt og holdningsmæssigt hænger vi meget tæt sammen med Galgebakken det er vores meget gode venner, men galgebakken er mere intellektuel og deres niche har været meget kulturelle grupper, sanggrupper, spillegrupper og læsegrupper”.

- (Markussen 46:30):

”Nej der er nogle hyldespjælds folk der er med i deres sangkor og så lader vi os inspirere af hinanden af de ting som vi laver, de er jo dobbelt så store, de har et større potentiale at trække på så de kan måske få nogle flere ildsjæle til at hjælpe de har mere volumen. Men de har en helt anden

kultur end vi har, til deres beboermøder, de diskutere på livet løs, på den måde er de mere intellektuelle, det kunne vi godt savne noget mere af”.

2. Transskribering:

Susanne Palsig Jensen, projektleder i KAB

- (Palsig Jensen 01:56:49):

”Der hvor der er boligsociale medarbejdere samtidigt med ejendomskontoret, der har de nogle problemer sommetider. Simpelthen fordi at behovene er forskellige, og der flinter ud og ind med frivillige til de her boligsociale medarbejder. Ejendomskontoret det er noget andet. Der er åbent og lukket. Der skal man betjenes og det er jo sådan. De har fordel ved at ligge ved siden af hinanden, og de har fordel af, at de professionelle spiser sammen. (...) Det der med, at det vil være en god ide, at man lige smider sig ned mellem fyrene på ejendomskontoret, det er nødvendigvis ikke nogen god ide”.

- (Palsig Jensen 02:06:44):

”Og det er jo også for at give en gulerod. Fordi hvis du har været med i Hyldebjergdets bestyrelsesakademi, så har du måske lidt bevis på det. Og så har du været igennem nogle af de mest generelle managementteorier – hvad er det du gør, ik? Det skal jo være på sådan en måde, at du kan sidde i bestyrelsen og sige ”Nåja, nu ved jeg for resten godt hvad I snakkede om sidste år. Nu er jeg klar over det!”.

3. Transskribering:

Miriam Holst, medlem af Velkomstkomiteen (ildsjæl).

- (Holst 23:06):

”Ved genbrugsgården er der to hold, hvor det er vigtigst, at der er klunsere”.

- (Holst 37:00):

”Altså jeg tror, som helhed, at man nok kan sige, at vi alle sammen lige sørge for, at man lige tager lidt hånd med de der (red. de ressourcervage). Det er noget der ligger, og det synes jeg, at vi har været gode til alle sammen her i Hyldebjergdets. Jeg ved ikke om man kan sige, at det er sådan noget, som vi snakker sammen om at gøre. Det ligger bare til, at det gør man bare (...) Det er en del af mentaliteten, at man hjælper hinanden”.

- (Holst 25:40):

”det er det sociale (red. er der det bærende for at hun bor i Hyldebjergdets)”.

- (Holst 13:31):

”det jeg ikke havde fra naturen måske, som jeg havde i Værløse, havde jeg så absolut fra det sociale og fællesskabet. Det er så godt! Det er et rigtigt godt sted”.

- (Holst 40:20):

”(…) små torve, der skabes fællesskaber. Om sommeren er der jo folk ude på de der torve, og man kan se hinanden. Jeg tror det er vigtigt, at man i det daglige kan følge med i – det er jo ikke sådan at man er nysgerrig, hvis man lige vinker til hinanden i vinduerne (...) Faktisk er det jo også en vis sikkerhed i, at man tager hånd om hinanden (...) Jeg tror, at det er vigtigt, at man hele tiden kan følge med i hinanden liv og færden”

- (Holst 03:50):

”Vi har jo sådan en flad struktur her (...) Vi har jo selvfølgelig vores afdelingsbestyrelse, men så har vi jo forskellige grupper. For eksempel har vi nogle der tager sig af det grønne som Det Grønne Miljøudvalg, ik (...) så er der en nyttilflyttergruppe (...) (Miriam Holsts mand bryder ind): Jeg sidder i afdelingsbestyrelsen og vi har jo udliciteret nogle af vores opgaver til grupper. Det er så grupper, der kører selv, ik (...) Med det aktivitetsniveau vi har, ville vi simpelthen arbejde i døgndrift, hvis det som mange andre områder skulle være afdelingsbestyrelsen, der skulle køre det selv”.

- (Holst 04:55):

”Vi har jo gjort det, fra afdelingsbestyrelsens side, at i de grupper der er penge med, er der en af medlemmerne dér, der skal sidde i afdelingsbestyrelsen. Det vil så sige, at så har man forbindelsen, ik”.

- (Holst 22:48):

”Der er nogle praktiske ting, der skal fungere”.

- (Holst 29:36):

”Vi ville jo helst, os gamle, at det kører på frivillige. Det synes vi jo, at det er sådan det skal være ik.”.

- (Holst 44:57):

”Som noget nyt nu vil vi hver 3. måned holde noget informationsmøde i vores cafe –først med mad og bagefter vil vi fortælle om Hyldespjældet så kan man følge op på de der ting om man vil være med”.

4. Transskribering:

Nytilflytter

- (Nytilflytter 44:10):

”Den måde husene er i forhold til hinanden, der er jo også nogle møder der så finder sted eller ikke finder sted. (...) Der kunne godt være nogle mødesteder”.

- (Nytilflytter 08:42):

”Når man kommer ned i cafeen her, sætter man sig ned ved et bord, med sin egen familie, og hvis man kender dem overfor, sætter man sig med dem (...) Vi spiser som om vi var på en almindelig restaurant”.

- (Nytilflytter 39:00):

”Det er ikke sikker at man er interesseret i en eller anden pakke, der er defineret af nogle andre”

- (Nytilflytter 05:25):

”(red. hvis der var spiseklub) det ville jo passe fint ind i vores hverdagsliv”.

- (Nytilflytter 53:20):

”Der skal jo altså være en sammenhæng mellem det man gerne vil have ordnet og det man gør sammen med andre”.

- (Nytilflytter 05:25):

”... jeg har nok at gøre, jeg arbejder fuldtid, er i gang med en kandidatgrad, har børn, der har deres fritidsinteresser (...) Jeg danser. Jeg har masser at se til”.

- (Nytilflytter 05:25):

"Jeg kunne lige så godt have flere ting her, end jeg har. Ja, hvis nu det passede ind kunne jeg sagtens bruge mere tid her".

- (Nytilflytter 06:40):

"Hvis der var dans, en form for motion som jeg gad, ville jeg gerne deltage. Motionsdans, Zumba eller sådan noget, hvor man kan deltage uanset niveau".

- (Nytilflytter 11:30):

"det kan godt være svært at se hvad der sker, der er egentlig informeret udmærket med en hjemmeside og et blad, hvor informationsniveauet er højt".

- (Nytilflytter 03:15):

"Jeg ved godt der er får og høns osv. De bliver listet op, men de virker ikke levende eller aktive –det virker som noget, der står på et papir – det er ikke noget, der i mine øjne lever, og som folk tager del i...".

- (Nytilflytter 12:40):

"Der er ikke lighedstegn mellem det der udbydes og oplevelsen: "En ting er hvad man kan læse sig til, andet er hvad man møder. Og det mangler der!".

- (Nytilflytter 26:30):

"Der står jo nogle venlige mennesker, der rækker een en potteplante - det er en gestus, men den er tom, fordi der ikke er mere i det end det".

- (Nytilflytter 56:45):

"Det er faktisk en sjov iagttagelse at gøre når man kommer - Synes I ikke, når man kommer som fremmed...Der er ikke nogle orienteringsmidler, vel?".

- (Nytilflytter 32:35):

"Der skulle være nogle der allerede var i gang, Nogle der brugte det, så når man gik forbi kunne man se, der er nogen der bruger det".

- (Nytilflytter 31:30):

"Der kunne være en aften, hvor dem der er flyttet ind de sidste par måneder var inviteret til. Det kunne de jo sige når de kom, så mødet ikke bare slutter der".

- (Nytilflytter 34:12):

"Det betyder meget, at blive inviteret uden at blive presset... Det er ikke særlig rart at føle sig presset. Det bliver for omklamrende".

- (Nytilflytter 38:53):

"Jeg vil gerne inviteres og smittes af deres begejstring, men jeg skal ikke belæres".

- (Nytilflytter 54:18):

"Det ser man jo hver gang der er et eller andet forum, så begynder det jo (...) Så er der nogle der vil lave en læseklub eller nogle der skal af med deres gamle sofa, der er nogle der ikke ved hvordan man lakerer et bord. Sådan nogle (...) altså, det er reelle opgaver.. Det er ikke noget der er skabt fordi 'nu skal folk også være sociale'. Der er en sammenhæng mellem et eller andet man gerne vil have ordnet og dét at man gør det sammen med nogle andre".

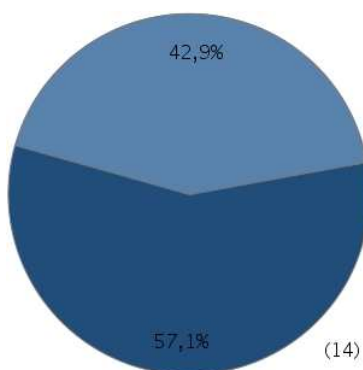
- (Nytilflytter 55:30):

”Så vil der danne sig nogle små fællesskaber, hvor de tager udgangspunkt i det konkrete der nu måtte være – og så kan det vokse”.

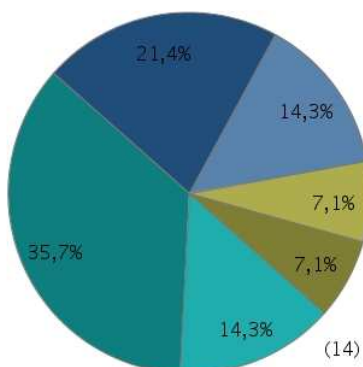
- (Nytilflytter 46:50):

”Infoskærme kunne være rigtig godt (...) 4-6 stykker kunne være en god ide (...) Så ville man faktisk måske kigge på dem igen (red. i forbindelse med opslag på skærmene)”.

Er du mand eller kvinde?

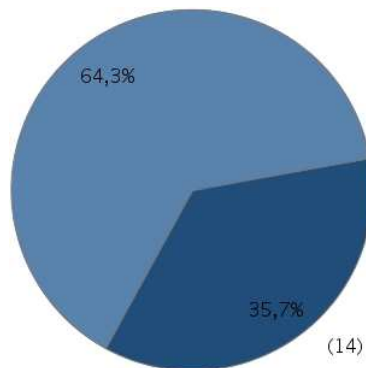

Hvor gammel er du?

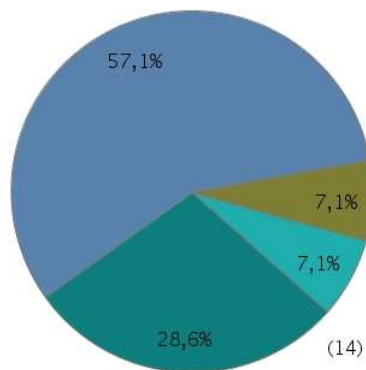
Bor du?

Alene (evt. med børn) Sammen med ægtefælle/samlever
Sammen med andet/andre familiemedlem(mer) Sammen med anden/andre person(er)

Hvor mange hjemmeboende børn har du?

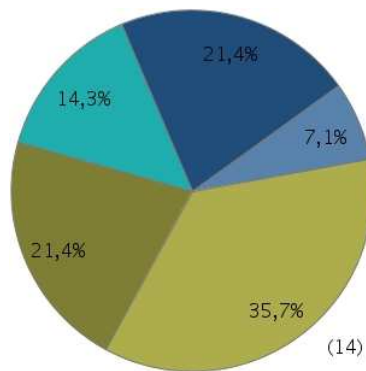
Ingen 1 2 3 4 5 6 eller flere

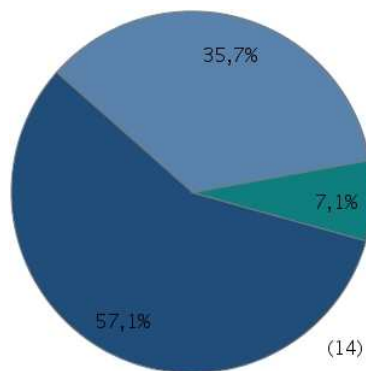
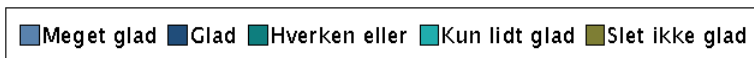
Hvor længe har du boet i Hyldespjældet angivet i måneder?

1 2 3 4 5 6 eller flere

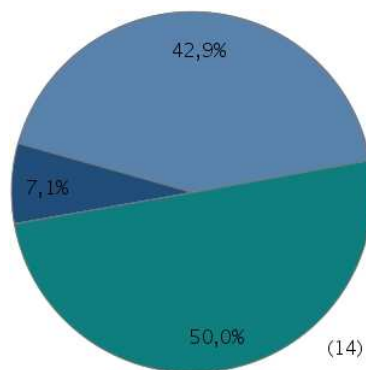
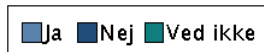

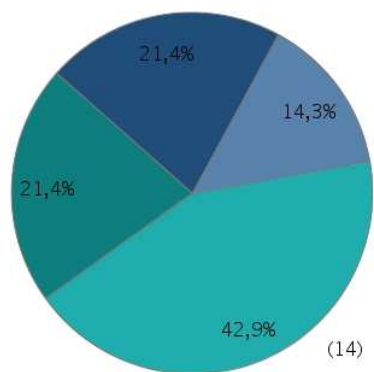
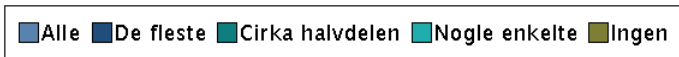
Hvor glad er du for at bo i Hyldespjældet?

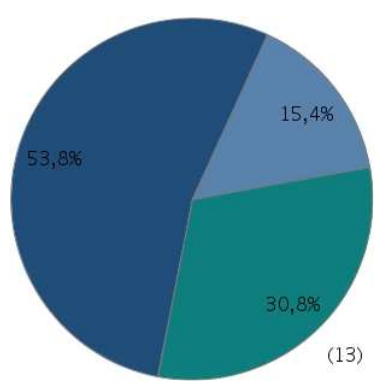
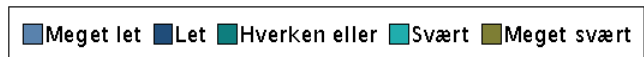
Kunne du tænke dig at bo i Hyldespjældet i mange år?

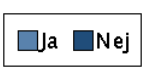
Hvor mange beboere i Hyldespjældet hilser du kort på når du møder dem (f.eks. ved at nikke)?

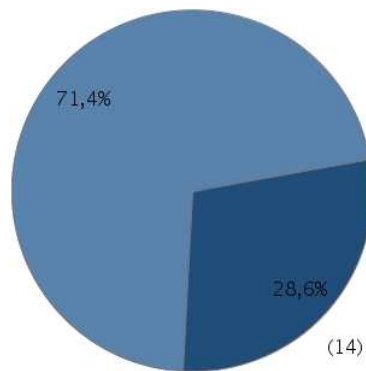

Synes du generelt, at der er let eller svært at komme i kontakt med beboerne i Hyldespjældet?

Arbejder du for tiden?

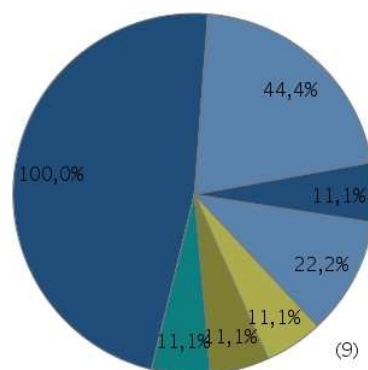

Hvis ja - Hvad beskæftiger du dig med?
klub assistent
retutterings konsulent
tømrer
værkfører
folkeskolelærer stud.cand.pæd
pædagog
telemarketing
pædagogmedhjælper
natarbejde - produktionen på toms a/s
indretnings konsulent

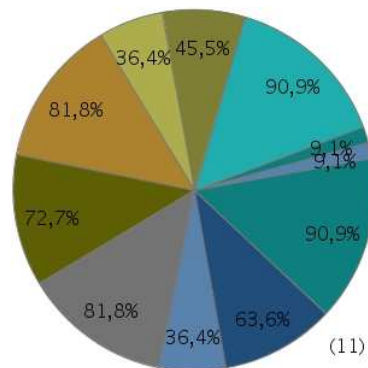
Hvis nej - Hvad har du tidligere beskæftiget dig med?
førtidspensionist
maskinarbejder folkeskolelærer
undervisning
går i gymnasiet

Har du benyttet følgende aktiviteter (Kryds af)?

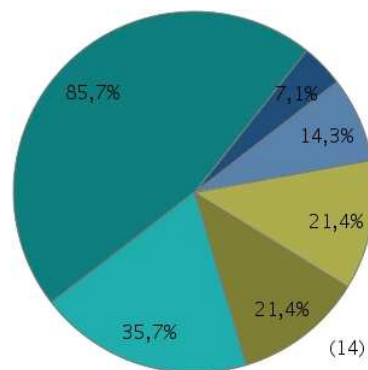
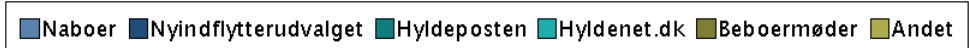
☐	Hyldecaféen	☐	Genbrugsgården	☐	Værkstederne	☐	Salatfadet	☐	Tøjbytteboden	☐	Hønsegården
☐	Lamme-lauget	☐	Domen	☐	Pile-lauget	☐	Motionrummet	☐	Banko	☐	Sputnik

Hvilke af følgende aktiviteter er du ikke bekendt med (Kryds af)?

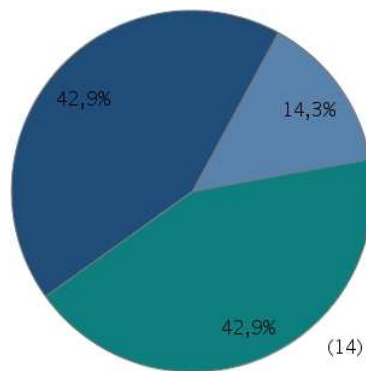

Hvor henter DU information omhandlende Hyldespjældet (Kryds af)?

Hvordan opfatter du formidlingen af aktiviteterne?

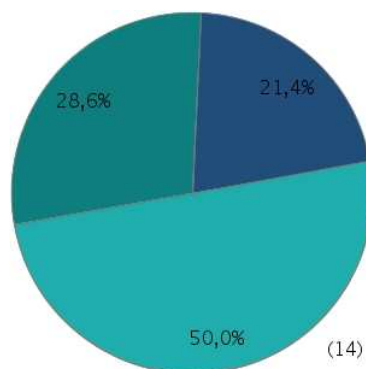

Hvad synes du, kunne gøre formidlingen bedre? F.eks. mere "Hyldepost" (Skriv dine ideer her)!
en fysisk rundvisning for alle nye cirka hver anden eller tredje måned
en velkomstfolder
noget får børn
mere beskrivelse - invitationer i Hyldeposten

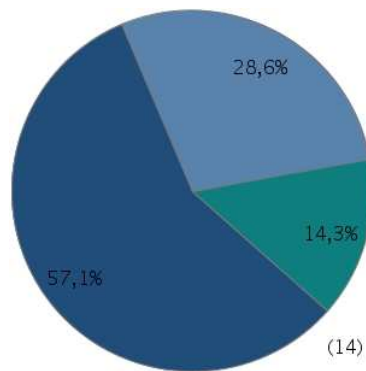
Hvor ofte bruger du fællesområderne?

Meget ofte
  Ofte
  Hverken eller
  Sjældent
  Meget sjældent/aldrig

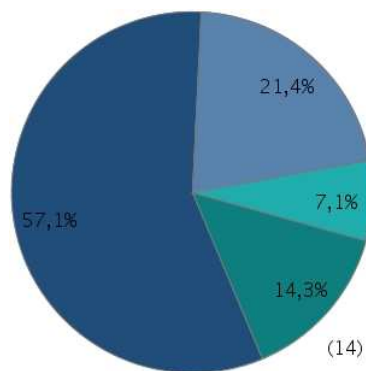
Hvad synes du om følgende i dit boligområde? - De grønne områder?

Meget gode
  Gode
  Hverken eller
  Dårlige
  Meget dårlige

Hvad synes du om følgende i dit boligområde? - Undendørs muligheder for at være sammen?

Meget gode
  Gode
  Hverken eller
  Dårlige
  Meget dårlige

Hvis du har ideer til hvad der kan gøre de udendørs arealer bedre, kan du skrive dine ideer her:

stativer med hundeposer

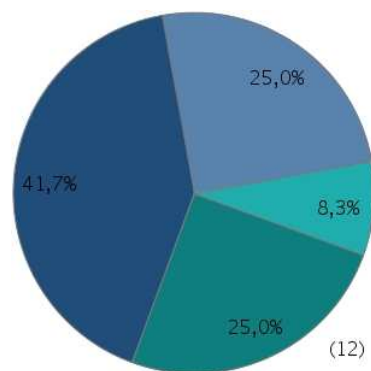
har kun boet der i vinter halvåret - ingen aktivitet

der må gerne komme flere bænke og borde

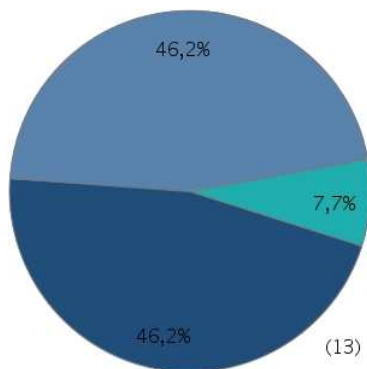
ved ikke

Hvor gode eller dårlige muligheder giver Hyldespjældet udendørs omgivelser for at: - Sætte sig med en kop kaffe/the eller andet?

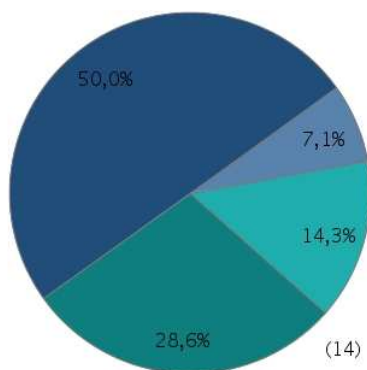
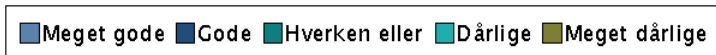
Meget gode
  Gode
  Hverken eller
  Dårlige
  Meget dårlige

Hvor gode eller dårlige muligheder giver Hyldespjældet udendørs omgivelser for at: - Nyde vejret på en bænk eller græsplæne?

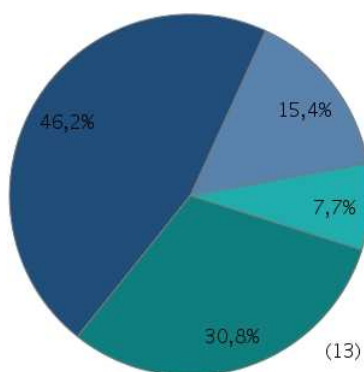

Hvor gode eller dårlige muligheder giver Hyldespjældet udendørs omgivelser for at: - Falde i snak med naboer eller andre beboerne fra dit område?

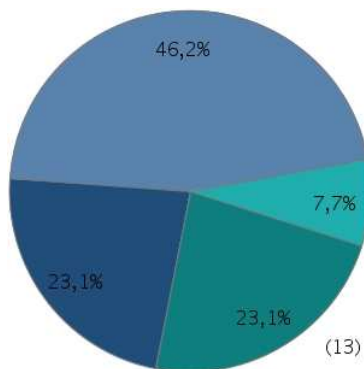
Hvor gode eller dårlige muligheder giver Hyldespjældet udendørs omgivelser for at: - Sætte sig og spise mad udenfor?

Meget gode Gode Hverken eller Dårlige Meget dårlige

Hvor gode eller dårlige muligheder giver Hyldespjældet udendørs omgivelser for at: - Spille bold, leg eller lign. med børn, børnebørn eller venner?

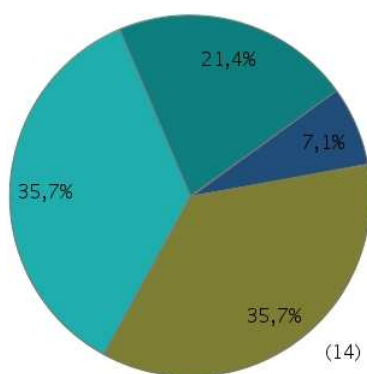
Meget gode Gode Hverken eller Dårlige Meget dårlige

Hvor tit deltager du i fælles sociale aktiviteter i Hyldespjældet (fester, cafe o.lign.)?

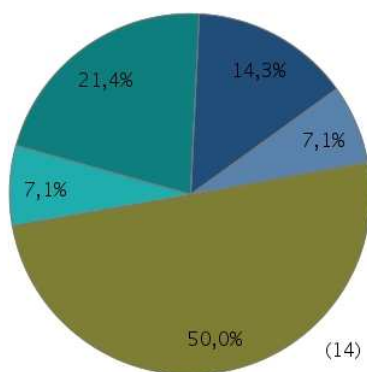
Hver gang De fleste gange Enkelte gange Sjældent Meget sjældent/aldrig

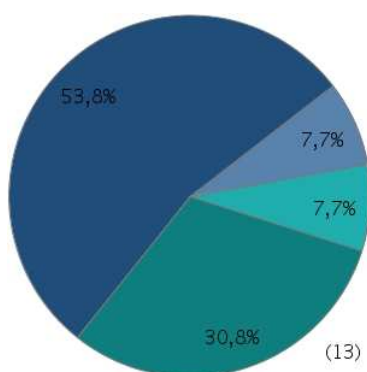
Hvor tit deltager du i aktiviteter vedrørende beboerdemokratiet i Hyldespjældet (beboermøder, fælles opgaver, generalforsamlinger o. lign.)?

Hver gang
  De fleste gange
  Enkelte gange
  Sjældent
  Meget sjældent/aldrig

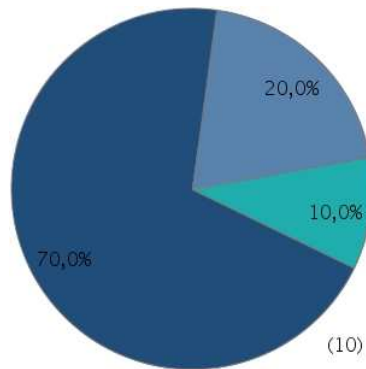
Hvis du blev opfordret af andre til at deltage ville du så sige ja?

Ja, helt sikkert
  Ja, det tror jeg nok
  Nej, det tror jeg ikke
  Nej, helt sikkert ikke

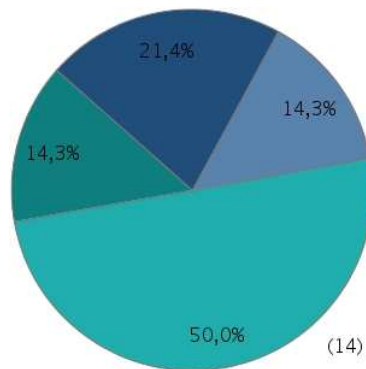
Synes du, at fællesaktiviteterne tager hensyn til forskellige beboergrupper (f.eks. kultur, religion, alder osv.)?

Ja, i høj grad
  I nogen grad
  I mindre grad
  Nej, slet ikke

Har du siden du er flyttet til Hyldespjældet fået ideer til aktiviteter eller forbedringer, der kan gøre området til et bedre sted at bo?

Ja, flere gange
  Ja, enkelte gange
  Ja, en enkelt gang
  Nej

Du er velkommen til at skrive ideer her, til aktiviteter eller forbedringer der kan gøre Hyldespjældet til et bedre sted at bo?

hundeposer

ikke hjemme søndag pga af kirke og det er her der sker mange aktiviteter.

bedre legemuligheder, bedre boldbane, mulighed for fællesskab ved husene

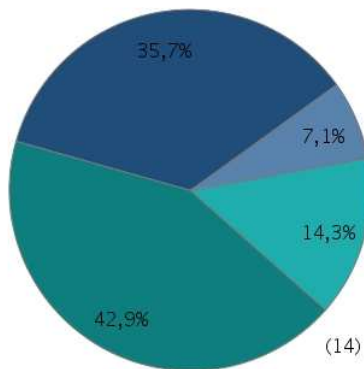
bedre træningsfaciliteter

det havde været meget bedre hvis der ikke var racister

katteudstilling/ Hundeudstilling evt. med dyrlæge der kan give råd og vejledning til det bedste dyrehold med foder, vacciner osv.

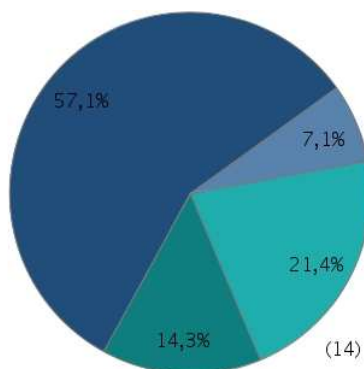
Har du energi/overskud til at deltage i de ting der sker i Hyldeespjældet?

■ Ja, i høj grad ■ I nogen grad ■ I mindre grad ■ Nej, slet ikke

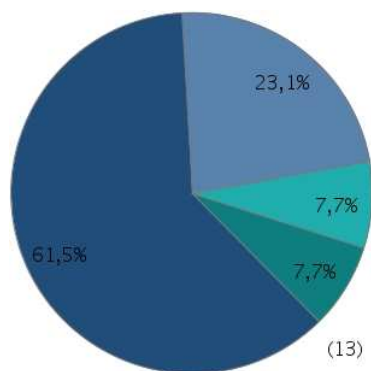
Har du lyst til at deltage aktivt i de ting der sker i Hyldeespjældet?

■ Ja, i høj grad ■ I nogen grad ■ I mindre grad ■ Nej, slet ikke

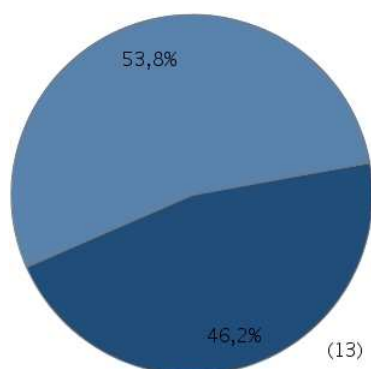
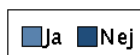
Er du tilfreds med udbuddet af aktiviteter?

■ Ja, i høj grad ■ I nogen grad ■ I mindre grad ■ Nej, slet ikke

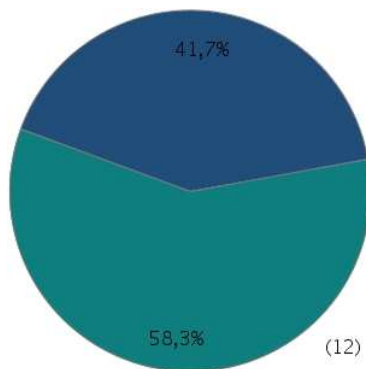
Hvilke aktiviteter skulle der udbydes for at du ville deltage mere? Skriv dine forslag her:
ingen da jeg ikke har tid
foredrag af høj kvalitet alsidige aktiviteter tidssvarende aktiviteter
nabofællesskab
noget med dans
træningsrum for kvinder
henviser til svar 32

Ønsker du indflydelse på udvalget af aktiviteter?

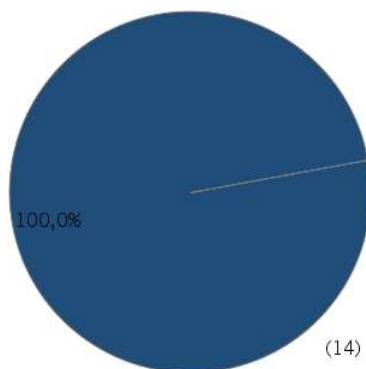

Hvordan er dine muligheder for at opnå indflydelse på aktiviteterne i Hyldespjældet?

Distributionsform

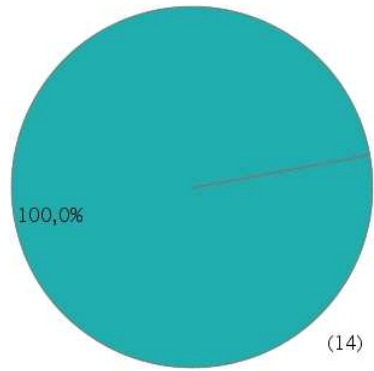
Email

Oprettet

2011-04-27 13:50:27
2011-04-27 13:51:26
2011-04-27 13:56:31
2011-04-27 13:59:47
2011-04-27 14:01:44
2011-04-27 14:09:33
2011-04-27 14:12:45
2011-04-27 14:29:28
2011-04-27 14:33:02
2011-04-27 14:35:48
2011-05-04 16:39:54
2011-05-04 16:44:51
2011-05-04 16:48:08
2011-05-04 17:00:15

Samlet status

■ Ny ■ Distribueret ■ Nogen svar ■ Gennemført ■ Frafaldet

Bilag 3 – Interview på CD med Povl Markussen, Miriam Holst, Susanne Palsig Jensen og nytilflytteren.

1. Povl Markussen

2. Miriam Holst, Susanne Palsig Jensen. Interviewene skiller ved 1:15:15

3. Nytilflytter

Bilag 5 - Deltagelseskalendar

- Onsdag d. 23.02.11

1. møde m. Povl Markussen og rundvisning i Hyldeespjældet.

- Mandag d. 14.03.11

Gruppetur til Hyldeespjældet.

- Fredag d. 18.03.11

Interview m. Miriam Holst og udarbejdelse af pilotundersøgelse.

- Søndag d. 27.03.11

Gruppetur til Hyldeespjældet og empiriindsamling til spørgeskemaundersøgelse.

- Mandag d. 28.03.11

Beboermøde i Hyldeespjældet og empiriindsamling til spørgeskemaundersøgelse.

- Tirsdag d. 26.04.11

Interview m. Susanne Palsig Jensen, projektleder i KAB.

- Tirsdag d. 03.05.11

Interview m. Povl Markussen, samtale med bestyreren af Hyldecafeen og empiriindsamling til spørgeskemaundersøgelse.

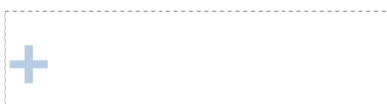
- Mandag d. 09.05.11

Interview m. nytilflytteren.

Afrapportering:
Hyldebjerg – deltagelse i
forskellighedernes samfund

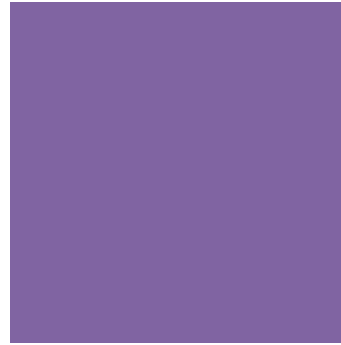

Hyldespjældet & aktiviteterne

Hyldespjældet er en almen bebyggelse fra 1976 beliggende i den nordlige del af Albertslund kommune. Der bor godt 700 beboere fordelt på knap 400 lejemål. Bebyggelsen er opdelt i tre afsnit: Længerne, Stræderne og Slipperne. Bebyggelsesstilen er præget af tæt-lav bebyggelse, som var ment som udgangspunkt for skabelsen af trygge ramme for områdets beboere, da tætheden skaber en opfattelse og følelse af 'holden øje med hinanden'.

Hyldespjældet er et område præget af et højt aktivitetsniveau og har i de seneste årtier opnået anerkendelse grundet forskellige alternative miljø-initiativer. Disse har været skabende for beboerdrevne projekter, der har vist sig at medføre en række følgevirkninger, som større sammenhængskraft og en stor miljømæssig forståelse hos områdets beboere. Denne grønne profil præger bebyggelsens fysiske udformning i form af hyggelige hønsegårde, grønne tage, økologiske køkkenhaver og ikke mindst genbrugsgården til affaldssorteringen.

Problemstilling

- og hvad ønskes undersøgt?

Hyldebjergdets har en mangeårig tradition for at have mange engagerede beboere, som enten tager del i beslutningsprocesser om miljø, udearealer, økonomi, vedligeholdelse, arrangementer mv., andre er aktive med praktiske opgaver ved at passe café, høns, lam, genbrugsgård, tøjbyttebod mv. eller deltager i de fælles aktiviteter og arrangementer i bebyggelsen. Dette engagement syntes dog dalende og spørgsmålet er, hvordan man kan vende denne tendens og sikre det aktive og engagerede områdes fremtid.

For at skabe en forståelse for problemstillingen og udforme et perspektiv på hvordan Hyldebjergdets kan komme problemstillingerne i forkøbet, har vi i projektet tilstræbt at komme i kontakt med de 70 nyligst tilflyttede til Hyldebjergdets. Undersøgelsens formål har været at skabe en forståelse for:

- om aktiviteterne indbyder til deltagelse.
- om det er de rigtige aktiviteter, der udbydes.
- om den faldende deltagelse er en samfundstendens.
- om de eksisterende grupper rummer nye medlemmer.

Metode

- det praktiske arbejde

Undersøgelsen tager udgangspunkt i de 70 nyligst tilflyttere i Hyldebjerg.

Beboernes ønsker og tanker

har, fra starten, været

omdrejningspunkt for

arbejdet med

aktivitetsniveauet i

Hyldebjerg.

Vi har valgt, at gennemføre

en række forskellige

undersøgelser – bl.a. en

spørgeskemaundersøgelse

med opfølgende interviews

samt deltagende

observationer. Disse

undersøgelser er gennemført

for at være i stand til at kunne

kvalificere vores anbefalinger

til Hyldebjergs specifikke

kontekst.

Spørgeskemaerne er blevet

Undersøgelse af deltagelse i Hyldebjergs aktiviteter

Resultater

Flere byer i byen

Spørgeskemaundersøgelsen er foretaget for at skabe en forståelse for nytillflytterne og hvad der betragtes som meningsfuldt for dem. Resultatet af undersøgelsen viste, at der ikke er et resultat for hvad der giver mening. Derimod er der mange forskellige perspektiver på hvilke krav, oplevelser og ønsker nytillflytterne har. Der er altså i virkeligheden mange forskellige meninger om, hvad Hyldespjældet er og hvad Hyldespjældet skal kunne, for at leve op til de enkelte beboeres forventninger.

Vi har altså erfaret, at der ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem tilfredshed og engagement hos alle beboerne i Hyldespjældet.

Denne erfaring betyder ikke, at aktiviteterne ikke betyder noget for dem, der ikke aktivt engagerer sig. Vi har set tendenser til, at det ikke alene er de aktive der drager nytte af aktiviteterne i Hyldespjældet. Udover de aktive er der en gruppe som alene identificerer sig med aktiviteterne. Der er en hårfin grænse mellem at være bruger og deltager. Ildsjælene efterspørger et vedvarende engagement, hvor beboerne reelt set er tilfredse med blot at bruge aktiviteterne.

Samfundsmæssige forandringer

Hyldespjældet har tidligere været præget af en fælles tanke om det 'gode liv'. Denne tanke kom til udtryk dels gennem arkitekturen, men også i kraft af at være en del af den almene boligsektor. Den faldende deltagelse i samfundet kan forklares gennem nedbrydningen af de gamle fællesskaber som er erstattet af løse og mere uforpligtende fællesskaber. Hvor de tidligere fællesskaber var præget af 'en fælles sag' er nutidens fællesskaber i højere grad præget af midlertidighed og valgfrihed.

Denne midlertidighed skyldes tidens krav om fleksibilitet, hvor fællesskaberne skal kunne fungere sideløbende og i samspil med den enkeltes hverdag og gøremål. Nutidens solidaritet er betinget af valg, hvilket betyder at denne ikke nødvendigvis er steds- eller relationsbestemt.

Fællesskabet er således præget af den enkeltes forståelse af solidaritet og ønske om samme. Det ikke alene Hyldespjældet, der oplever en faldende forpligtelse i forhold til fællesskabet, da samfundet synes at være præget af midlertidige fællesskaber som ikke er stedsbundne.

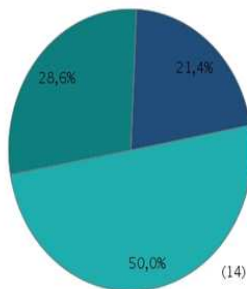

Anbefalinger

Vi har på baggrund af arbejdet i Hyldeespjældet udarbejdet fire anbefalinger til hvordan det er muligt, at højne den aktive deltagelse i Hyldeespjældet. Det er vigtigt, at være opmærksom på at

Hvor ofte bruger du fællesområderne?

Meget ofte Ofte Hverken eller Sjældent Meget sjældent/aldrig

Det fysiske rum.

Vores empiriske iagttagelser viser, at vores respondenter generelt er positivt stemt i forhold til Hyldeespjældets fysiske rum, de grønne områder og mulighederne for at være sammen. Der er mange forskellige meninger om det fysiske rum, i forhold til hvad dette skal kunne og hvilke aktiviteter der er de vigtigste. Derfor er der ikke noget entydigt svar på, hvad det gode fysiske rum er. Vores anbefaling er i forlængelse heraf, at den fysiske planlægning for Hyldeespjældet må forsøge at indfange de forskellige meningsfuldheder, der er på spil.

Information og kommunikation

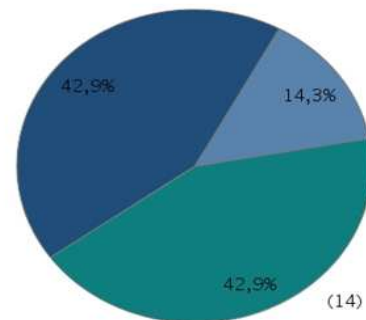
Information og kommunikation er et afgørende led i processen om at engagere nytillflyttere såvel som gamle beboere i Hyldeespjældet. Overordnet set synes beboerne tilfredse med formidlingen af aktiviteterne. Dog mener vi, på baggrund af vores undersøgelse, at denne kan forbedres. Det påpeges, at faste åbningstider for endnu flere faciliteter kan sikre, at flere aktiviteter virker levende og indbydende.

Informationen omkring aktiviteterne kunne forbedres, dels ved at gøre mere ud af at introducere nytillflytterne gennem en guidet tur i området og dels ved at udvide informationstavlernes omfang.

I og med at den primære informationskanal i Hyldeespjældet, er Hyldeposten mener vi, at denne bør opretholdes og styrkes. Vi mener, at opfordring til debat på hjemmesiden og elektroniske informationsskærme ville kunne udvide hyldeboernes interne interaktion og dermed øge mulighederne for at små fællesskaber kunne blomstre.

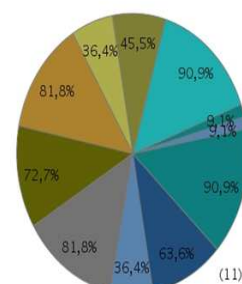
Hvordan opfatter du formidlingen af aktiviteterne?

Meget god God Hverken eller Dårlig Meget dårlig

Hvilke af følgende aktiviteter er du ikke bekendt med (Kryds af)?

Hyldecaféen Genbrugsgården Værkstederne Salatfadet Tøjbytteboden Høsegården Lamme-lauget Domen Pile-lauget Motionsrummet Banko Sputnik

Lokalt samarbejde

Et øget samarbejde med naboområdet Galgebakken vil kunne medføre mere specialiserede aktiviteter og dermed opfylde nogle af nytilflytternes aktivitetsønsker. Samtidig kan et samarbejde samle beboerne i interessefællesskaber på tværs af de to områder og derigennem bidrage til at Hyldespjældet, såvel som Galgebakken, forbliver aktive områder med engagerede beboere.

Mulighed for deltagelse

Flere beboere giver udtryk for, at de ikke har tid og lyst til at facilitere aktiviteter, men gerne vil deltage. Vi mener, at ansættelsen af en professionel aktivitetsmedarbejder kan bidrage til at Hyldespjældet forbliver et aktivt område i fremtiden. Medarbejderen skal sørge for den sociale organisering i området og har til ansvar at oprette aktiviteter som nytilflytterne ønsker at deltage i. Medarbejderen bør tage udgangspunkt i nytilflytternes forskellige interesser og ønsker om konkrete aktiviteter. Samtidig skal aktivitetsmedarbejderen forsøge at engagere nytilflytterne, så de selv kan håndtere og drive aktiviteter. Udgangspunktet for vedkommendes indsats skal være en anerkendende metode, da vi mener, at denne kan være med til at løfte den enkelte og dermed området som et hele. Det vores forhåbning, at aktivitetsmedarbejder kan være i stand til at forbinde beboerne efter interesser, og derved være med til at skabe nye aktivitetsnetværk.

